

Stratégia komunitou vedeného miestneho rozvoja MAS SOTDUM je strednodobým koncepčným dokumentom, ktorý definuje priority regiónu pod Panskou Javorinou na obdobie 2014 - 2020. Stratégia bola vytvorená v roku 2015 s dôrazom na využitie strategických metód a zapojenie čo najširšieho spektra aktérov vo vidieckom priestore. Táto stratégia je spracovaná predovšetkým z dôvodu potreby koordinácie rozvoja územia Miestnej akčnej skupiny Spoločenstva obcí topolčiansko-duchonskeho mikroregiónu /ďalej MAS SOTDUM/. Tento dokument je tvorený tak, že neobsahuje len oblasti rozvoja regiónu, ktoré bude možné riešiť prostredníctvom výziev vyhlasovaných miestnou akčnou skupinou, ale počíta aj s ďalšími potrebami a plánovanými aktivitami obcí, neziskových organizácií a podnikateľských subjektov, ktoré budú financované z ich vlastných zdrojov alebo v rámci samostatných projektov z európskych programov, ako aj z dotácií z ministerstiev, NSK a iných možností. Stratégia tak reflektuje na aktuálne rozvojové potreby regiónu ako aj na objektívny stav a bude slúžiť ako podklad pre jednoduchšie presadzovanie cieľov rozvoja MAS SOTDUM na krajskej a národnej úrovni. Táto stratégia ďalej slúži ako východisko pre tzv. Integrovaný akčný plán rozvoja územia MAS SOTDUM, ktorý obsahuje programové rámce, čo sú dokumenty, na základe ktorých bude realizovaná časť stratégie komunitou vedeného miestneho rozvoja MAS SOTDUM prostredníctvom konkrétnych výziev miestnej akčnej skupiny pre predkladanie žiadosti o dotácie v rámci dotačných programov podporovaných z fondov EÚ. Stratégia komunitou vedeného miestneho rozvoja (konkrétnejší názov) MAS SOTDUM vychádza predovšetkým z vlastných zisťovacích šetrení, dotazníkových prieskumov, verejných prerokovaní, interview s expertmi rôznych odborov, rokovania pracovných skupín, ale aj z územnoplánovacích dokumentácií (územných plánov obcí) a PHSR obcí v územnej pôsobnosti MAS SOTDUM, štatistických dát, PHSR VÚC Nitra a ďalších národných či krajských sektorových stratégií. Príprava a realizácia Stratégie komunitou vedeného miestneho rozvoja MAS SOTDUM smeruje k naplneniu vízie „Územie pod Panskou Javorinou, v roku 2020. Územie pod Panskou Javorinou chceme ako: Región s kvalitným životným prostredím, modernou a bezpečnou infraštruktúrou umožňujúcu spôsoby dopravy šetrné k prírode, aktívnych a vzdelaných obyvateľov, ktorí majú k dispozícii široké spektrum športových a voľno časových zariadení, sociálnych služieb a atraktívny región s funkčnou ekonomikou zameranou na využívanie miestnych zdrojov, prírodného a kultúrneho dedičstva.

Obsah

1. Základné informácie o MAS

- 1.1. Identifikačné údaje MAS
- 1.2. Vymedzenie oblasti a obyvateľstva, na ktoré sa stratégia CLLD vzťahuje

2. Vznik, história a tvorba partnerstva a stratégie CLLD

- 2.1. Vznik a história partnerstva
- 2.2. Tvorba partnerstva a stratégie CLLD

3. Analytický rámec

- 3.1. Analýza zdrojov územia
- 3.2. SWOT analýza
- 3.3. Identifikácia potrieb

4. Strategický rámec

- 4.1. Definovanie vízie a strategického cieľa
- 4.2. Stanovenie priorít, špecifických cieľov a opatrení
- 4.3. Súhrnná tabuľka strategického rámca
- 4.4. Integrované znaky stratégie CLLD
- 4.5. Inovatívne znaky stratégie CLLD

5. Implementačný rámec

- 5.1. Popis riadiaceho a implementačného procesu
 - 5.1.1. Riadiaci proces - organizačná štruktúra MAS
 - 5.1.2. Implementačný proces
- 5.2. Akčný plán
- 5.3. Monitorovanie a hodnotenie stratégie CLLD
 - 5.3.1. Opis monitorovacích a hodnotiacich opatrení stratégie CLLD
 - 5.3.2. Monitorovacie ukazovatele

6. Finančný rámec

- 6.1. Financovanie stratégie CLLD
- 6.2. Finančný plán pre opatrenia

7. Zhodnotenie prínosov stratégie CLLD, jej synergie a doplnkovosť

- 7.1. Prínosy k zlepšovaniu ekonomického rozvoja územia
- 7.2. Prínosy k napĺňaniu cieľov PRV
- 7.3. Prínosy k napĺňaniu cieľov IROP
- 7.4. Prínosy k začleňovaniu zraniteľných skupín obyvateľstva
- 7.5. Prínosy k životnému prostrediu

7.6. Synergie a doplnkovosť stratégie CLLD

7.6.1. Popis iných stratégií, ktoré sa na danom území realizujú, resp. plánujú realizovať

7.6.2. Synergie a komplementarity

Zoznam tabuliek

Tabuľka č. 1: Identifikačné údaje MAS SOTDUM

Tabuľka č. 2: SWOT analýza

Tabuľka č. 3: Súhrnný prehľad strategického rámca

Tabuľka č. 4.A: Opatrenie Stratégie CLLD

Tabuľka č. 4.B: Opatrenie Stratégie CLLD

Tabuľka č. 4.C (atd.) : Opatrenie Stratégie CLLD

Tabuľka č. 5: Povinné ukazovatele na úrovni programu – PRV SR 2014-2020

Tabuľka č. 6: Celkové verejné výdavky – PRV SR 2014-2020

Tabuľka č. 7: Povinné ukazovatele na úrovni IROP 2014-2020

Tabuľka č. 8: Celkové zdroje pre MAS z PRV a IROP

Tabuľka č. 9: Celkové zdroje pre MAS z PRV a IROP rozdelené podľa fondov

Tabuľka č. 10: Rozdelenie zdrojov na jednotlivé typy nákladov v rámci príslušných programov

Tabuľka č. 11: Sumárna tabuľka finančného plánu

Tabuľka č. 12: Celkový pomer medzi fondmi na stratégiu

Tabuľka č. 13: Zameranie stratégie podľa sektorov

1. Základné informácie o MAS

1.1. Identifikačné údaje MAS

Tabuľka č. 1: Identifikačné údaje MAS

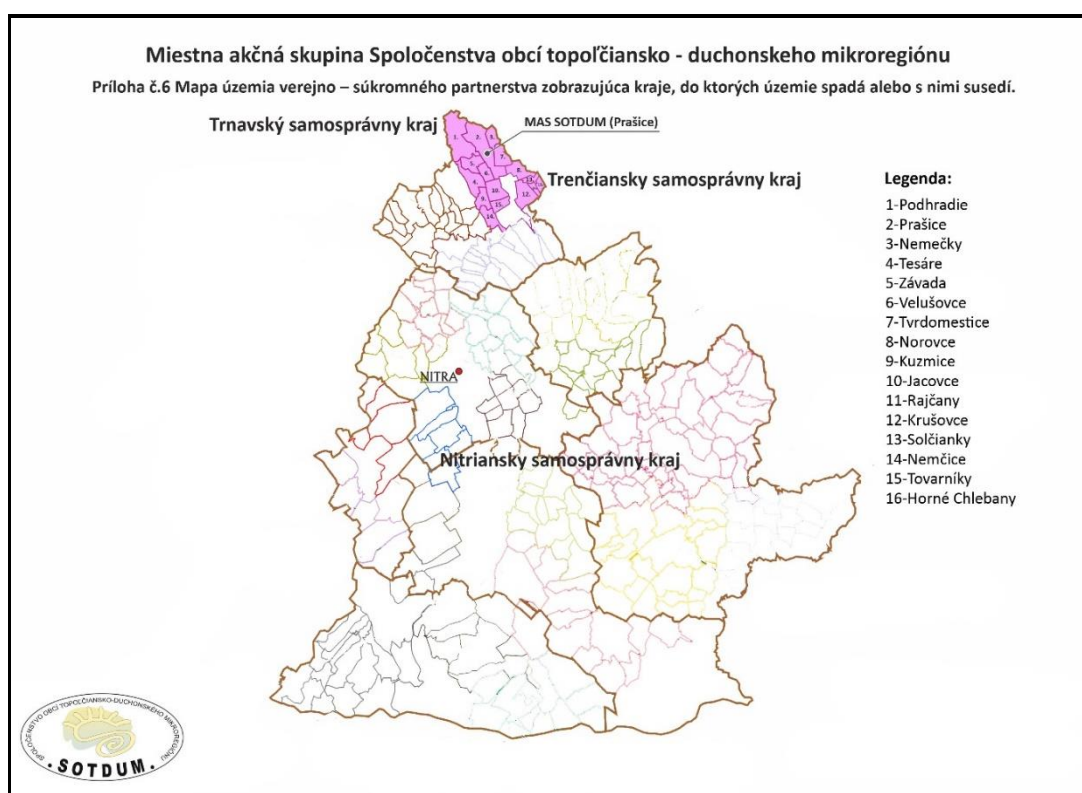
Údaje o MAS	Názov MAS	Miestna akčná skupina Spoločenstva obcí Topoľčiansko – Duchonského Mikroregiónu
	Dátum registrácie v zmysle zákona č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov v znení neskorších predpisov	8.9.2009, VVS/1-900/90-344 35
	Sídlo	Prašice, Ul. 1 mája, 142/142, PSČ 95622
	IČO	42125618
	DIČ (ak relevantné)	2023072326
Údaje o banke	Názov banky	Prima banka Slovensko a.s.
	Číslo účtu	9136012001/5600
	IBAN	SK71 5600 0000 0091 3601 2001
	SWIFT	KOMASK2X
Údaje o štatutárovi	Meno a priezvisko	Erika Nemešová
	E-mail	erika.nemesova@prasice.sk
	Telefón	0903247193
Údaje o kontaktnej osobe	Meno a priezvisko	Erika Nemešová
	E-mail	erika.nemesova@prasice.sk
	Telefón	0903247193

1.2. Vymedzenie oblasti a obyvateľstva, na ktoré sa stratégia CLLD vzťahuje

Územie MAS SOTDUM sa nachádza v okrese Topoľčany, v jeho severnej časti a jeho súčasťou sú nasledovné obce a ich územia: Jacovce, Krušovce, Kuzmice, Nemčice, Nemečky, Podhradie, Prašice, Tesáre, Tovarníky, Tvrdomestice, Velušovce, Závada, Rajčany, Horné Chlebany, Norovce a Solčianky. Vid' mapa č.1.2.1- postavenie MAS SOTDUM v kraji Nitra a postavenie MAS SOTDUM v okrese Topoľčany.

Medzi najväčšie výhody územia MAS SOTDUM patri jeho lokalizácia v rámci pomerne husto osídlenej časti kraja Nitra (jej vzdialenosť od krajského mesta Nitra je cca 40 km), pritom si stále zachováva typický vidiecky charakter. Jeho územím sa striedajú nížiny s podhorskými oblasťami, čo vytvára veľmi zaujímavý a príťažlivý charakter krajiny vhodný pre rozvoj rekreácie a vidiekeho cestovného ruchu. Výhodná poloha územia MAS SOTDUM umožňuje aj jeho prepojenie s Trenčianskym samosprávnym krajom smerom k Prievidzi a taktiež s Trnavským samosprávnym krajom čo opäť podporuje vyššie uvedené predpoklady rozvoja rekreácie vo vidieckych oblastiach územia MAS.

Obrázok č.1 Mapa MAS SOTDUM – VÚC Nitra

Zdroj: Vlastné zdroje

2. Vznik, história a tvorba partnerstva a stratégie CLLD

2.1. Vznik a história partnerstva

Pred vytvorením miestnej akčnej skupiny prebiehali viaceré procesy, ktoré neskôr viedli k vytvoreniu verejno-súkromného partnerstva. Tieto procesy považuje MAS SOTDUM za veľmi významné pre tvorbu samotnej MAS, nakoľko sa v ich priebehu integrovalo územie, obce a ich rôzni aktéri sa učili spolupracovať, pripravovať a realizovať spoločné projekty a budovala sa zároveň kapacita pre integrovaný rozvoj. Aj z tohto dôvodu tu uvádzame aj staršiu históriu formovania sa územia súčasnej MAS SOTDUM.

Procesu vytvorenia miestnej akčnej skupiny predchádzal proces vytvárania sa mikro-regiónu SOTDUM ako spoločne rozvíjajúceho sa územia. Prebiehal postupne od roku 1996 cez viaceré fázy vývoja a kopíroval systémy, ktoré sa v Slovenskej republike v daných časových intervaloch uplatňovali. V prvej polovici 90 rokov bol na Slovensku boom zakladania mikro-regiónov. Vysvetlenie tohto trendu je jednoduché. Keďže Zákon o Obecnom zriadení 369/1990 Zb. Z. ustanovil zriadenie obecnej samosprávy v každej – aj veľmi malej obci čo do počtu obyvateľov i jej výmery, bolo postupne nevyhnutné spájať rozvojové a investičné aktivity viacerých menších obcí v spoločných projektoch.

Tieto snahy sa týkali hlavne komunálnych projektov (technická infraštruktúra, odpady komunikačná infraštruktúra a pod.). Podobným vývojom išli aj obce Spoločenstva obcí topoľčiansko-ducthonského mikroregiónu (ďalej SOTDUM), ktoré v roku 1996 založili mikroregión registráciou združenia obcí podľa Zákona 369/1990 na krajskom úrade v Nitre.

Išlo o väčšinu obcí, ktoré sú v súčasnosti členmi Miestnej akčnej skupiny Spoločenstva obcí topoľčiansko-ducthonského mikroregiónu (ďalej len MAS SOTDUM), a to konkrétne obce: Prašice, Jacovce, Tesáre, Nemečky, Velušovce, Podhradie, Závada, Tvrdomestice a mesto Topoľčany. Na základe ďalšej iniciatívy starostov obcí sa postupne pripojili v roku 1998 aj obce Kuzmice a Nemčice. Následne pristúpili obce Krušovce a Tovarníky. Začiatkom roku 2015 ukončilo členstvo v MAS SOTDUM mesto Topoľčany a novými členmi sa stali obce Rajčany, Horné Chlebany, Norovce a Solčianky. Takže aktuálne územie MAS SOTDUM je tvorené 16 obcami a ich katastrami.

Mikro-región bol hneď zo začiatku veľmi aktívny a začal realizovať spoločné – územne integrované projekty. /Príloha č.11/

Prvú integrovanú stratégiu si mikroregión začal tvoriť už v roku 1996 za technickej pomoci Agentúry pre rozvoj vidieka v Nitre (ARVI), ktorá SOTDUM zaradila do programu rozvoja vidieka, v rámci ktorého školila a finančne podporovala 10 facilitátorov priamo v územiach mikro-regiónov. Úlohou facilitátorov bolo mobilizovať občiansku základňu v obciach mikro-egiónov, realizovať ankety na obciach s cieľom zistiť súčasné slabé a silné stránky v obciach, ale aj príležitosti a prekážky ich ďalšieho rozvoja. Facilitátori organizovali a viedli aj obecné stretnutia za technickej podpory ARVI.. V tomto čase sa realizovali stretnutia vo všetkých obciach mikro-regiónu SOTDUM, anketa a primárne zbery údajov o sociálno-ekonomickej situácii v obciach regiónu. Okrem ARVI SOTDUM spolupracoval aj s viacerými vysokými školami, UKF Nitra, Trnavská Univerzita, Fakulta architektúry STU.

V sérii 10 mikro-regionálnych stretnutí za aktívnej podpory (aj finančnej) Britského Know How fondu a opäť ARVI si následne zástupcovia obcí z verejného ale aj súkromného sektora, ktorí figurovali v mikro-regióne zatiaľ len ako pozorovatelia, postupne zostavili integrovanú stratégiu rozvoja vidieka a akčný plán projektov pre celé územie. Stratégia bola publikovaná v rámci vyššie uvedeného projektu v podobe brožúry „Ako žijeme a chceme žiť v doline pod Panskou Javorinou“, ktorá sa dostala do domácností v obciach mikro-regiónu ako informačný materiál pre obyvateľov o existencii stratégie, o pripravovaných projektoch a aktivitách združenia obcí SOTDUM.

Podstatnou črtou tohto projektu však bola vytvorená kapacita pre uplatnenie princípov integrovaného rozvoja vo verejnom ale čiastočne aj súkromnom sektore, ktorý sa procesu zúčastnil (napríklad PPD Prašice so sídlom v Jacovciach alebo RPD Závada) a tiež sa začala rozvíjať a uplatňovať kultúra spoločného rozhodovania a plánovania rozvoja územia. Treba tiež pripomenúť, že dlhodobými prioritami identifikovanými v interaktívnom procese pre rozvoj územia vtedy boli:

- rozvoj výrobných aktivít
- rozvoj textilných dielní
- rozvoj služieb
- rozvoj turizmu
- rozvoj infraštruktúry
- rozvoj kultúry, histórie a športu

Ďalším dôležitým míľnikom v procese tvorby širšieho verejno-súkromného partnerstva bola účasť okresu Topoľčany v projekte podporenom z prostriedkov Programu PHARE – Fond rozvoja vidieka v roku 2001 - 2002. Členovia MAS SOTDUM hrali v projekte veľmi významnú úlohu (možno povedať najvýznamnejšiu za okres Topoľčany), nakoľko boli znali procesu tvorby stratégie zdola na hor participatívnym spôsobom a mali tiež skúsenosti s tvorbou a rozvojom partnerstva. Až 4 členovia Výkonnej okresnej partnerskej skupiny okresu Topoľčany (čo bolo vlastne verejno-súkromné partnerstvo zostavené podľa princípov prístupu Leader) z celkového počtu 11 boli nominovaní za MAS SOTDUM. V rámci projektu bol interaktívnym spôsobom zostavený integrovaný programový dokument Regionálny Operačný Plán pre rozvoj vidieka okresu Topoľčany (ROP Topoľčany) v podstate na základe princípov prístupu Leader („zdola nahor“, partnerstvo, integrácia, spolupráca). Existujúca už vybudovaná kapacita v rámci združenia SOTDUM sa odrazila aj na čerpaní prostriedkov fondu, v rámci ROP Topoľčany z celkovej dotácie, ktorá bola pridelená subjektom v okrese 16.502.000 Sk získali projekty Združenia SOTDUM 14.272.000 Sk, to jest 86,5% financií, a to nasledovne:

V rokoch 2006 – 2008 sa SOTDUM pridala k dvom ďalším mikro-regiónom, a to Svornosť a Západný Trábeč v snahe vytvoriť jednotnú miestnu akčnú skupinu a začal spolu s týmito dvoma ďalšími mikro-regiónmi pripravovať integrovanú stratégiu rozvoja územia pre prihlášku do osi 4 Programu rozvoja vidieka s podporou Nitrianskeho vidieckeho parlamentu, ktorý sa stal administrátorom projektu podporeného Nitrianskym samosprávnym krajom s názvom: „Rozvojové stratégie vidieka a príprava miestnych a odborných kapacít LEADER Nitra“. Príprava prebiehala v dvoch etapách:

- Prvá etapa roku 2006 bola zameraná na mobilizáciu obyvateľstva a zbieranie údajov do situačnej analýzy – primárne aj sekundárne, všetko na úrovni jednotlivých obcí územia
- Druhá etapa v roku 2007 a 2008 bola zameraná na zostavenie strategického akčného a finančného rámca Integrovannej stratégie rozvoja územia, čo sa dialo už na úrovni územia všetkých troch mikro-regiónov

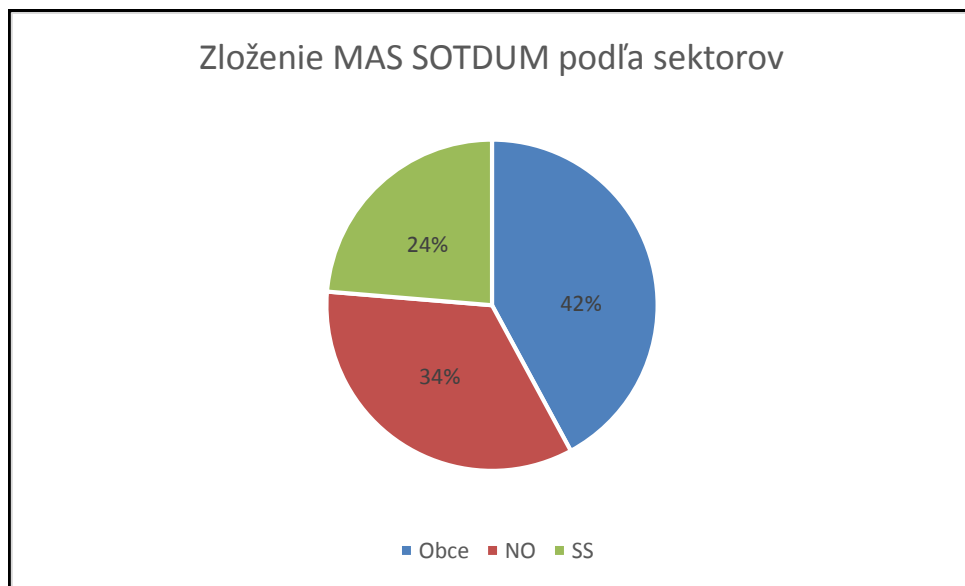
V procese druhej etapy sa však ukázalo, že spojenie s oboma ďalšími územiami nie je vitálne, ťažkosti sa ukázali už v procese formulovania strategických priorít, kde sa pomerne výrazne prejavila sociálno-ekonomická, materiálna a prírodná heterogenita

územia, ktoré sa následne rozpadlo na dva celky – zvlášť sa odčlenila Svornosť a Západný Tríbeč, ktoré spoločne vytvorili MAS, ktorá sa uchádzala o podporu v osi 4 v roku 2008 a SOTDUM, ktorý ostal sám a o podporu sa v roku 2008 neuchádzal. V roku 2008 ešte pristúpili do SOTDUM dve obce – Tovarníky a Krušovce.

Vzhľadom na bohatú históriu v príprave územia na integrovaný rozvoj a už vybudované kapacity sa tak však rozhodol urobiť v roku 2009, kedy sformoval vlastné verejno-súkromné partnerstvo na princípoch prístupu Leader - budúcu miestnu akčnú skupinu a dal ju zaregistrovať podľa Zákona 83/1990 na MV SR dňa 29.septembra 2009 s názvom Miestna akčná skupina Spoločenstva obcí Topoľčiansko-Duchonského Mikroregiónu – skratkou MAS SOTDUM. Zároveň ukončili druhú etapu tvorby strategického rámca, akčného, finančného plánu, monitorovacieho, hodnotiaceho a implementačného rámca a aktualizovali situačnú analýzu.

V súčasnosti má MAS SOTDUM 38 členov, z toho 16 verejný /obce/, 13 občiansky a 9 súkromný. Väčšia časť obcí má zastúpenie verejného, súkromného a občianskeho sektora. V združení je 9 žien a 29 mužov.

Graf č.1 Zloženie MAS SOTDUM

Zdroj: Vlastné zdroje

Z rozloženia členskej základne vyplýva, že táto je sektorovo, geograficky i sociálne vyvážená – členovia pochádzajú zo všetkých obcí územia MAS SOTDUM a z rôznych sociálnych vrstiev, prítomné sú aj ženy, mládež. Občania boli od samého začiatku zapojení do tvorby mikro-ergiónu a neskôr aj do procesu tvorby verejno-súkromného

partnerstva/miestnej akčnej skupiny. V etape tvorby prvej integrovanej stratégie mikro-regiónu v roku 1996 sa konali v každej obci obecné stretnutia facilitované ARVI, na ktorých sa diskutovalo o kvalite života v obci a o možných zmenách, potrebách a problémoch. Na stretnutiach sa robila aj obecná SWOT analýza a formulovala sa obecná vízia. V tom istom čase sa realizovala v obciach aj anketa s cieľom zistiť názor čo najväčšieho počtu občanov na silné a slabé stránky života v obci, príležitosti a ohrozenia. Obecných stretnutí sa podľa vtedajších záznamov zúčastnilo spolu 134 občanov a anketu vyplnilo 320 respondentov.

Obyvatelia územia dostali v tom čase do každej domácnosti stratégiu spracovanú formou brožúry „Ako žijeme a chceme žiť v doline pod Panskou Javorinou“ a tiež boli informovaní o možnosti spätnej väzby prostredníctvom obecných novín vo viacerých obciach.

Proces zapájania sa občanov z rôznych sektorov spoločenského života sa ďalej dial pri zostavovaní integrovanej stratégie rozvoja územia v rokoch 2006 – 2008, a to jednak prostredníctvom ďalších obecných stretnutí, na ktorých sa aktualizovala SWOT a vízia územia a diskutovalo sa o kvalite života v obciach, ale aj v období primárnych zberov údajov, kde sa jednotliví občania podieľali na zisťovaní informácií o spoločenských organizáciách a o podnikateľských subjektoch, zručných ľuďoch z územia a významných rodákoch. Spolu sa konalo 12 obecných stretnutí s účasťou 195 občanov. Zápisnice a prezenčné listiny obecných stretnutí sú priložené k Závaznej osnove tejto Žiadosti.

Okrem vlastnej participácie občanov sa v priebehu od roku 1996 pravidelne konali rôzne spoločenské podujatia, ako napríklad: Netradičné plavidlá v Tesároch, country pod hradom v Podhradí, deň vidieckych žien striedavo v rôznych obciach, medzinárodná konferencia o ženách, rôzne spoločné semináre, exkurzie do zahraničia za poznáním, volejbalový turnaj mikro-regiónu a pod., na ktorých sa občania spoločne stretávali, pričom sa budovala územná identita a povedomie pre spoločný integrovaný rozvoj územia. Zástupcovia súkromného, verejného a občianskeho sektora sa v poslednej fáze tiež podieľali na zásadných rozhodnutiach strategického rámca, akčného a finančného plánu ako aj monitorovacieho, hodnotiaceho a implementačného rámca integrovanej stratégie rozvoja územia. Členská základňa a pomer jednotlivých sektorov v nej (verejný, súkromný a občiansky) a ako je členská základňa rozložená v území verejno-súkromného partnerstva (MAS).

Doteraz realizované projekty, aktivity verejno-súkromným partnerstvom hlavne so zameraním na integrovaný prístup.

Mikroregión hneď od začiatku svojho vzniku začal realizovať spoločné - integrované projekty, ktoré viedli k vzniku verejno-súkromného partnerstva:

V roku 1996 až 1997 sa realizoval spomínaný projekt podporený ARVI a Britským Know how fondom zameraný na prípravu stratégie a akčného plánu mikroregiónu SOTDUM. Výstupom projektu bola uvedená stratégia a akčný plán, ako aj publikácia „Ako žijeme a chceme žiť v doline pod Panskou Javorinou“, ktorá sa distribuovala do každej domácnosti.

V rokoch 2001 a 2002 sa SOTDUM aktívne zapojil v rámci implementácie projektu Fondu rozvoja vidieka SR v rámci Topoľčianskeho okresu jednak do práce Výkonnej okresnej partnerskej skupiny ako aj jeho individuálni členovia do praktickej realizácie projektov v rámci okresného Regionálneho operačného plánu, a to :

V rokoch 2006 – 2008 sa územie spolu s dvoma ďalšími mikroregiónmi – Svornosť a Západný Tríbeč zapojilo do projektu NSK „Rozvojové stratégie vidieka a príprava miestnych a odborných kapacít LEADER Nitra“, v ktorom začalo pripravovať integrovanú stratégiu rozvoja územia pre prístup Leader.

V období od mája do decembra 2009 územie aktívne spolupracovalo na zostavení tejto integrovanej stratégie rozvoja územia s názvom: „Takto chceme žiť v doline pod panskou javorinou!“ MAS SOTDUM podala žiadosť, ale táto bola neúspešná. Starostovia boli veľmi sklamaný, ale aj tak bez „veľkého Leadra“ pokračovali vo svojej aktívnej činnosti. Za obdobie 2010-2014 zrealizovali v území MAS SOTDUM viac ako 30 projektov. Išlo o konkrétne projekty v obciach, ale aj nadnárodné projekty a medzinárodné projekty. Hlavným zdrojom financovania bol Nitriansky samosprávny kraj. Všetky zmluvy sú uverejnené na www.sotdum.sk. MAS SOTDUM aktívne spolupracuje s MAS Prostějov včnkov. Každoročne zrealizujeme minimálne 2 projekty. Jeden na Slovensku a jeden na Morava v území partnerskej MAS. Spolupracujeme na báze konferencií, kultúry ako aj hasičských súťažiach. Taktiež partnerská MAS z Moravy sa každoročne zúčastňuje na Netradičných plavidlách na Duchonke, Tesároch a Nemečkách.

Miestna akčná skupina taktiež spolupracuje s UKF Nitra, kde študenti navštívili v roku 2013-2014 územie SOTDUM a urobili rôzne štúdie územia.

2.2. Tvorba partnerstva a stratégie CLLD

Obce, ktoré sú dnes súčasťou MAS SOTDUM sa v rokoch 2006 – 2008 ešte ako SOTDUM pridali k dvom ďalším mikro-regiónom, a to Svornosť a Západný Tríbeč v snahe vytvoriť jednotnú miestnu akčnú skupinu a začal spolu s týmito dvoma ďalšími mikro-

regiónmi pripravovať integrovanú stratégiu rozvoja územia pre prihlášku do osi 4 Programu rozvoja vidieka s podporou Nitrianskeho vidieckeho parlamentu, ktorý sa stal administrátorom projektu podporeného Nitrianskym samosprávnym krajom s názvom: „Rozvojové stratégie vidieka a príprava miestnych a odborných kapacít LEADER Nitra“. Príprava prebiehala v dvoch etapách:

- Prvá etapa roku 2006 bola zameraná na mobilizáciu obyvateľstva a zbery údajov do situačnej analýzy – primárne aj sekundárne, všetko na úrovni jednotlivých obcí územia
- Druhá etapa v roku 2007 a 2008 bola zameraná na zostavenie strategického akčného a finančného rámca Integrovannej stratégie rozvoja územia, čo sa dialo už na úrovni územia všetkých troch mikro-regiónov

V procese druhej etapy sa však ukázalo, že spojenie s oboma ďalšími územiami nie je vitálne, ťažkosti sa ukázali už v procese formulovania strategických priorít, kde sa pomerne výrazne prejavila sociálno-ekonomická, materiálna a prírodná heterogenita územia, ktoré sa následne rozpadlo na dva celky – zvlášť sa odčlenila Svornosť a Západný Trábeč, ktoré spoločne vytvorili MAS, ktorá sa uchádzala o podporu v osi 4 v roku 2008 a SOTDUM, ktorý ostal sám a o podporu sa v roku 2008 neuchádzal.

V roku 2008 ešte pristúpili do SOTDUM-u dve obce – Tovarníky a Krušovce.

Vzhľadom na bohatú históriu v príprave územia na integrovaný rozvoj a už vybudované kapacity sa tak však rozhodol urobiť v roku 2009, kedy sformoval vlastné verejno-súkromné partnerstvo na princípoch prístupu Leader - budúcu miestnu akčnú skupinu a dal ju zaregistrovať podľa Zákona 83/1990 na MV SR dňa 29.septembra 2009 s názvom Miestna akčná skupina Spoločenstva obcí Topoľčiansko-Duchonského Mikroregiónu – skratkou MAS SOTDUM. Zároveň ukončili druhú etapu tvorby strategického rámca, akčného, finančného plánu, monitorovacieho, hodnotiaceho a implementačného rámca a aktualizovali situačnú analýzu.

MAS SOTDUM v druhom výberovom kole nebola úspešná a na obdobie 2007-2013 nezískala štatút MAS a všetky činnosti spojené s prípravou stratégie pre programové obdobie 2007-2013 financovala z vlastných zdrojov. MAS SOTDUM pokračovala vo svojej činnosti a na menšie projektové zámery získavala zdroje z NSK. Na základe týchto projektových zámerov MAS zrealizovala investičné a kultúrne akcie - národné

a medzinárodné. V roku 2015 ukončilo členstvo v MAS SOTDUM mesto Topoľčany a pristúpili 4 nové obce: Horné Chlebany, Norovce, Solčianky a Rajčany.

V súčasnosti má MAS SOTDUM 38 členov, z toho 16 obce, 22 súkromný sektor - 13 občiansky a 9 súkromný. Väčšia časť obcí má zastúpenie verejného, súkromného a občianskeho sektora. V združení je 9 žien a 29 mužov.

Po vyhlásení výzvy na predkladanie projektových zámerov dňa 24.9.2015 sa konalo stretnutie všetkých členov MAS SOTDUM, kde sa podali konkrétne informácie k príprave stratégie CLLD a následne sa schválil harmonogram prípravy stratégie CLLD.

Harmonogram prípravy stratégie miestneho rozvoja vedeného komunitou pre občianske združenie MASSOTDUM

Aktivita, činnosť	Termín	Zodpovedný
1. Príprava analytickej časti, stretnutia v obciach	Október 2015	Spracovateľ stratégie, starostovia obcí, vedenie MAS
2. Zber štatistických údajov za územie	Október, november 2015	Spracovateľ
3. Analýza územia, návrh SWOT analýzy	November 2015	Spracovateľ
4. Odsúhlasenie SWOT analýzy, strategický rámec – problémová analýza(vízia, strategický cieľ, priority, špecifické ciele	November 2015	Spracovateľ, starostovia obcí, vedenie MAS, združenia, spolky, občania
5. Strategický rámec, stanovenie priorít a opatrení, stanovenie a odsúhlasenie inovačného rámca stratégie	November 2015	Spracovateľ, starostovia obcí, vedenie MAS, združenia, spolky, občania
6. Implementačný rámec – riadiaci proces, akčný plán	November 2015	Spracovateľ, starostovia obcí, vedenie MAS, združenia, spolky, občania
7. Finančný rámec – financovanie stratégie a finančný plán pre opatrenia	November 2015	Spracovateľ, starostovia obcí, vedenie MAS, združenia, spolky, občania
8. Spracovanie textových častí v súlade s manuálom na spracovanie stratégie CLLD	November 2015	Spracovateľ, starostovia obcí, vedenie MAS,

9. Príprava príloh	November 2015	Spracovateľ, starostovia obcí, vedenie MAS,
10. Príprava a odovzdanie žiadosti v súlade s výzvou	December 2015	Spracovateľ, starostovia obcí, vedenie MAS,

Výbor pre prípravu stratégie vytvoril a schválil pracovné skupiny podľa jednotlivých určených oblastí, ktoré sú zamerané na riešenie najdôležitejších problémov v území MAS.

Pracovné skupiny

Meno a priezvisko	Organizácia	Funkcia v MAS	Úloha pri spracovaní stratégie
Výbor pre prípravu stratégie			
Michal Glos	MAS	manažér	Organizovanie prac.stretnutí-alebo
Michal Glos	MAS	manažér	Spracovanie dotazníkov
Ivan Hubinský	Obec Krušovce	člen	Člen prac.skupiny
Peter Mojžiš	Obec Kuzmice	člen	Člen prac.skupiny
Erika Nemešová	Obec Prašice	Predsedačka MAS	Člen prac.skupiny
PaedDr. Martin Zdychavský	TJ Slovan Krušovce	Člen Rady	Člen prac.skupiny
PhDr. Imrich Hermann	Občianska iniciatíva JN	člen	Člen prac.skupiny
Jozefína Pavlovičová	Fyzická osoba	Členka Rady	Člen prac.skupiny
Ing. Ladislav Kmeť	ICM	Člen rady	Člen prac.skupiny
Pracovné skupiny			
Infraštruktúra a občianska vybavenosť			
Peter Mojžiš	Obec Kuzmice	člen	Vedúci prac.skupiny
Ing. Arch. Jozef Mečiar	projektant	Externý poradca	Člen
Ing. Ján Meluš	stavbyvedúci	Externý poradca	Člen
Ekonomika a ľudské zdroje			
Ivan Hubinský	Obec Krušovce	člen	Vedúci prac.skupiny
Ing. Ladislav Kmeť	ICM	Člen rady	Člen
Ing. Katarína Bruchatá	Obec Prašice	Externý poradca	Člen
Podnikanie, poľnohospodárstvo, lesníctvo			

Jozef Beňo	Obec Tvrdomestice	člen	Vedúci prac.skupiny
Ing. Mikuš	Lesy SR	Externý porady	Člen
Mgr. Rastislav Prochádzka	Spolok včelárov	Externý porady	Člen
Životné prostredie			
Erika Nemešová	Obec Prašice	Predsedníčka MAS	Vedúci prac.skupiny
Róbert Haberland	Obec Krušovce	Externý porady	Člen
Vlasta Pavlovičová	Obec Tovarníky	Externý porady	Člen
Cestovný ruch			
Daniel Bago	Obec Tesáre	Člen rady	Vedúci prac.skupiny
PhDr. Imrich Hermann	Nezisková org.	Externý porady	Člen
Jozefína Pavlovičová	Fyzická osoba	člen	Člen

V mesiaci októbri prebiehali stretnutia s občanmi, podnikateľmi, neziskovým a verejným sektorom a inými združeniami v jednotlivých obciach, kde sa prerokovali jednotlivé oblasti potrieb územia. Začali sa distribuovať dotazníky s otázkami, kde občania vyjadrovali spokojnosť, dávali návrhy, určovali poradie potrieb. Tieto informácie Prípravný výbor, manažér a spracovateľ stratégie spracovali v analytickej časti, kde sa okrem týchto informácií využívali aj zdroje z iných organizácií zaoberajúcimi sa štatistickými údajmi. /Štatistického úradu, SODB2011, zberu údajov z Obecných úradov a iných štátnych inštitúcií/. Po zozbieraní dotazníkov, ktorých bolo distribuovaných 3240 bolo vrátených 1238, čo je vzorka, ktorá postačuje na to aby hodnotenia boli objektívne. Z odovzdaných a spracovaných dotazníkov sa začala tvoriť SWOT analýza, strategický rámec – problémová analýza (vízia, strategický cieľ, priority, špecifické ciele). Do procesu boli zapojené všetky komunity na území MAS, ktoré sa aktívnym spôsobom vyjadrovali k predloženej problematike, pričom podávali návrhy na opatrenia a určovali ciele akým spôsobom si predstavujú ďalšiu činnosť v tomto programovom období. Po ďalších pracovných rokovaníach na všetkých úrovniach /interný a externý manažment/ navrhli víziu, strategický cieľ, priority ako aj špecifické ciele.

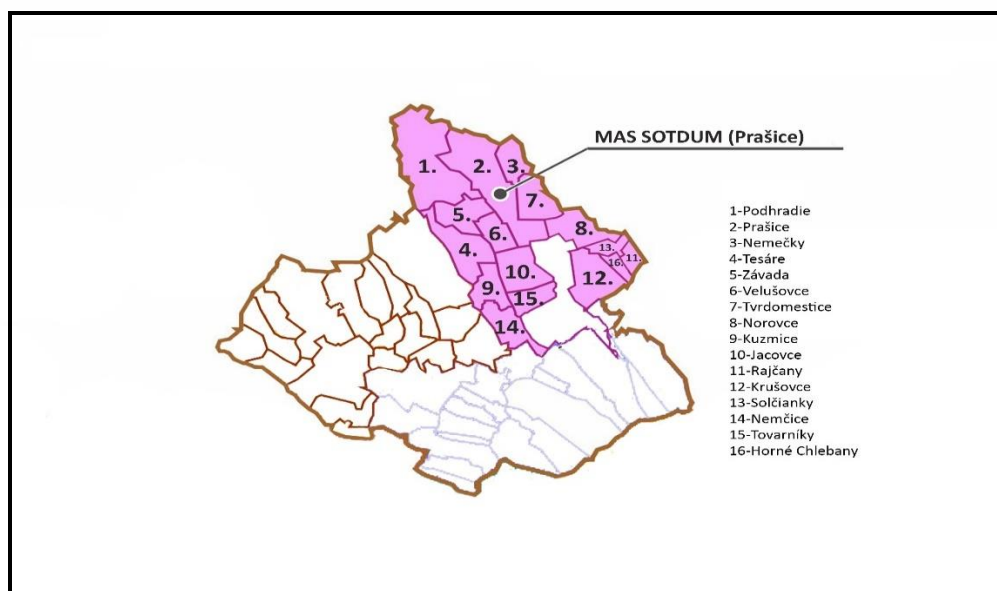
3. Analytický rámec

3.1. Analýza zdrojov územia

Výhody a nevýhody z hľadiska polohy a lokalizácie územia MAS SOTDUM.

Územie MAS SOTDUM sa nachádza v okrese Topoľčany, v jeho severnej časti a jeho súčasťou sú nasledovné obce a ich územia: Jacovce, Krušovce, Kuzmice, Nemčice, Nemečky, Podhradie, Prašice, Tesáre, Tovarníky, Tvrdomestice, Velušovce, Závada, Horné Chlebany, Rajčany, Norovce a Solčianky. Vid' mapa č.3 - postavenie MAS SOTDUM v okrese Topoľčany

Mapa č. 3 - územie MAS SOTDUM

Zdroj: vlastný zdroj

Medzi najväčšie výhody územia MAS SOTDUM patri jeho lokalizácia v rámci pomerne husto osídlenej časti kraja Nitra (jej vzdialenosť od krajského mesta Nitra je cca 40 km), pritom si stále zachováva typický vidiecky charakter. Jeho územím sa striedajú nížiny s podhorskými oblasťami, čo vytvára veľmi zaujímavý a príťažlivý charakter krajiny vhodný pre rozvoj rekreácie a vidiekeho cestovného ruchu. Výhodná poloha územia MAS SOTDUM umožňuje aj jeho prepojenie s Trenčianskym samosprávnym krajom smerom k Prievidzi a taktiež kataster obce Podhradie susedí s Trnavským samosprávnym krajom, čo opäť podporuje vyššie uvedené predpoklady rozvoja rekreácie vo vidieckych oblastiach územia MAS.

Výhodou je i prítomnosť tradičných turistických destinácií regionálneho významu ako je rekreačná oblasť Duchonka (obr. č. 1), ktorá bola ešte pred 15 rokmi národnou i medzinárodnou turistickou destináciou (jedno z najvýznamnejších centier rozvoja cestovného ruchu v rámci bývalého Československa ako aj Strednej Európy). Topoľčiansky hrad je tiež výhodou – historické vykopávky priamo na hrade a práve realizovaný archeologický prieskum hradu a jeho okolia sú významnou kultúrnou a historickou udalosťou regionálneho a národného významu (obr. č.2).

Obr. č. 1 Duchonka

Zdroj: vlastný zdroj

Hrad okrem výskumu sa pritom aj konzervuje – ukončená je stabilizácia parkanovej hradby, dlhej podpivničenej časti hradu, fixovaný je aj hradný most. Výskum je plánovaný do roku 2013, a rekonštrukcia bude prebiehať do roku 2011. Okrem hradu historické črty územia podčiarkujú a vytvárajú konkurenčné výhody aj iné historické pamiatky, ako kaštiele na Duchonke z počiatku 20 storočia, v minulosti majetok rodiny Štumerovcov, kaštieľ v Tovarníkoch z prvej polovice 18.storočia a kaštieľ v Krušovciach kompletne rekonštruovaný v roku 1906, ako aj románsky kostol v tejto obci.. Práve prebiehajúci archeologický prieskum refúgia z 11. – 12. storočia a slovanského pohrebiska z 9 storočia v obci Závada môže v budúcnosti predstavovať tiež výhodu z pohľadu rozvoja cestovného ruchu v území MAS SOTDUM.

Zdroj: vlastný zdroj

Obr. č. 2 Topoľčiansky hrad

Výhodou územia MAS SOTDUM sú aj bohaté pramene podzemných vôd (pramene Beňovský, Rybníčky), ktoré umožňujú prevádzku gravitačných vodovodov, a ich prepojenie na miestne vodovodné

rozvody a siete, napr. Ponitriansky skupinový vodovod, ďalej vodné nádrže v Tesároch, na Duchonke, v Nemečkách, umožňujúce rybolov, turistické vodné športy, vodné bicyklovanie. V Tovarníkoch sa nachádzajú aj termálne pramene z vysokým obsahom železa, síry a minerálov, s najnižšou teplotou vody 38 °C.

Výhodou územia sú aj predpoklady pre prepojenie medzi letnou (pešia turistika, dobre značené turistické chodníky, možnosť pozorovania vzácnej fauny a flóry v CHKO Holé brehy) a zimnou turistikou – existencia lyžiarskych vlekov.

V neposlednom rade je výhodou územia MAS SOTDUM tradične veľmi vyspelé poľnohospodárstvo – najmä rozvinutá rastlinná a čiastočne aj živočíšna výroba (jediný chov oviec v okrese v RPD Závada), s významnou produkciou olejnin a energetických plodín, ale aj ovocinárstvo, a vinohradníctvo - najsevernejšie položené vinohrady v Tesároch.

Územie je úplne prepojené funkčnými a dobre značenými cyklotrasami, niekoľkými rozhľadňami (už jestvujúca rozhľadňa na Marháte a vznikajúca v katastrálnom území Podhradie - obr. č. 3, na najvyššom vrchu územia MAS SOTDUM – Pánska Javorina) a turistickými trasami. Vyznačuje sa bohatými lesmi v dobrom zdravotnom stave, prístupnými pre verejnosť, bohatými na lesnú zver a lesné plody.

Nevýhodou územia MAS SOTDUM je hlavne nedobudovaná infraštruktúra cestovného ruchu, dlhodobé zaostávanie tradičných cieľových miest cestovného ruchu ako Duchonka, či stále nízky stupeň odkanalizovania obcí, čo ohrozuje ich rozvoj ako aj celého územia vrátane rozvoja cestovného ruchu a rekreácie.

Obr. 3 Rozhľadňa Panská Javorina

Zdroj: vlastný zdroj

V rámci rozvoja cestovného ruchu sa územie MAS SOTDUM nachádza v trojuholníku vytýpaných oblastí v rámci Stratégie rozvoja cestovného ruchu Slovenskej republiky, a to Bojnice, Nitra a Topoľčianky, ktoré budú intenzívne podporované a preferované, napríklad vo využívaní štrukturálnych fondov v tejto oblasti, čo je výborným predpokladom rozvoja tohto odvetvia aj v rámci územia MAS SOTDUM.

Celé územie MAS SOTDUM je prepojené funkčnou sieťou cyklotrás, ktoré nadväzujú na podobné siete v okrese Topoľčany, napríklad vedú smerom k

Bánovciam nad Bebravou (oblasť mimoriadneho významu Kulháň) a ďalej na Trenčín, alebo z druhej strany smerom k Piešťanom, kde sa napájajú na sieť cyklotrás Podolie, Čachtice smerom na Nové Mesto nad Váhom.

Ďalším lákadlom sú dve atraktivity v obci Závada a to Bajžíkov mlyn a oddychové miesto Rybníčky.

Obr. 4 Oddychové miesto rybníčky Obr. 5 Bajžíkov mlyn

Ďalšími atrakciami sú: Krušovský park a jeho pamiatky č. 6,, Tovarnický park Obr. č.7 a taktiež tábor v obci Tesáre Obr. 8.

Obr. č. 6 Krušovský park

Zdroj: vlastný zdroj

Tovarnický park s pamiatkami Obr. č. 7

Zdroj: vlastný zdroj

Tábor v obci Tesáre Obr. č. 8

Zdroj: vlastný zdroj

Geografická charakteristika územia MAS SOTDUM

Klimatické pomery

Územie MAS SOTDUM patrí do klimatickej oblasti miernych zemepisných širok. Ročná amplitúda medzi najteplejším a najchladnejším mesiacom sa pohybuje od 20 °C do 22 °C. Tento rozsah zaraďuje toto územie do mierne kontinentálneho podnebia. Priemerná ročná teplota ovzdušia sa pohybuje v rozmedzí od 8 °C do 10 °C¹, v obci Podhradie sa priemerná ročná teplota vyskytuje pod 8 °C². Priemerné januárové teploty dosahujú hodnoty v rozmedzí – 2 °C do – 4 °C, priemerné júlové teploty sa pohybujú od 18 °C do 20 °C. Prevažná časť územia má do roka menej ako 80 dní s výskytom teplôt pod bodom mrazu a interval medzi posledným a prvým dňom s teplotami – 0,1 °C a nižšími je viac ako 160 dní. Ročne spadne v danom území priemerne 600 – 800 mm zrážok, pričom najviac zrážok pripadá na letné obdobie (približne 60 %). Priemerný počet dní so snehovou prikrývkou je menej ako 100 dní za rok, jej výška je malá, pohybuje sa okolo 25 cm. Prevládajú severozápadné až severné vetry.

Geomorfologická a geologická charakteristika

Lokalizácia riešeného územia je v severovýchodnej časti Západoslovenského kraja, na rozhraní Panónskej panvy a Karpát. Panónska panva zasahuje do územia mikroregiónu oblasťou Podunajskej pahorkatiny, ktorá zasahuje z juhu dvomi oddielmi – Nitrianskou pahorkatinou a Nitrianskou nivou. Z pohorí západnú časť územia vyplňa Považský Inovec, z juhu a juhovýchodu predstavuje horskú obrubu pohorie Tríbeč. Pohoria sú tvorené prevažne veľmi odolnými horninami, z ktorých v jadre prevládajú granodiority a ruly, doplnované obalmi z odolných karbonátových hornín – dolomitov a vápencov. ahorkatiny a nivy tvoria veľmi málo odolné a erózii podliehajúce spraše, sprašové hliny a riečne usadeniny. Charakterizuje ju usadzovanie riečnych nánosov. Nitrianska pahorkatina je plošne najrozsiahlejší oddiel. Tiahne sa v širokom páse pod Považským Inovcom a Strážovskými vrchmi a v užšom páse v pohorí Tríbeča. Dominujú v nej pleistocénne spraše a sprašové hliny. Do uvedeného priestoru zasahuje viacero chránených území lesostepnej teplomilnej suchomilnej vegetácie a fauny teplomilnej ponticko – panónskej flóry.

¹ Poznámka: obce s nadmorskou výškou do 300 m n.m.

² Poznámka: nadmorská výška v strede obce Podhradie dosahuje 435 m n.m.

Súčasná situáciu v environmentálnych ukazovateľoch – kvalita vody, vzduchu a pôdy
environmentálne záťaž

Podľa údajov Obvodného úradu životného prostredia v Topoľčanoch³ množstvo emisií v riešenom území má neustále klesajúcu tendenciu. Od roku 2002 bol zaznamenaný pokles najmä v množstve SO₂ a CO produkovaných strednými zdrojmi znečisťovania ovzdušia. Obce lokalizované v okolí mesta Topoľčany oveľa výraznejšie ovplyvňuje znečisťovania ovzdušia veľkými⁴ a strednými zdrojmi znečistenia a automobilovou dopravou, ktoré komparatívne zaťažujú ovzdušie hlavne tuhými znečisťujúcimi látkami (TZL), oxidmi síry, oxidmi dusíka a oxidom uhoľnatým. Kvalita povrchových vôd⁵, konkrétne kvalita vody v rieke Nitre je dlhodobo monitorovaná. Na základe sumarizácie výsledkov klasifikácie v zmysle STN 75 7221 „Kvalita vody“ je silne až veľmi silne znečistená vo väčšine ukazovateľov. V skupine ukazovateľov kyslíkového režimu je zaradená do IV. triedy kvality, v skupine základných fyzikálno-chemických ukazovateľov je kvalita vody v toku na úrovni V. triedy kvality, v skupine mikrobiologických ukazovateľov množstvo koliformných baktérií zodpovedá V. triede. Dôvodom jej silného znečistenia je výrazná antropogénna činnosť vyvíjaná v hornom úseku povodia rieky Nitra⁶, medzi významných znečisťovateľov patrí ZsVaK Topoľčany, š.p., ktoré vypustili v roku 2001 3 134,139 tis. m³ odpadových látok a Topvar, a.s., Topoľčany (549,238 tis. m³ odpadových látok). V roku 2005 celkové množstvo odpadových vôd dosiahlo množstvo 2 686, 841 tis. m³. V porovnaní s rokom 2000 sa množstvo znečisťujúcich látok znížilo o 1 556,24 t CHSK, 897,58 t BSK₅ a o viac ako 270 t NL. Ostatné toky vrátane vodných nádrží z hľadiska hodnotenia kvality ostatných povrchových vôd sú zaradené do II. – IV. triedy čistoty. Ich znečistenie spôsobujú predovšetkým splaškové vody z obcí, kde nie je vybudovaná kanalizácia.

Kvalitu podzemných vôd negatívne ovplyvňuje poľnohospodárska a priemyselná činnosť, čo vyvoláva prekračovanie stanovených limitov pre pitnú vodu (prekročenie

³ Kvalitu ovzdušia vo všeobecnosti určuje obsah znečisťujúcich látok vo vonkajšom ovzduší. Postup pre jej hodnotenie stanovuje Zákon o ochrane ovzdušia č. 478/2002 Z.z.

⁴ TOMA, s.r.o., ELEKTROKARBON, a.s., THP, a.s., Chemos Slovakia, s.r.o.

⁵ Klasifikácia kvality povrchových vôd hodnotí kvalitu vody v 8 skupinách ukazovateľov (A–kyslíkový režim, B–základné fyzikálno-chemické ukazovatele, C–skupina – nutrienty, D–skupina biologické ukazovatele, E–skupina – mikrobiologické ukazovatele, F–skupina mikropolutanty G–skupina – toxicita a H–skupina – rádioaktivita) a s použitím sústavy medzných hodnôt zaraďuje vody podľa ich kvality do piatich tried.

⁶ Za významné zdroje znečistenia sa považujú znečisťovatelia, ktorí v roku vypustili do tokov znečisťujúce látky predstavujúce viac ako 200 t BSK₅, alebo 300 t Ch Sk_{cr}, alebo 200 t NL, alebo 5 t ropných látok.

koncentrácie limitných hodnôt Fe ($0,380\text{mg.l}^{-1}$), Mn ($2,360\text{ mg.l}^{-1}$) a nepolárnych extrahovaných látok ($0,100\text{ mg.l}^{-1}$)⁷. Tým, že charakter územia je viac menej výrazne poľnohospodársky, pomerne často sa vo vodách vyskytuje zvýšený obsah oxidovaných a redukovaných foriem dusíka.

Využitie územia a pôdneho fondu

Pedologické podmienky

Z pôdných typov sa na území katastrov mikroregiónov vyskytujú v prevažnej miere hnedozeme, nívne pôdy, ilimerizované a podzolové pôdy, na vápencoch rendziny. Vzhľadom na pestrosť geologického podkladu a rozmanitosť zvetrávania a akumulčných procesov je zastúpenie pôdných druhov široké. V horských oblastiach prevláda piesočnato-hlinitá pôda, ílovité pôdy sa vyskytujú na miestach, kde v minulosti boli močiare, zamokrené pôdy medzi Velušovcami, Tesármí a Jacovcami. Pôdy nív, pahorkatín a vrchovín sú prevažne bez skeletu alebo slabo skeletnaté. Z hľadiska úrodnosti najrozšírenejšie zastúpenie majú veľmi produkčné a produkčné pôdy. Rozsah hĺbky humusového horizontu sa pohybuje v závislosti od kvality pôdy v rozmedzí od 18 do 90 cm (1).

Využitie pôdneho fondu

Celková plocha riešeného územia zaberá **16 527 ha** z toho poľnohospodárska pôda tvorí 58,7 %. V rámci poľnohospodárskej pôdy má najväčšie zastúpenie orná pôda (6899,14 ha), čo predstavuje 86,5 % výmery. Zbytok tvoria trvalé trávne porasty, ktoré zaberajú 8,3% z celkovej výmery poľnohospodárskeho fondu. Najmenšiu výmeru, len 5,2 % predstavujú trvalé trávne kultúry. (tabuľka č. 1, graf č.12, graf č.13) Nepoľnohospodárska pôda predstavuje 41,3 % z celkovej výmery pôdy. V rámci nepoľnohospodárskeho pôdneho fondu majú najväčšie zastúpenie lesy s podielom 80,0 %. Z ostatných druhov pozemkov majú najväčšiu rozlohu zastavané plochy (11,32 %), vodné plochy tvoria 196 ha (2,9 %) (graf 3.2.3).

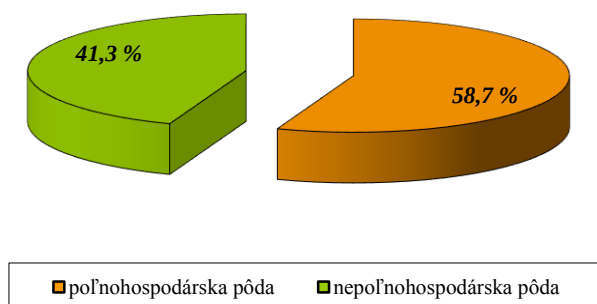
⁷ Hodnoty prípustnej koncentrácie definované Vyhláškou MZ SR č. 51/2004 Z.z.

Tabuľka č.1 Využitie pôdneho fondu v rámci katastrov riešeného územia k 31.12 2014

KATASTER SPOLU		POĽNOHOSPODÁRSKA PÔDA (HA)				NEPOĽNOHOSPODÁRSKA PÔDA (HA)				
		Spolu	Orná pôda	Trvalé kultúry	TTP	Spolu	Lesný pozemok	Vodná plocha	Zastavané plochy	Ostatná
Nemčice	795,8	699,3	664,1	34,5	0,7	96,5	0	5,7	57	33,8
Kuzmice	820	741,7	701,3	34,9	5,5	78,3	15	7,4	41,3	14,6
Tesáre	1353,7	653,6	481	112,2	60,4	700,1	605,4	26,2	42,5	26
Tovarníky	541	428,7	389,5	38	1,2	112,3	4,6	6	71,2	30,5
Jacovce	1001,1	867,9	823,7	40,6	3,6	133,2	32,6	17,4	67,9	15,3
Velušovce	581	530,3	482	28,6	19,7	50,7	0	3,7	30	17
Závada	894,6	666,2	472,3	23,5	170,4	228,4	117,4	2,8	47,1	61,1
Podhradie	3010,2	311,2	43,2	13,2	254,8	2699	2601,1	7,9	26,7	63,3
Prašice	2824,9	1215	1005,1	67,8	142,1	1609,9	1427,6	28,3	122,6	31,4
Tvrdomestic	879	567,1	502,9	22,1	42,1	312	229,4	5,4	34,8	42,4
Nemečky	627,1	213,3	143,2	18,4	51,7	413,8	360,8	24,5	22,1	6,4
Krušovce	1333,3	1159,5	1105	26,5	28	173,8	0	33,2	104	36,6
Rajčany	585,6	530,5	516,3	11,4	2,8	55,1	6,9	14,3	30,6	3,3
H.CHlebany	379,5	344,3	332,3	7,8	4,2	35,2	0	6,8	24,5	3,9
Norovce	633,5	545,6	523,7	14,4	7,5	87,9	43,5	4,3	37,2	2,9
Solčianky	266,4	234,5	213,8	7,6	13,1	31,9	9,4	2	12,8	7,7
SPOLU v ha	16527	9709	8399	502	808	6818	5454	196	772	396

Zdroj: Štatistický úrad SR

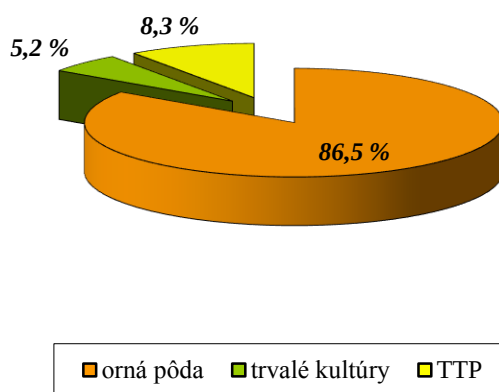
Graf č.12 Pomer poľnohospodárskej a nepoľnohospodárskej pôdy MAS SOTDUM

Zdroj: Tabuľka č.1

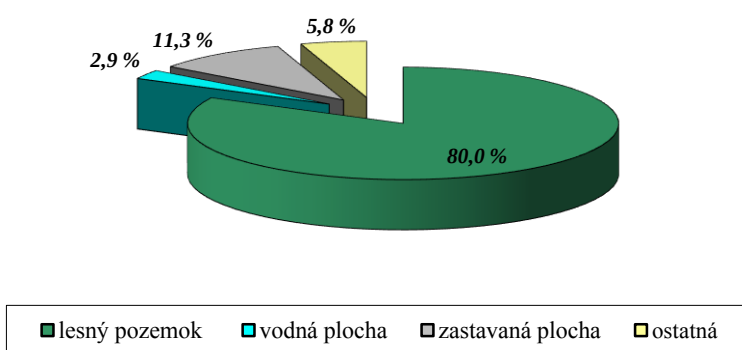
Na základe predchádzajúcich údajov je evidentné, že charakter územia je tvorený značným zastúpením ornej pôdy a lesných porastov. Podľa údajov z katastra nehnuteľností najvyššie zastúpenie ornej pôdy v rámci celkovej výmery poľnohospodárskeho pôdneho fondu má obec Krušovce (95,3 %). V porovnaní s ostatnými obcami je zastúpenie ornej pôdy v obci Podhradie síce najnižšie (13,8 %), ale zároveň má táto obec najvyššiu výmeru lesov (96,3 %). Lesné pozemky sa vôbec nevyskytujú v Krušovciach, Velušovciach, Horných Chlebanoch a Nemčiciach. Najmenší podiel lesov je v obci Tovarníky (4,1 %) (tabuľka č.1)

Graf č.13 Výmera poľnohospodárskeho pôdneho fondu MAS SOTDUM v roku 2014

Zdroj: Tabuľka č.1

Graf č.14 Výmera nepoľnohospodárskeho pôdneho fondu MAS SOTDUM v roku 2014

Zdroj: Tabuľka č.1

Využitie pôdneho fondu je do značnej miery závislé od klimatických a pôdnych podmienok. V oševnom postupe sú zastúpené obilniny, repka ozimná, slnečnica, strukoviny (hrach, sója), cukrová repa, kukurica na zrna a siláž a viacročné krmoviny. Živočíšna výroba je zameraná predovšetkým na chov ošípaných a hovädzieho dobytku. V obciach Tvrdomestice, Závada a Tesáre sa nachádzajú hydinnárske farmy. Taktiež v katastroch obcí Závada a Podhradie funguje ovčie salaš.

Využitie lesných a vodných zdrojov, využitie poľnohospodárskej pôdy

Lesy

V riešenom území zaberajú lesné pozemky rozlohu **5454 ha**, čo predstavuje 33 % z celkovej výmery pôdneho fondu. Výrazné zastúpenie lesných pozemkov je v katastrálnych územiach obcí pod Podhradie, Prašice a Tesáre. Takmer polovica z celkovej výmery lesov sa nachádza práve v katastri obce Podhradie.

Z hľadiska kategorizácie lesov v riešenom území hlavnou funkciou lesov je produkcia drevnej hmoty (lesy hospodárske). V lokalitách chránených území je funkcia lesov ochranná. Hlavným distribútorom drevnej hmoty sú Lesy SR, š.p.. Taktiež v týchto obciach fungujú Urbárske spoločnosti a fyzické osoby-podnikatelia, ktorí sa venujú lesnému hospodárstvu.

Z hľadiska vlastníctva patrí 45,7 % lesov patrí Lesom SR, š.p., urbáre a pozemkové spoločenstvá vlastníkov lesov hospodária na výmere viac ako 777 ha. Fyzické osoby vlastní 6,3 % plochy z celkovej výmery lesov v riešenom území a 6 % je vo vlastníctve obcí (graf 2.2.4). Urbárske spoločnosti a taktiež pozemkové spoločenstvá vlastníkov lesov v prevažnej miere prenajímajú lesné pozemky Lesom SR, š.p..

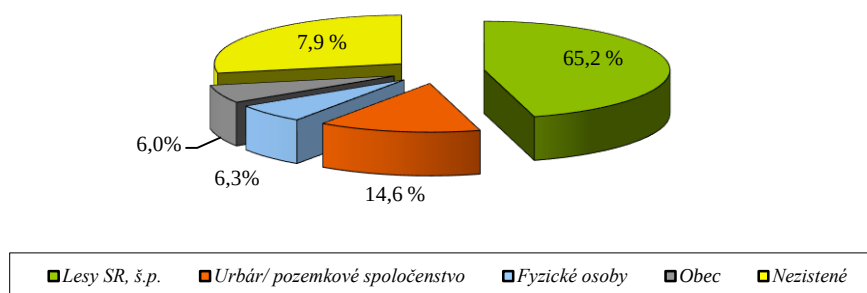
Tabuľka č.2 Vlastníctvo lesného fondu v riešenom území v roku 2014

OBEC	VÝMER A SPOLU (HA)	LESY SR, Š.P.	URBÁR/ POZEMKOV É SPOLOČENS TVO	FYZIC KÉ OSOBY	OBEC	NEZISTE NÉ
<i>Nemčice</i>	Nemá LF	-	-	-	-	-
<i>Kuzmice</i>	15	10,4	-	-	-	4,6
<i>Tesáre</i>	605,4	227,7	183,9	30	62,6	101,2
<i>Tovarníky</i>	4,6	4,6	-	-	-	-

Jacovce	32,6	32,6	-	-	-	-
Velušovce	Nemá LF	-	-	-	-	-
Závada	117,4	-	117,6	-	-	-
Podhradie	2 601,1	2013,5	143,3	188,3	256,00	-
Prašice	1 427,6	1134,4	143,9	-	-	149,4
Tvrdomestic	229,4	94,56	107	0,1	-	27,7
Nemečky	360,8	1,7	104,3	115,1	-	139,7
Krušovce	Nemá LF	-	-	-	-	-
Rajčany	6,9	-	-	3	2	1,9
H.Chlebany	Nemá LF	-	-	-	-	-
Norovce	43,5	37,5	-	6	-	-
Solčianky	9,4	-	-	4	5,4	-
SPOLU	5454	3558	800	345,5	326	424,5
%	100%	65,2%	14,6%	6,3%	6,0%	7,9%

Zdroj: Krajská lesná správa

Graf č.15 Vlastníctvo lesných pozemkov MAS SOTDUM

Zdroj: Tabuľka č.2

Voda

Územie MAS SOTDUM patrí do povodia Nitry, ktoré je súčasťou úmoria Čierneho mora. Priemerný ročný prietok rieky Nitry je $15,2 \text{ m.s}^{-1}$, priemerná teplota vody dosahuje $10,6 \text{ }^{\circ}\text{C}$. Vodné plochy sú prezentované viacerými vodnými nádržami, ktoré majú viacúčelové využitie. Medzi najväčšie z nich patrí Duchonka (420 tis. m^3), Nemečky (650 tis. m^3) a Tesáre (372 tis. m^3). Štruktúru vodných plôch dopĺňajú i menšie nádrže, mŕtve ramená a rybníky. Zdroje pitnej vody sú lokalizované predovšetkým v oblasti Závady. V lokalite Závada – Záhrada sú zachytené a využívané pramene Lúky, Zľavy a Zvernica s výdatnosťou $29,5 - 45,5 \text{ l.s}^{-1}$, v Závade sa využíva prameň Rybníček, 1, 2 a studňa HP 1 s výdatnosťou $14,8 - 20,0 \text{ l.s}^{-1}$ a v Podhradí prameň Beňovský ($3,5 - 20,0 \text{ l.s}^{-1}$).

Výskyt a využitie nerastných surovín

Nerastné suroviny

Územie MAS tvoria predovšetkým sedimenty kvartéru a neogénu. Vzhľadom na geologickú stavbu sú nerastné suroviny výraznejšie zastúpené len nerudnými surovinami, z ktorých značné rozšírenie a ekonomický význam majú stavebné suroviny. Zo stavebných surovín sa tu vyskytujú ložiská stavebného kameňa a tehliarske suroviny. Biele až bielosivé, stredno- a vrchnotriasové dolomity sa ťažia na ložisku Závada s voľnými bilančnými zásobami 2 423 tis. m³ a na ložisku Podhradie – Závada s odhadom zásob 4 795 tis. m³. Menšie výskyty sladkovodných vápencov a travertínu sa nachádzajú v Závade.

Popis a vymedzenie chránených území a území NATURA 2000, ÚSES, územia spadajúce pod nitrátovú smernicu.

Chránené oblasti

Prírodná rezervácia Holé brehy – k.ú. Podhradie o výmere 5,44 ha, ktorá bola vyhlásená v roku 1976. V zmysle vyhlášky KÚŽP v Nitre č. 1/2004 z 10. 5.2004, ktorá nadobudla účinnosť od 1. 7.2004, je predmetom ochrany (4. stupeň) ochrana floristicky pestrých a bohatých zvyškov xerothermných spoločenstiev s mimoriadne hojným výskytom ponikleca obyčajného veľkého (*Pulsatilla vulgaris* subsp. *grandis*) vo východnej časti Považského Inovca.

Chránený areál Tesársky park – k.ú. Tesáre o celkovej výmere 1,96 ha. Predmetom ochrany uvedeného areálu, vyhláseného v roku 1984, je ochrana historického parku v obci Tesáre, ktorý je významným krajinotvorným prvkom. Jedince stromov majú značnú dendrologickú hodnotu – je tu zastúpených 23 druhov listnatých a 7 druhov ihličnatých drevín. Zo záväzkov SR ako členského štátu Európskeho spoločenstva vyplýva realizácia Programu budovania sústavy osobitne chránených území **NATURA 2000**, ktorého hlavným cieľom je zachovanie prírodného dedičstva, ktoré je významné nielen pre príslušný členský štát, ale najmä pre EÚ ako celok.

Sústavu NATURA 2000 tvoria 2 typy území:

1. osobitne chránené územia (Special Protection Areas, **SPA**) – vyhlasované na základe smernice o vtákoch – v národnej legislatíve: **chránené vtáčie územia**,
2. osobitné územia ochrany (Special Areas of Conservation, **SAC**) – vyhlasované na základe smernice o biotopoch – v národnej legislatíve: **územia európskeho významu** – pred vyhlásením, po vyhlásení je územie zaradené v príslušnej národnej kategórii chránených území (3).

Medzi územia európskeho významu patrí:

V katastri obce Tesáre a Závada sa o rozlohe 32,12 ha nachádza **SKUEV0135 Bočina**. Predmetom ochrany sú lužné vrbovo – topoľové a jelšové lesy a porasty borievky obyčajnej. Ďalšie dve lokality **SKUEV0136 Dolné Lazy** o výmere 7,27 ha a **SKUEV0137 Záhrada** o výmere 16,79 ha sú lokalizované v katastrálnom území obce Závada, pričom predmetom ochrany sú porasty borievky obyčajnej.

Územie porastov borievky obyčajnej sa nachádza taktiež v k.ú. Podhradie – **SKUEV0021 Vinište** o výmere 5,8 ha.

Biodiverzita, územný systém ekologickej stability

Územný systém ekologickej stability (ÚSES) je celopriestorová štruktúra navzájom prepojených ekosystémov, ktoré zabezpečujú rozmanitosť podmienok a foriem života v krajine. Táto je tvorená biocentrami, biokoridormi a interakčnými prvkami v hierarchických úrovniach: **provinciálnej, nadregionálnej, regionálnej a miestnej (lokálnej) úrovni**. Do územia mikroregiónov zasahujú tieto genofondovo významné lokality (tabuľka č. 3, tabuľka č.4):

Tabuľka č.3 Prvky ÚSES na nadregionálnej a regionálnej úrovni

Číslo	Názov	Typ	Charakteristika
vR4	Čepúšky	regionálne biocentrum	uvedená v časti chránené územia
vR13	Holé Brehy	regionálne biocentrum	uvedená v časti chránené územia
-	rieka Nitra	regionálny biokoridor	hydrický a terestrický
nR41	Topoľčiansky hradný vrch	regionálne biocentrum ⁸	skalná step na vápenci s výskytom vzácnych druhov rastlín a živočíchov

Zdroj: Územný plán NSK

Tabuľka č. 4 Prvky ÚSES na miestnej (lokálnej) úrovni

⁸ Poznámka: v návrhu na 5. stupeň ochrany

Číslo	Názov	Typ	Charakteristika
43	Breziny	miestne biocentrum	pasienok so skupinami a solitérmi duba letného, zimného a cerového vysokého veku
61	Zľavský potok	miestny biokoridor	pôvodný zachovalý vodný tok v sprievodnom luhu viaceré močiare – pestré hydrofilné spoločenstvá
73	Nemčické Chrastie	miestne biocentrum	jedna z najhodnotnejších dolín v JV časti Považského Inovca s prirodzenou vegetačnou skladbou a lúčnymi porastami
61	Zľavský potok	miestny biokoridor	pôvodný zachovalý vodný tok v sprievodnom luhu viaceré močiare – pestré hydrofilné spoločenstvá

Zdroj: RÚSES okresu Topoľčany, Prešov, január 1994

Regulatívy európskej únie

Nitrátová direktíva je súborom opatrení smerujúcich k zníženiu možností znečistenia vodných zdrojov (povrchové aj podzemné) dusičnanmi, ktoré môžu pochádzať z minerálnych hnojív a z hospodárskych hnojív (maštal'ný hnoj, hnojovica, močovka), a to vtedy, keď sú aplikované v nadmerných dávkach a v nesprávnom čase, alebo keď sú zle uskladňované.

Všetkých 16 obcí mikroregiónu je zaradených do zoznamu zraniteľných oblastí. V uvedených katastrálnych územiach obcí sa nachádzajú produkčné bloky s najnižším a stredným stupňom obmedzenia hospodárenia (kategória A a B).

Historický vývoj, doterajší rozvoj a typické črty územia MAS SOTDUM.

Historický vývoj a doterajší rozvoj územia MAS SOTDUM je podrobne rozpísaný v časti 2.1. Medzi typické črty územia a zvláštnosti, ktoré môžu v budúcnosti slúžiť ako zdroj budovania identity územia a môžu podporiť jeho komparatívne výhody je tradícia organizovania typických roľníckych jarmokov, čo súvisí s tradičným zameraním územia na poľnohospodársku prvovýrobu. Tiež tradičných podujatí spojených s oslavami zberu úrody – dožinkami, a tradičným sedliackym spôsobom života. Ďalšou typickou črtou územia je tradícia ochotníckeho divadelníctva a bábkoherectva, ktorá môže byť zdrojom zapojenia mladých i starších občanov. Obe tieto činnosti sú zdrojom pre tvorbu atraktívneho prostredia pre obyvateľov i návštevníkov územia MAS SOTDUM. Komparatívnou výhodou MAS SOTDUM oproti ostatným územiám v kraji Nitra sú aj dlhodobo budované kapacity pre integrovaný rozvoj územia prostredníctvom predchádzajúcich už spomínaných programov, ako Fond rozvoja vidieka PHARE, programu SAPARD, britský Know How Fond, už vytvorená schopnosť spoločne riešiť problémy, odhodlanie a schopnosť postupovať jednotne pri riešení záležitostí územia, a veľmi silná súdržnosť medzi obcami, čoho dôkazom sú aj vyššie uvedené viaceré doteraz realizované spoločné projekty. Taktiež plusom územia MAS SOTDUM je aj to, že po veľkom neúspechu v roku 2009 nedošlo k zániku združenia, ale naopak toto združenie fungovalo veľmi aktívne či už na vlastnom území, ako aj na národnej a medzinárodnej pôde. Dôkazom je množstvo zrealizovaných projektov, konferencií, kultúrnych a spoločenských medzinárodných podujatí ako aj hasičských a rôznych športových medzinárodných aktivít.

Stupeň vidieckosti územia.

MAS SOTDUM administratívne patrí do okresu Topoľčany, v ktorom 51,1% obyvateľstva žije vo vidieckych obciach . okres Topoľčany pritom podľa kritérií OECD je okres považovaný na prechodný vidiecky región. Podľa štúdie SAV z roku 2004 – „Regionálny rozvoj Slovenska – východiská a súčasný stav“ a jeho kontextuálnej mnohofaktorovej analýzy možno okres Topoľčany charakterizovať nasledovne: výrazne dobrá situácia v krajinnno-ekologickej situácii, pomerne dobrá situácia je tiež v zamestnanosti a sociálnej oblasti. Priemerná, avšak stále pomerne dobrá je technicko-informačná infraštruktúra a ekonomická produkčná výkonnosť. Je charakteristický priemernou, skôr horšou situáciou v úrovni vzdelania a populačnej situácii. Podľa Stratégie rozvoja vidieka Nitrianskeho samosprávneho kraja okres Topoľčany patrí do Západnej skupiny okresov a z pohľadu sociálno-ekonomického rozvoja má dynamický charakter. Uvedené charakteristiky okresu sa dajú vo veľkej miere aplikovať aj na územie MAS SOTDUM. Územie samotného MAS SOTDUM patrí medzi vidiecke územia s hustotou obyvateľstva 79,18/km². Iba 4 obce z celkového počtu 16 majú vyššiu hustotu obyvateľstva ako 120/, km², iba dve obec – Jacovce, Tovarníky presahuje hodnotu hustoty obyvateľstva – 150obyvateľov/km².

Demografická situácia územia MAS SOTDUM.

Počet obyvateľov, populačné vývojové pyramídy

K základným rozvojovým potenciálom každého regiónu patrí ľudský potenciál. Celkový počet obyvateľov je najjednoduchší a najzákladnejší demografický ukazovateľ, charakterizujúci stav populácie. Poskytuje základný obraz o sile sledovanej populácie a o ľudnatosti územia, na ktorom obyvateľstvo žije a o jeho osídlení. K 31. 12 2014 žilo v MAS SOTDUM celkom **12 968 obyvateľov**, z čoho bolo 6533 žien (50,4 %). Tento fakt je spôsobený predovšetkým vyšším podielom žien v poproduktívnom veku. Populácia MAS predstavuje 18,11% obyvateľov z celkovej populácie topoľčianskeho okresu. (tabuľka č .4) Obce Nemečky, Podhradie, Velušovce, Solčianky, Norovce, Horné Chlebany a Tvrdomestice patria do veľkostnej skupiny malých obcí – do 500 obyvateľov. Kuzmice, Nemčice, Tesáre, Rajčany a Závada sa radia do veľkostnej skupiny obcí od 500 do 1000 obyvateľov. Obce, v ktorých žije viac ako 1000 a menej ako 2000 obyvateľov sú v mikreregión tri – Jacovce, Krušovce a Tovarníky. Obec Prašice patrí do kategórie väčších obcí s počtom obyvateľov od 2000 do 5000. (tabuľka č.4)

Tabuľka č.4 - Zastúpenie obcí v MAS SOTDUM podľa veľkostných kategórií

POČET	POČET	OBCE MR SOTDUM
Menej ako 500	7	Nemečky, Podhradie, Velušovce, Solčianky, Norovce, Horné Chlebany a Tvrdomestice
500 – 1000	5	Kuzmice, Nemčice, Tesáre, Rajčany a Závada
1000 - 2000	3	Tovarníky, Jacovce, Krušovce
Viac ako 2000	1	Prašice

Zdroj: Štatistický úrad SR

Hustota obyvateľov v jednotlivých obciach MAS je vzhľadom na rôznu veľkosť katastrálnych území a počet miestnych obyvateľov značne odlišná. Hustota osídlenia celej MAS k 31.12.2014 bola 78,46 obyvateľov na km². Najhustejšie sú obývané Tovarníky, kde priemerná hustota dosahuje hodnotu 264 obyvateľov na km². Najredšie osídlenie je v obci Podhradie, v tejto obci žije len 9,7 obyvateľov na km². (tabuľka č.5)

Tabuľka č.5 - Hustota obyvateľov vo vidieckych obciach MAS SOTDUM v roku 2014

OBEC	POČET	VÝMERA V KM²	HUSTOTA OBYVATEĽOV
Obec Prašice	2 041	28,249502	72,25
Obec Tvrdomestice	459	8,790709	52,21
Obec Nemečky	312	6,270858	49,75
Obec Podhradie	292	30,102345	9,70
Obec Závada	576	8,946037	64,39
Obec Velušovce	493	5,810289	84,85
Obec Tesáre	727	13,537821	53,70
Obec Kuzmice	674	8,199976	82,20
Obec Jacovce	1 754	10,011415	175,20
Obec Nemčice	980	7,958545	123,14
Obec Tovarníky	1 431	5,410746	264,47
Obec Krušovce	1 732	13,333136	129,90
Obec Solčianky	269	2,664324	100,96
Obec Norovce	321	6,334962	50,67
Obec Rajčany	547	5,856122	93,41
Obec H.Chlebany	360	3,795718	94,84
MR SOTDUM	12	165,272505	78,46

Zdroj: Štatistický úrad SR

Ak porovnáme vekové zloženie obyvateľov MAS SOTDUM s okresnou úrovňou, hodnoty všetkých vekových kategórií obyvateľov sa približujú k hodnotám okresnej

úrovne. V území žije len o 0,33 % menej predproduktívnych obyvateľov v porovnaní s okresnými hodnotami detskej zložky populácie. Na území MAS žije o 0,44 % menej produktívnych obyvateľov ako v topoľčianskom okrese a o 0,77 % viac obyvateľov v dôchodkovom veku. (tabuľka č.6)

Tabuľka č.6 – Porovnanie populácie okresnej úrovne s populáciou vo vidieckych obciach MAS v roku 2014

KATEGÓRIA	OKRES TOPOĽČANY		MAS SOTDUM	
	<i>absolútne</i>	<i>v %</i>	<i>absolútne</i>	<i>v %</i>
<i>Spolu</i>	71586	100	12968	100
<i>Muži</i>	35138	49,08	6435	49,62
<i>Ženy</i>	36448	50,92	6533	50,38
<i>Predproduktívna zložka</i>	9568	13,36	1690	13,03
<i>Produktívna zložka</i>	51257	71,60	9228	71,16
<i>Poproduktívna zložka</i>	10761	15,04	2050	15,81

Zdroj: Štatistický úrad SR

Štruktúra populácie územia podľa produktivity a ekonomickej aktivity

Vekové zloženie obyvateľstva je výsledkom súčasnej pôrodnosti a úmrtnosti ako aj reprodukčných procesov z minulosti. Štruktúra obyvateľstva podľa pohlavia závisí od pohlavnej štruktúry živonarodených detí, od úmrtnosti podľa pohlavia, od migračných pohybov a aj vonkajších účinkov. Veková štruktúra obyvateľstva závisí od natality, úmrtnosti a migračných pohybov. Z celkového počtu obyvateľov MAS SOTDUM je 1690 obyvateľov (13,03 %) v predproduktívnom veku, 9228 obyvateľov (71,16 %) predstavuje zložku produktívneho obyvateľstva a na území mikroregiónu žije 2050 obyvateľov v dôchodkovom veku (15,81 %). Podľa tejto vekovej štruktúry možno dané územie považovať za regresívny typ sídla, nakoľko v počte obyvateľov prevláda poproduktívna zložka populácie nad detskou. (tabuľka č.7)

Tabuľka č.7 – Veková štruktúra obyvateľov vo vidieckych obciach MAS
SOTDUM v roku 2014

POČET OBYVATEĽOV 31.12.2014		V TOM VO VEKU					
		predprod.	produkt.	poprod.	predprod .	produkt.	poprod.
K		absolútne			v %		
Spolu	12968	1690	9228	2050	13,03	71,16	15,81

Zdroj: Štatistický úrad SR

Najvyšší podiel predproduktívnych obyvateľov je v obciach Kuzmice (16,62%), Nemečky (15,06%) a Tesáre(14,31%). Najviac produktívnych obyvateľov v porovnaní s ostatnými vekovými kategóriami miestnej populácie žije v Závade (74,83%) Tovarníkoch(72,12) a Jacovciach (72,75 %).V týchto obciach sa počet produktívnych obyvateľov percentuálne zhoduje s počtom produktívnych obyvateľov a aj je vyšší v rámci topolčianskeho okresu. Najvyššie zastúpenie obyvateľov v dôchodkovom veku je v najmenšej obci MAS SOTDUM, v Solčiankach (20,82 %) .

Tabuľka č.8 - Rozdelenie občanov podľa produktivity v MAS SOTDUM rok 2014

OBEC	DETI V %	PRODUKTÍVNY V %	DÔCHODCOVIA V %
Norovce	12,46	69,78	17,76
Podhradie	14,04	69,18	16,78
Prašice	13,18	70,55	16,27
Rajčany	12,98	71,48	15,54
Tesáre	14,31	70,70	14,99
Tvrdomestice	12,85	70,81	16,34
Nemečky	15,06	69,23	15,71
Velušovce	13,59	72,21	14,20
Závada	8,51	74,83	16,67
Krušovce	13,91	69,92	16,17
Jacovce	11,52	72,75	15,74
Solčianky	10,41	68,77	20,82
Horné Chlebany	12,50	71,67	15,83
Tovarníky	13,21	72,12	14,68
Nemčice	12,86	70,41	16,73
Kuzmice	16,62	70,77	12,61
MR SOTDUM	12 968	165,272505	78,46

Zdroj: Štatistický úrad SR

Tabuľka č.9 – Priemerný vek obyvateľov vo vidieckych obciach MAS SOTDUM v roku 2014

PRIEMERNÝ VEK			
OBEC	celkom	ženy	muži
Nemečky	41,59	41,16	42,02
Norovce	42,49	45,59	39,40
Podhradie	41,51	41,12	41,90
Prašice	41,44	42,82	40,05
Rajčany	41,36	42,69	40,03
Tesáre	39,40	41,08	37,72
Tvrdomestice	40,53	43,07	37,99
Velušovce	39,60	41,38	37,83
Závada	42,91	44,48	41,33
Krušovce	40,94	42,20	39,68
Jacovce	41,26	42,74	39,78
Solčianky	44,37	47,80	40,94
Horné	41,00	42,03	39,98
Tovarníky	40,64	42,44	38,84
Nemčice	41,52	43,75	39,28
Kuzmice	38,62	41,29	35,96

Zdroj: Štatistický úrad SR

Priemerný vek v MAS SOTDUM je 41,2 roka. Ženy v regióne majú priemerný vek 42,85 rokov a muži 39,55 rokov. Najstarší muž žije v obci Prašice a má 97 rokov a ženy sú dve 101 ročné v Nemčiciach a Kuzmiciach. Ukazovateľom vnútornej demografickej kvality a vitality súčasného obyvateľstva je index vitality populácie. MR SOTDUM ako celok je z hľadiska vekovej štruktúry obyvateľstva **regresívnym typom sídla**, keďže predproduktívna zložka obyvateľstva je v území zastúpená v menšom počte ako poproduktívna /**index vitality je 96**/. Ide teda o stagnujúci vývoj, čo je z hľadiska reprodukčných procesov pomerne priaznivé. Do budúcnosti sa v obciach mikroregiónu SOTDUM teda dá predpokladať pozitívny demografický vývojový trend.

V mikroregióne je 15 obcí s regresívnymi demografickými charakteristikami (s prevládajúcim počtom obyvateľov v dôchodkovom veku- nad 65 v porovnaní s detskou zložkou populácie - od 0 do 15). Najlepšie zastúpenie vekových zložiek z hľadiska progresie ďalšieho vývoja obce je v Kuzmiciach. (tabuľka č.10)

Tabuľka č.10 - Index vitality vo vidieckych obciach MAS SOTDUM

OBEČ	INDEX VITALITY	TYP SÍDLA PODĽA VEKOVEJ ŠTRUKTÚRY OBYVATEĽSTVA
Norovce	142,50	Regresívny
Podhradie	119,51	Regresívny
Prašice	123,42	Regresívny
Rajčany	119,72	Regresívny
Tesáre	104,81	Regresívny
Tvrdomestice	127,12	Regresívny
Nemečky	104,26	Regresívny
Velušovce	104,48	Regresívny
Závada	195,92	Regresívny
Krušovce	116,18	Regresívny
Jacovce	136,63	Regresívny
Solčianky	200,00	Regresívny
Horné Chlebany	126,67	Regresívny
Tovarníky	111,11	Regresívny
Nemčice	130,16	Regresívny
Kuzmice	75,89	Progresívny
MR SOTDUM	121,30	Regresívny

Zdroj: Štatistický úrad SR

Ekonomicky aktívne obyvateľstvo

Z hľadiska ekonomickej aktivity je v mikroregióne podiel ekonomicky aktívneho obyvateľstva v pomere k trvalo bývajúcim obyvateľom relatívne priaznivý - 49,77 %. Rovnakú rozdiel týchto ukazovateľov je aj v porovnaní s topolčianskym okresom. Tento fakt vyplýva najmä z vidieckeho charakteru osídlenia, kde väčšina žien zostáva v domácnosti, resp. má menej príležitostí sa zamestnať. Najviac ekonomicky aktívneho obyvateľstva žije v obci Rajčany – 54,00 %, taktiež v obciach Tovarníky – 53,00 %, Horné Chlebany – 51,80 %, Jacovce – 51,36 %, Závada – 51,27 % a ešte nad 50,00 % je obec Prašice 50,47 %. Najmenej ekonomicky aktívneho obyvateľstva žije v obci Solčianky – 40,52 %. Tieto údaje pochádzajú z posledného sčítania obyvateľstva - štatistický úrad SODB 2011. (Tabuľka č.11)

Najväčší podiel v území MAS SOTDUM majú „**Pracujúci**“ – 40,90 %, ďalej „**Dôchodcovia**“ - 23,33 % a „**Deti do 16 rokov**“ - 14,47 %. Ostatné členenia sú pod 10 % osôb žijúcich vo vidieckych obciach MAS SOTDUM. (Tabuľka č.12)

Pracujúcich (okrem dôchodcov) žije v území MAS SOTDUM najviac – nad 40,00 % v obciach Rajčany – 45,45 %, Tovarníky – 45,03 %, Jacovciach – 43,28 %, Podhradie –

42,43 %, Horné Chlebany – 42,38 % a v Prašiciach 41,84 %. Najmenej pracujúcich je v Solčiankach - 31,60 %. (Tabuľka č.13)

Pracujúci dôchodcovia tvoria malé percento obyvateľov územia MAS SOTDUM – 1,15%. V obci Nemečky nie je žiadny pracujúci dôchodca a 1-2 pracujúci dôchodcovia žijú v obciach Norovce, Podhradie, Tvrdomestice a Solčianky. Najviac obyvateľov tejto skupiny žije v obciach Krušovce -33, Prašice – 24, Jacovce - 17, Tovarníky -17 a Nemčice – 16, čiže v najväčších obciach regiónu. (tabuľka č.14)

Dôchodcovia v regióne druhú najvyššie zastúpenie s 23,33%. Tento celkový percentuálny priemer je v obciach Nemečky, Podhradie, Rajčany, Velušovce a Nemčice. Najviac dôchodcov 30,48 % žije v obci Solčianky. Najmenej dôchodcov je v obci Tovarníky – 21,14 %, Kuzmice – 21,67 % a Tesáre - 21,77%. (tabuľka č.15)

Populácia na **materskej a rodičovskej dovolenke** tvorí 3,08 % obyvateľstva územia MAS SOTDUM. Najviac osôb na materskej a rodičovskej dovolenke žije v obciach Nemečky – 4,21 %, Horné Chlebany – 4,16 %, Podhradie - 3,95 % a v obci Kuzmice – 3,66 %. Najmenej tejto populácie žije v obci Tvrdomestice - 2,12 % a Norovce - 2,15 %. (tabuľka č.16)

Nezamestnaní tvoria ďalšie významne percento populácie žijúcej na území MAS SOTDUM. Pri sčítaní obyvateľstva v roku 2011 bolo v území 7,1 % nezamestnaných. Až v 6 obciach bola nezamestnanosť pod 7% a to v obci Podhradie (4,93 %), Tovarníky (5,92%), Nemčice (6,14%), Prašice (6,65 %), Rajčany (6,73 %) a Jacovce (6,72 %). Najviac nezamestnaných bolo v obci Norovce (8,9%). (tabuľka č.17)

Z celkového počtu obyvateľov navštevovalo **stredné a vysoké školy** 7,37 % obyvateľov žijúcich v území MAS SOTDUM. Najmenej študentov bolo v obciach Podhradie – 4,61 %, Horné Chlebany - 4,71% a Nemečky - 5,5 %. Najviac študentov bolo v obciach Tesáre – 9,41 % a Tvrdomestice 9,34 %. (tabuľka č.18)

Tabuľka č.11 – Podiel ekonomicky aktívneho obyvateľstva vo vidieckych obciach MAS SOTDUM

EKONOMICKÝ AKTÍVNE OBYVATELSTVO		
OBEC	celkom	%
Nemečky	143	46,28
Norovce	153	46,93
Podhradie	147	48,36
Prašice	1024	50,47

Rajčany	297	54,00
Tesáre	329	46,21
Tvrdomestice	221	46,92
Velušovce	250	49,41
Závada	303	51,27
Krušovce	869	49,77
Jacovce	909	51,36
Solčianky	109	40,52
Horné Chlebany	187	51,80
Tovarníky	752	53,00
Nemčice	456	46,67
Kuzmice	332	48,61

Zdroj: Štatistický úrad SODB 2011

Tabuľka č.12– Ekonomická aktivita obyvateľov vo vidieckych obciach MAS SOTDUM

EKONOMICKÁ AKTIVITA	SPOLU	V %
<i>Pracujúci (okrem dôchodcov)</i>	5325	40,90
<i>Pracujúci dôchodcovia</i>	150	1,15
<i>Osoby na materskej dovolenke</i>	76	0,58
<i>Osoby na rodičovskej dovolenke</i>	326	2,50
<i>Nezamestnaní</i>	924	7,10
<i>Študenti stredných škôl</i>	590	4,53
<i>Študenti vysokých škôl</i>	370	2,84
<i>Osoby v domácnosti</i>	63	0,48
<i>Dôchodcovia</i>	3038	23,33
<i>Príjemcovia kapitálových príjmov</i>	9	0,07
<i>Deti do 16 rokov</i>	1885	14,47
<i>Iná</i>	93	0,71
<i>Nezistená</i>	174	1,34

Zdroj: SODB 2011

Tabuľka č.13 – Pracujúci obyvatelia (okrem dôchodcov) vo vidieckych obciach MAS SOTDUM

PRACUJÚCI OBYVATELIA		
OBEC	celkom	%
Nemečky	118	38,19
Norovce	122	37,42
Podhradie	129	42,43
Prašice	849	41,84
Rajčany	250	45,45
Tesáre	268	37,64

Tvrdomestice	179	38,00
Velušovce	202	39,92
Závada	245	41,46
Krušovce	679	38,89
Jacovce	766	43,28
Solčianky	85	31,60
Horné Chlebany	153	42,38
Tovarníky	639	45,03
Nemčice	378	38,69
Kuzmice	263	38,51

Zdroj: Štatistický úrad SODB 2011

Tabuľka č.14 – Pracujúci dôchodcovia v obciach MAS SOTDUM

PRACUJÚCI DÔCHODCOVIA		
OBEC	celkom	%
Nemečky	0	0,00
Norovce	2	0,61
Podhradie	1	0,33
Prašice	24	1,18
Rajčany	7	1,27
Tesáre	7	0,98
Tvrdomestice	2	0,42
Velušovce	6	1,19
Závada	3	0,51
Krušovce	33	1,89
Jacovce	17	0,96
Solčianky	2	0,74
Horné Chlebany	6	1,66
Tovarníky	17	1,20
Nemčice	16	1,64
Kuzmice	7	1,02

Zdroj: Štatistický úrad SODB 2011

Tabuľka č.15 – Dôchodcovia v obciach MAS SOTDUM

DÔCHODCOVIA		
OBEC	celkom	%
Nemečky	72	23,30
Norovce	85	26,07
Podhradie	71	23,36
Prašice	487	24,00
Rajčany	130	23,64
Tesáre	155	21,77
Tvrdomestice	115	24,42
Velušovce	121	23,91

Závada	161	27,24
Krušovce	388	22,22
Jacovce	405	22,88
Solčianky	82	30,48
Horné Chlebany	88	24,38
Tovarníky	300	21,14
Nemčice	230	23,54
Kuzmice	148	21,67

Zdroj: Štatistický úrad SODB 2011

Tabuľka č.16 – Osoby na materskej a rodičovskej dovolenke v obciach MAS SOTDUM

OSOBY NA MATERSKEJ A RODIČOVskej DOVOLENKE			
OBEČ	materská	rodičovská	% spolu
Nemečky	2	11	4,21
Norovce		7	2,15
Podhradie	2	10	3,95
Prašice	16	53	3,40
Rajčany	3	13	2,91
Tesáre	4	19	3,23
Tvrdomestice	3	7	2,12
Velušovce	1	14	2,96
Závada	5	12	2,88
Krušovce	18	32	2,86
Jacovce	7	38	2,54
Solčianky	2	8	3,72
Horné	1	14	4,16
Tovarníky	6	41	3,31
Nemčice	2	26	2,87
Kuzmice	4	21	3,66

Zdroj: Štatistický úrad SODB 2011

Tabuľka č.17 – Nezamestnaní v obciach MAS SOTDUM

NEZAMESTNANÍ		
OBEČ	nezamestnaní	%
Nemečky	23	7,44
Norovce	29	8,90
Podhradie	15	4,93
Prašice	135	6,65
Rajčany	37	6,73
Tesáre	50	7,02
Tvrdomestice	37	7,86
Velušovce	41	8,10

Závada	50	8,46
Krušovce	139	7,96
Jacovce	119	6,72
Solčianky	20	7,43
Horné	27	7,48
Tovarníky	84	5,92
Nemčice	60	6,14
Kuzmice	58	8,49

Zdroj: Štatistický úrad SODB 2011

Tabuľka č.18 – Študenti stredných a vysokých škôl v obciach MAS SOTDUM

OSOBY NA MATERSKEJ A RODIČOVskej DOVOLENKE			
OBEČ	materská	rodičovská	% spolu
Nemečky	13	4	5,50
Norovce	14	6	6,13
Podhradie	12	2	4,61
Prašice	76	59	6,65
Rajčany	23	16	7,09
Tesáre	44	23	9,41
Tvrdomestice	28	16	9,34
Velušovce	30	8	7,51
Závada	32	13	7,61
Krušovce	64	55	6,82
Jacovce	100	58	8,93
Solčianky	9	9	6,69
Horné	13	4	4,71
Tovarníky	56	41	6,84
Nemčice	46	35	8,29
Kuzmice	30	21	7,47

Zdroj: Štatistický úrad SODB 2011

Trendy vo vývoji

V časovom horizonte rokov 2005-2014 bol v obciach MAS SOTDUM zaznamenaný pokles počtu obyvateľstva. Nejedná sa o veľké zmeny. Kým v roku 2005 na území MAS SOTDUM žilo 13 176 obyvateľov, o deväť rokov neskôr ich bolo 12968, čo predstavuje pokles o 1,57 %. (tabuľka č.19)

Populácia mikroregiónu začína dosahovať trend západoeurópskeho typu populácie, t.j. narastá podiel obyvateľstva produktívneho a stagnuje, resp. rastie podiel poproduktívneho obyvateľstva. Je možné pozorovať pokles vekovej skupiny 0 - 14 ročných a nárast v ostatných vekových kategóriách.

Vplyvom úbytku detskej zložky populácie a rastom početnosti osôb v produktívnom veku sa ďalej zvyšuje aj priemerný vek žijúcich obyvateľov.

Aj tu sme zaznamenali pokles detskej zložky populácie, stagnáciu podielu produktívnych obyvateľov a nárast počtu obyvateľov v dôchodkovom veku.

Tabuľka č.19 – Vývoj počtu obyvateľov vo vidieckych obciach MAS SOTDUM v rokoch 2005-2014

KATEGÓRIA	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
MR spolu	13176	13186	13164	13216	13274	13311	13012	13007	13025	12968

Zdroj: Štatistický úrad SR

Trendy v demografických pohyboch, ich príčiny

Prirodzený prírastok ako výsledok reprodukcie obyvateľstva, ktorý predstavuje rozdiel medzi počtom živonarodených a zomretých obyvateľov, má v poslednej dekáde dlhodobo klesajúcu tendenciu. Z hľadiska pôrodnosti a úmrtnosti bol za posledných desať rokov v regióne zaznamenaný úbytok obyvateľov, nakoľko hodnoty prirodzeného prírastku dosahujú vo všetkých desiatich rokoch mínusové hodnoty. Najviac detí sa v obciach narodilo v roku 2012, 2013 a 2014, najnižšia pôrodnosť bola v obciach zaznamenaná v roku 2011 a 2007. Úmrtnosť dosahovala najvyššie hodnoty v roku 2012, najmenej ľudí zomrelo v roku 2009. Celkovo možno konštatovať, že hodnoty prirodzeného úbytku majú kolísavý charakter, bez väčších výkyvov. (tabuľka č.20)

Tabuľka č.20 - Prirodzený prírastok obyvateľov vo vidieckych obciach MAS SOTDUM v rokoch 2005-2014

KATEGÓRIA	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Narodení	109	107	87	101	103	102	94	119	119	129
Zomrelí	137	153	141	133	131	163	160	165	141	138
Prirodz. prírastok	-28	-46	-54	-32	-28	-61	-66	-46	-22	-9

Zdroj: Štatistický úrad SR

Migračné saldo dosahuje za poslednú dekádu kladné hodnoty, výnimkou je rok 2014, v ktorom sa z obcí vysťahovalo rovnako ľudí ako sa do nich nasťahovalo. Najvyššia imigrácia obyvateľov do mikroregiónu bola zaznamenaná v rokoch 2005, 2006, 2008 a v 2009. Tento pozitívny trend v migrácii možno pripísať hlavne výhodnej geografickej polohe obcí a blízkosti okresného rozvojového pólu – mesta Topoľčany, ako aj narastajúcemu počtu podnikateľských subjektov v obciach a s tým súvisiacimi novými pracovnými príležitosťami. V súčasnosti je v území zaznamenaný trend návratu ľudí na vidiek, nielen mladých ľudí a rodín s deťmi, ktorí opúšťajú sídliská a sťahujú sa do obcí s únosnou dostupnosťou do okresného mesta, ale aj starších obyvateľov, ktorí sa vracajú do svojich rodných dedín. (tabuľka č.21) V roku 2013 bola najvyššia imigrácia zaznamenaná v Prašiciach (47) a Jacovciach v roku 2014 (47), teda v najbližšom zázemí mesta Topoľčany. Obce sa v maximálnej miere snažia vytvárať miestnym obyvateľom ideálne podmienky na bývanie a život. Najmä výstavbou nových nájomných bytov a prípravou pozemkov a infraštruktúry na IBV. Za posledných 10 rokov v obciach pribudlo 14 nových bytových domov, konkrétne v Tovarníkoch (5), Jacovciach (2), v Kuzmiciach (1), v Závade (1) a Prašiciach (5).

Tabuľka č.21 - Migračné saldo obyvateľov vo vidieckych obciach MAS SOTDUM v rokoch 2005-2014

KATEGÓRIA	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
<i>Prist'ahovaní</i>	310	309	292	289	307	272	238	265	273	250
<i>Odst'ahovaní</i>	211	238	248	191	227	226	207	214	231	250
<i>Migračné saldo</i>	99	71	44	98	80	46	31	51	42	0

Zdroj: Štatistický úrad SR

Hodnoty celkového prírastku dosahujú v poslednej dekáde v 6 rokoch pozitívne hodnoty, ale s klesajúcim charakterom, a to najmä vďaka pozitívnej migrácii. Do budúcnosti sa dá predpokladať zníženie počtu prisťahovaných obyvateľov, keďže sa znižuje počet voľných pozemkov v obciach.. (tabuľka č.22)

Tabuľka č.22 – Celkový prírastok obyvateľov vo vidieckych obciach MAS SOTDUM v rokoch 2005-2014

KATEGÓRIA	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Prírodný prírastok	-28	-46	-54	-32	-28	-61	-66	-46	-22	-9
Migračné saldo	99	71	44	98	80	46	31	51	42	0
Celkový prírastok	71	25	-10	66	52	-15	-35	5	20	-9

Zdroj: Štatistický úrad SR

Národnostné a etnické zloženie obyvateľstva

Z hľadiska národnostného zloženia je MAS SOTDUM typickým homogénnym sídlom. Až 97,29 % z celkového počtu obyvateľov je slovenskej národnosti.. Z ostatných národnostných menšín žijú na území mikroregiónu ešte zástupcovia maďarskej (0,4%), rusínskej (0,03%), nemeckej (0,02%), Poľskej (0,04%), srbskej (0,02%), ruskej (0,01%), židovskej (0,01%), moravskej (0,04%), českej (0,25 %), ukrajinskej (0,14%) a rómskej (0,05 %) národnosti.(tabuľka 3.4.13) . Nezistené a ostatné národnosti tvoria 1,6 %. (tabuľka č.23)

Tabuľka č.23– Národnostná štruktúra obyvateľov vo vidieckych obciach MAS SOTDUM

NÁRODNOSTNÁ	SPOLU	V %
Slovenská	12679	97,29
Maďarská	52	0,40
Rómska	7	0,05
Rusínska	4	0,03
Ukrajinská	18	0,14
Česká	32	0,25
Nemecká	2	0,02
Poľská	5	0,04
Srbská	3	0,02
Ruská	1	0,01
Židovská	1	0,01
Moravská	5	0,04
Ostatné, nezistené	221	1,6
TBO spolu	13023	100

Zdroj: SODB 2011

Vierovyznanie

MAS SOTDUM je aj z hľadiska vierovyznania homogénnym územím. 89 % obyvateľov sa pri poslednom sčítaní obyvateľov, domov a bytov z roku 2011 prihlásilo ku Rímskokatolíckej cirkvi. Druhú najpočetnejšiu skupinu tvoria občania hlásiaci sa k Evanjelickej cirkvi augsburského vyznania, čo predstavuje 1,21 %. Svoje zastúpenie tu majú gréckokatolíci (0,2 %) ako aj obyvatelia hlásiaci sa k pravoslávnej cirkvi (0,16 %) a apoštolskej cirkvi (0,08 %) a iných cirkví. Na základe údajov uvedených v tabuľke č.24 je bez vyznania 4,91 % obyvateľov.

Tabuľka č.24 - Náboženské vyznanie obyvateľov vo vidieckych obciach MAS SOTDUM

NÁBOŽENSKÉ VYZNANIE / CIRKEV	SPOLU	V %
<i>Rímskokatolícka cirkev</i>	11591	89,00
<i>Gréckokatolícka cirkev</i>	26	0,20
<i>Pravoslávna cirkev</i>	21	0,16
<i>Evanjelická cirkev augsburského vyznania</i>	158	1,21
<i>Reformovaná kresťanská cirkev</i>	8	0,06
<i>Náboženská spoločnosť Jehovových svedkovia</i>	28	0,22
<i>Evanjelická cirkev metodistická</i>	8	0,06
<i>Kresťanské zbory</i>	8	0,06
<i>Apoštolská cirkev</i>	11	0,08
<i>Bratská jednota baptistov</i>	4	0,03
<i>Cirkev adventistov siedmeho dňa</i>	4	0,03
<i>Cirkev bratská</i>	1	0,01
<i>Ústredný zväz židovských náboženských obcí</i>	1	0,01
<i>Starokatolícka cirkev</i>	3	0,02
<i>Cirkev československá husitská</i>	1	0,01
<i>Bahájske spoločenstvo</i>	1	0,01
<i>iné</i>	35	0,27
<i>Bez vyznania</i>	639	4,91
<i>Nezistené</i>	475	3,65

Zdroj: SODB 2011

Vzdelanostnú úroveň – stupeň aj druhy, vývojové trendy vo vzdelanosti

Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva ovplyvňuje nielen jeho uplatnenie sa na trhu práce, ale je tiež významným podnetom pre pritiahnutie investícií do územia.

Pri poslednom SODB v máji 2011 vo vzdelanostnej štruktúre obyvateľov mikroregiónu osoby s nižším vzdelaním boli zhruba na rovnakej úrovni.. Dominuje skupina miestnych obyvateľov s úplne stredným odborným vzdelaním s maturitou (18,69 %). Druhú najväčšiu

skupinu tvoria obyvatelia s dokončeným základným vzdelaním (17,83 %) a obdobne učňovské vzdelanie bez maturity (17,03 %) Stredoškolské vzdelanie dosiahlo v MAS SOTDUM 26,11 % obyvateľov. Ľudia, ktorí majú ukončené vysokoškolské vzdelanie predstavujú 10,16 % z celkového počtu obyvateľov mikroregiónu. (tabuľka č.25)

Tabuľka č.25 Stupeň dosiahnutého vzdelania obyvateľstva vo vidieckych obciach MAS SOTDUM

Najvyšší skončený stupeň školského vzdelania	Spolu	%
Základné	2320	17,83
<i>Učňovské (bez maturity)</i>	2218	17,03
<i>Stredné odborné (bez maturity)</i>	1550	11,9
<i>Úplné stredné učňovské (s maturitou)</i>	483	3,71
<i>Úplné stredné odborné (s maturitou)</i>	2324	18,69
<i>Úplné stredné všeobecné</i>	496	3,81
<i>Vyššie odborné</i>	166	1,27
<i>Vysokoškolské bakalárske</i>	254	1,95
<i>VŠ magisterské, inžinierske, doktorské</i>	1028	7,89
<i>VŠ doktorandské</i>	42	0,32
<i>Bez vzdelania</i>	1729	13,27
<i>nezistené</i>	303	2,33
SPOLU	13023	100

Zdroj: SODB 2011

Situácia v školstve, zdravotníctve, sociálnych a iných verejných službách

V MAS SOTDUM sa nachádza 8 predškolských zariadení a 5 základných škôl.

V školskom roku 2013/2014 navštevovalo materské školy 298 detí. MŠ sa nenachádzajú v Nemečkách, Podhradí, Tvrdomesticiach a Velušovciach.

V školskom roku 2013/2014 navštevovalo základné školy v mikroregióne 856 detí. (Tabuľka č.26) Základné školy sa nenachádzajú v Nemčiciach, Nemečkách, Podhradí, Norovciach, Rajčanoch, Horných Chlebanoch, Solčiankach, Závade, Tvrdomesticiach, Tovarníkoch a Velušovciach. V roku 2009 bola zrušená základná škola v Kuzmiciach, deti ktoré ju navštevovali teraz chodia do ZŠ v Jacovciach, alebo Topoľčanoch .

Tabuľka č.26 – Vývoj počtu žiakov na ZŠ a MŠ v obciach MAS SOTDUM

ŠKOLSKÝ ROK	MŠ	ZŠ
2003/2004	303	955
2004/2005	300	1003
2005/2006	296	993
2006/2007	268	971
2007/2008	273	924
2009/2010	281	878
2010/2011	277	833
2012/2013	278	795
2013/2014	298	856

Zdroj: ZŠ a MŠ v MAS SOTDUM

Vo väčšine škôl je možné hovoriť o pomerne dobrom technickom vybavení. Školy sú vybavené počítačovými miestnosťami, meotarmi alebo dataprojektormi či videoprojektormi, tlačiarňami, faxovými zariadeniami, skenermi, TV a majú prístup na internet.

Mnohé z uvedených škôl sa aktívne zapájajú do projektov. Ide predovšetkým o projekty Otvorená škola, Zdravá škola, Infovek, Elektronizácia a revitalizácia zariadení školského stravovania a školských knižníc, premena tradičnej školy na modernú a mnohé ďalšie. Vo všetkých základných školách majú možnosť žiaci rozvíjať svoje vedomosti a zručnosti v rôznych záujmových krúžkoch. Jedná sa o nasledovné krúžky: Počítačový, športový, matematický, turistický, prírodovedný, dopravný, redakčný, zdravotnícky, krúžky anglického, nemeckého a slovenského jazyka, športové krúžky (florbal, viacboj, strelecký) .

Dôležitejším faktorom pri rozhodovaní sa o umiestnení dieťaťa do ZŠ v mieste bydliska, alebo okresnom meste je každodenná dochádzka rodičov automobilom do zamestnania v Topoľčanoch, čo spoja s odvozom detí do školy v okresnom meste.

Zdravotnícke zariadenia tvorí zdravotné stredisko v obci Krušovce s lekárom všeobecným, detským a zubným. K tomuto zdravotnému stredisku patrí aj lekáreň, ktorú nájdeme aj v Jacovciach a Prašiciach. V týchto dvoch obciach nájdeme aj všeobecného lekára, pediatra a aj stomatológa.

Poskytovanie **sociálnej starostlivosti a sociálnych služieb** v rámci celého územia je zabezpečované prostredníctvom 1 sociálneho zariadenia, ktorým je tradičný domov dôchodcov v Prašiciach, pod zriaďovateľskou pôsobnosťou Vyššieho územného celku Nitra. Okrem spomínaných zariadení prevažná väčšina obcí prevádzkuje opatrovateľskú službu a zároveň poskytuje a zabezpečuje roznos stravy pre starších obyvateľov.

V mikroregióne sa nachádza široká škála **športových zariadení**. V trinástich obciach MAS SOTDUM sa nachádza futbalové ihrisko, v jedenástich detské ihrisko. V obciach môžeme nájsť tiež kolkáreň, jazdiareň, štyri tenisové kurty , posilovne a taktiež sedem športových areálov. (tabuľka 27)

Tabuľka č.27 - Sociálna infraštruktúra a občianska vybavenosť v MAS SOTDUM

ŠPORTOVÉ ZARIADENIA				
Futbalové ihrisko	Detské ihrisko	Telocvična	Strelnica	Posilňovňa
13	11	2	-	4
Športový areál	Športová hala	Štadión	Fitness centrum	Sauna
7	-	-	-	-
Motokárová dráha	Kolkáreň	Bazén	Tenisový kurt	Jazdiareň
-	1	-	4	1
ZDRAVOTNÍCKE ZARIADENIA				
Zdravotné stredisko		Lekár		Lekáreň
3		8		3
ZARIADENIA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB				
Domov dôchodcov			Opatrovateľská služba	
1			1	

Zdroj: obecné úrady

Prehľad a opis inštitúcií pôsobiacich v území – na miestnej, regionálnej aj národnej úrovni, ak sú tieto lokalizované v území, vrátane obecných úradov a pod. Popis ich úloh v MAS alebo spoluprácu s MAS

Na území MAS SOTDUM je zriadených a svoju činnosť vykonáva **36 záujmových organizácií**, v ktorých je združených 2030 obyvateľov mikroregiónu, čo je takmer 17,3 % z celkového počtu obyvateľov mikroregiónu.

Najviac kultúrnych, spoločenských a športových organizácií je v Jacovce, Kuzmice, Nemčice, Prašice a Tovarníky. Najsilnejšiu členskú základňu majú združenia v obciach Jacovce a Prašice.

V obciach mikroregiónu funguje 7 poľovníckych združení, 6 miestnych organizácií Jednoty dôchodcov, 1 miestnych organizácií Slovenského červeného kríža, 12 športových združení a telovýchovných jednôt, 1 kynologický klub, 4 dobrovoľný hasičský zbor, 1 občianske združenie a v neposlednom rade 3 folklórne skupiny, ktoré udržiavajú bohaté kultúrne tradície mikroregiónu. (tabuľka č.28)

Tabuľka č.28 – Záujmové organizácie vo vidieckych obciach MAS SOTDUM

TYP ZÁUJMOVEJ ORGANIZÁCIE	POČET	V POČET
Jednota dôchodcov Slovenska	6	559
Miestne spolky Slovenského červeného kríža	1	150
Folklórne súbory	3	37
Dobrovoľný hasičský zbor	4	86
Poľovnícke združenia	7	511
Kynologický klub	1	40
Chovateľské zväzy	1	14
Občianske združenia	1	25
Športové kluby	12	505
Organizácie žien	1	80
Mládežnícke organizácie	2	40
SPOLU	36	2030

Zdroj: Obecné úrady MAS SOTDUM

Prehľad kultúrnych a historických zdrojov vrátane stručného opisu histórie územia, prehľad pamiatok zaradených do pamiatkovej starostlivosti a ich súčasný stav i využitie, popis tradícií a duchovného dedičstva

Kultúrne a historické zdroje

Prvé písomné zmienky o obciach mikroregiónu pochádzajú z 12.až 14. storočia. Najstaršia obec je Nemčice, ktorej prvá písomná zmienka je z roku 1156. Najmladšou obcou sú Nemečky, kde sa prvá písomná zmienka dokladuje z roku 1403. MAS SOTDUM sa

vyznačuje vysokým potenciálom a rôznorodosťou kultúrneho dedičstva. Pôvod niektorých obcí napr. Nemčice, Nemečky, Prašice siaha do Praveku - do mladšej doby kamennej. Podľa knihy "Pravek severného povodia rieky Nitry" str. 23. V období 5000 - 4000 rokov pred naším letopočtom si človek postupne osvojil základy roľníckej civilizácie.

Vyhľadávané polohy pre založenie sídlisk Slovanov boli zväčša lokality nad sútokom potokov. Tak napríklad vznikla osada pri Jacovciach nad sútokom Chociny a Slivnice, v Prašiciach nad sútokom železnice a Potôčkov, pri Mreži nad sútokom Chociny a železnice, v Tvrdomesticiach (na tvrdom mieste) nad sútokom miestneho jarku (Eakanovho) a Chociny, tak isto v Závade (sídlisko sa prv nachádzalo výlučne za vodou - za potokom, odtiaľ pôvod názvu "Zawoda"), v Malých Hostiach nad sútokom Liviny a Livinky, vo Veľkých Hostiach nad sútokom Liviny a potôčka z Vlčej doliny, v Nemečkách nad sútokom Chociny a Luknišovho jarku, no a tiež nad sútokom Chociny a Vrábeľky (Eepúšského potoka) na nemečkovských Lazoch. Potoky totiž tvorili prirodzenú obrannú bariéru a priestor nad sútokom vodných tokov vykazoval väčšinou dobré vlastnosti pre založenie sídla – osady.

V rokoch 623 - 624 sa Slovania usadení v naddunajských priestoroch vzopreli tvrdému útlaku zo strany Avarov pod vedením franského kupca Sama, ktorého si potom zvolili za svojho kráľa. V roku 833 došlo k spojeniu Nitrianskeho kniežatstva s Moravským a sformovala sa tak Veľká Morava. Práve z obdobia Veľkej Moravy pochádzajú hutné pece na tavenie železa v Prašiciach - na Duchonke, kde pôvod názvu zrejme vznikol od slova dúchať - rozduchávať, resp. vháňať vzduch do pecí.

zemie bolo intenzívnejšie osídlené v mladej a neskorej dobe bronzovej, kedy sem prenikala lužická kultúra. Sídliská lužickej kultúry sa nachádzajú v blízkosti vodných tokov a hradiská slúžili ako útočiská. V rámci osídľovania bolo Ponitrie pripojené do uhorského štátu, kde významnú úlohu mali kráľovské hrady – topoľčiansky hrad na Podhradí -Hrad Sivý Kameň (Kesseloko). Bol postavený krátko pred rokom 1350 ako kráľovský hrad. Sivý kameň (názov dostal podľa sivej farby kameňa, z ktorého bol postavený) bol v roku 1973 vyhlásený za chránený prírodný výtvor. Súčasťou tejto prírodnej pamiatky je aj zrúcanina stredovekého hradu. Ďalším skvostom je aj kaštieľ typu slovenskej renesančnej architektúry, opevnený kaštieľ na rovine v obci Tovarníky. Vývojovo nadväzuje na starší typ rano-renesančného jagelovského zámku. Základom kompozičnej schémy bol uzavretý štvorec o strane dĺžky asi 71 m, na ktorého nárožiach sú situované štyri mohutné nárožné ušnicové bastióny. Kaštieľ bol obkolesený hlbokou vodnou priekopou, ktorej existenciu potvrdil sondážny prieskum, ktorý realizoval posledný majiteľ objektu barón A. Stummer. V období tatarského vpádu (

1241) a tureckých nájazdov (1608) boli mnohé obce v okolí Topolčian vypálené a vyrabované .

Archeologické nálezy v území MAS SOTDUM sú zaznamenané v obci Krušovce:

- hrob dospelého jedinca nájdený v intraviláne obce (13. storočie)
- ojedinelý je nález železnej kópie dlhej 264 mm, ktorú získalo do zbierok múzeum v Topolčanoch. V roku 1950 sa pri výstavbe štátnej cesty Prašice - Nemečky priamo v intraviláne dediny (v západnej časti) našli zvyšky starého sídliska ľudí, ktorí tu žili asi v treťom tisícročí pred Kristom. Boli tu nájdené viaceré črepy keramiky, patriace do potiskej kultúry.

Tabuľka č.29 - Zoznam nehnuteľných NKP v vo vidieckych obciach MAS SOTDUM

OBEC	Č. ÚZPF	UNIFIKOVANÝ NÁZOV	BLIŽŠIE URČENIE	DOBA VZNIKU	SLOH
<i>Jacovce</i>	173/ 0	Socha	Baroková socha Šaštínskej Panny Márie	1744	Baroko
<i>Jacovce</i>	174/0	Kostol	Rímsko – katolícky kostol Navštívenia Panny Márie	13.storočie	gotika
<i>Kuzmice</i>	202/0	Kostol	Románsky kostolík sv. Štefana	Pred 16.st.	Ranná renesancia
<i>Podhradie</i>	233/0	Pomník	Padlí v SNP	1949	
<i>Podhradie</i>	235/0	Archeologická lokalita		Halštát	
<i>Podhradie</i>	2042/0	Tabuľa pamätná	Padlí partizáni	1964	
<i>Prašice</i>	236/0	Kostol	Kostol sv. Jakuba	Pred 1756	renesancia
<i>Tesáre</i>	2354/2	Kaštieľ a park	Anglický	90. r. 18.st.	Prírodno krajinársky
<i>Závada</i>	278/1	Kostol základy			
<i>Závada</i>	278/2	Cintorín - kaplnka	Neskúmaná		
<i>Tovarníky</i>	258/2	Kaštieľ s areálom		1.pol.18.st.	Prírodno krajinársky
<i>Krušovce</i>	11248/1	Kaštieľ s areálom		19.st.	
<i>Krušovce</i>	193/2	Kostol a park		19.st.	Prírodno krajinársky

Zdroj: Krajský pamiatkový ústav v Nitre

Okrem vyššie spomínaných národných kultúrnych pamiatok (tabuľka č.29) sa na území mikroregiónu nachádzajú ešte historické významné objekty – 14 kostolov, 4 archeologické náleziská, 1 kúria, 4 kaštiele, 4 zvonice a veľa iných objektov s nadregionálnym kultúrnym a historickým významom. (tabuľka č.30)

Tabuľka č.30 - Kultúrne a historické zariadenia vo vidieckych obciach MAS SOTDUM

ZARIADENIE	POČET	ZARIADENIE	POČET
<i>kultúrny dom</i>	11	<i>kaštieľ</i>	4
<i>kostol</i>	14	<i>farský úrad</i>	4
<i>pamätná izba</i>	2	<i>sochy</i>	22
<i>knižnica</i>	12	<i>kúrie</i>	1
<i>klub dôchodcov</i>	4	<i>parky</i>	10
<i>klub mládeže</i>	2	<i>chránené</i>	5
<i>kaplnka</i>	9	<i>pamätné miesta</i>	7
<i>Božie muky</i>	23	<i>významné hroby</i>	7
<i>Archeolog. náleziská</i>	4	<i>zvonice</i>	4

Zdroj: Obecné úrady MAS SOTDUM

Na úrovni MAS a taktiež v jednotlivých obciach sa organizujú mnohé regionálne kultúrne podujatia, ktoré sa viažu na náboženské sviatky, tradície alebo udalosti späté s poľnohospodárstvom, spoločenským životom. (tabuľka č.31)

Tabuľka č.31 – Podujatia vo vidieckych obciach MAS SOTDUM

MESIAC	NÁZOV PODUJATIA	ORGANIZÁCIA
<i>Február</i>	Obecná zakáľačka	Tesáre Ocú, občania
<i>Máj</i>	Súťaž kynológov	Prašice, Ocú, Kynolog.združenie
<i>Júl</i>	Velušovské hody Chrámové koncerty a umeleckí remeselníci	Ocú
<i>Júl-august</i>	Tvorivé umelecké dielne, Netradičné plavidlá Hasičské súťaže Varenie gulášu	Ocú Obce DHZ Kuzmice, Velušovce, Jacovce
<i>August</i>	Festival dychových hudieb	Krušovce

	Hokejbalový turnaj o pohár starostu obce	Tovarníky, Ocú, Hokejbalisti
September	Vinobranie	Tesáre
	Furmanské preteky	Velušovce, Prašice
Október	Vidiecka žena	SOTDUM
November	Preteky otužilcov-„Ľadové Medvede“	Nemečky,

Zdroj: Obecné úrady MAS SOTDUM

Okrem týchto spomínaných podujatí každá obec organizuje pravidelné akcie pre občanov ako Pochovávanie basy, Deň matiek, Sadenie májov, Jánske ohne, Deň detí, Oslavy SNP, Úcta k starším, Vianoce a mnohé ďalšie.

Stopy minulosti sú dodnes zachované prostredníctvom prvkov pôvodnej ľudovej architektúry (charakteristické dlhé domy, v ktorých žilo viacero rodín), ľudových krojov a udržiavaním folklórnych tradícií (taktiež dychových hudieb a piesní). Tradície prezentuje i umelecké kováčstvo, rezbárstvo, výrobky z prútia a mnohé iné remeslá.

Popis materiálnych zdrojov

Stav vysporiadania vlastníckych vzťahov (situáciou v ROEP a pozemkových úpravách)

Usporiadanie vlastníckych vzťahov k pôde je v jednotlivých obciach doriešené a taktiež ukončené

Tabuľka č.32 Stav spracovania ROEP v obciach MAS SOTDUM

OBEC	STAV SPRACOVANIA ROEP⁹
Nemčice	spracovaný
Kuzmice	spracovaný
Tesáre	spracovaný
Tovarníky	spracovaný
Jacovce	spracovaný
Velušovce	spracovaný

⁹ Konanie o obnove evidencie niektorých pozemkov a právnych vzťahov k nim podľa zákona NR SR č. 180/1995 Z.z.

<i>Závada</i>	spracovaný
<i>Podhradie</i>	spracovaný
<i>Prašice</i>	spracovaný
<i>Tvrdomestice</i>	spracovaný
<i>Nemečky</i>	spracovaný
<i>Krušovce</i>	spracovaný
<i>Horné Chlebany</i>	spracovaný
<i>Norovce</i>	spracovaný
<i>Solčianky</i>	spracovaný
<i>Rajčany</i>	spracovaný

Zdroj: Obecné úrady MAS SOTDUM

Pripravenosť územia na rozvoj (situácia v PHSR, územnoplánovacej dokumentácii .)

Priaznivejšia situácia je taktiež z hľadiska existencie územno - plánovacích dokumentov. Deväť obcí má spracovanú územnoplánovaciu dokumentáciu, v ďalších dvoch existuje urbanistická štúdia a v piatich obciach zatiaľ ÚPD nie je spracovaná. Niektoré obce majú ÚPD z prelomu 70-80 tých rokov, je preto nevyhnutné ich aktualizovať. Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja má spracovaný 15 obcí regiónu (tabuľka č 33). Iba jedna obec – Norovce PHSR zatiaľ nemá spracovaný.

Tabuľka č.33 Stav spracovania ÚPD a PHSR vo vidieckych obciach MAS SOTDUM

OBEC	STAV SPRACOVANIA UPD	STAV SPRACOVANIA PHSR
<i>Nemčice</i>	spracovaná	spracovaný
<i>Kuzmice</i>	spracovaná	spracovaný
<i>Tesáre</i>	spracovaná	spracovaný
<i>Tovarníky</i>	spracovaná	spracovaný
<i>Jacovce</i>	spracovaná	spracovaný
<i>Velušovce</i>	nespracovaná	spracovaný
<i>Závada</i>	nie je vypracovaná	spracovaný

Podhradie	spracovaná urbanistická štúdia do 2025	spracovaný
Prašice	spracovaná	spracovaný
Tvrdomestice	nie je vypracovaná	spracovaný
Nemečky	spracovaná	spracovaný
Krušovce	spracovaná	spracovaný
Norovce	nespracovaná	nespracovaný
Solčianky	nespracovaná	spracovaný
Horné Chlebany	nespracovaná	spracovaný
Rajčany	spracovaná	spracovaný

Zdroj: Obecné úrady MAS SOTDUM

Vybavenosť územia infraštruktúrou, situáciu v bývaní, obývanosti a vybavenosti bytového fondu, zameranie sa na, vekovú štruktúru domov a bytov, identifikuje rekreačné, ubytovacie a stravovacie zariadenia, poľnohospodárske a výrobné objekty, rekreačné areály a areály poskytujúce zázemie pre diverzifikáciu činností na vidieku s dôrazom na cestovný ruch.;

Existencia príležitostí na bývanie, ako aj stav domového a bytového fondu sú určujúcimi faktormi, ktoré ovplyvňujú ďalší rozvoj obce a naplňajú jej obytnú funkciu. Obytná funkcia tvorí vo väčšine obcí mikroregiónu ich základnú funkciu.

Na základe výsledkov posledného sčítania ľudu z roku 2011 tvoria až 97,6 % domového fondu rodinné domy a 1,67 % byty. Jedná sa teda o typický vidiecky ráz osídlenia.

Z celkového počtu rodinných domov je trvalo obývaných 83,6 %, zvyšok tvoria neobývané domy. (tabuľka č.34). Terajšia situácia v obývanosti v domového fondu je priaznivejšia

Tabuľka č.34– Domový a bytový fond v obciach MAS SOTDUM

		RODINNÉ DOMY	BYTOVÉ DOMY	OSTATNÉ	DOMOVÝ FOND
Domov spolu		3789	65	27	3881
Trvale obývané domy		3169	65	14	3248
v %		83,6	100,0	51,9	83,7
v tom:	vlastníctvo štátu	7	2	1	10
	vlastníctvo bytového družstva	1	14	0	15

<i>vlastníctvo obce</i>	5	3	0	8
<i>vlastníctvo FO</i>	3107	23	4	3134
<i>vlastníctvo PO</i>	4	1	1	6
<i>vlastníctvo ostatné</i>	45	22	8	75
<i>Neobývané</i>	620	0	12	632
<i>Priemerný vek domu</i>	36,6	24,1	13,5	36,2
<i>Bytov spolu</i>	3880	386	41	4307
<i>v tom trvale obývané</i>	3238	357	29	3624
<i>v %</i>	84,10	92,71	69,05	84,72

Zdroj: SODB 2011

Vo vlastníckych vzťahoch rodinných a bytových domov má jednoznačnú prevahu vlastníctvo fyzických osôb. Až 96,78 % zo všetkých rodinných a bytových domov v regióne patrí fyzickým osobám. Len 0,46 % domov je vo vlastníctve bytového družstva a 0,15 % vo vlastníctve právnických osôb. (tabuľka č.33)

Priemerný vek domového fondu v regióne je pomerne vysoký, pri rodinných domoch je to takmer 37 rokov, pri bytoch 24 rokov. Najstaršie rodinné domy sú v Podhradí (43) a Tvrdomesticiach (40). Najmladší domový fond je v Tesároch (32) a Kuzmiciach (34).

Pri členení rodinných domov podľa roku ich výstavby prevládajú rodinné domy postavené od roku 1946 do roku 1970. V tomto období bolo postavených až 42 % domového fondu. Druhou kategóriou s naprogresívnejšou výstavbou je obdobie rokov 1971- 1980, kedy sa v území postavilo 18 % z celkového počtu rodinných domov. Najmenej rodinných domov sa postavilo v období rokov 2001 až do roku 2008 a to len 5%.

Pri bytových domoch tiež prevláda výstavba v rokoch 1946 až 1970, kedy bolo postavených až 35 % zo všetkých bytových domov.

Za posledných 8 rokov v obciach pribudlo 13 nových bytových domov, konkrétne v Tovarníkoch (5), Jacovciach (1), v Závade (1), v Kuzmiciach (1) a Prašiciach (5). V Tesároch a Tovarníky podporujú IBV aj výstavbou inžinierskych sietí.

Tabuľka č.35- Obdobie výstavby rodinných a bytových domov v obciach MAS SOTDUM

OBDOBIE VÝSTAVBY	RODINNÉ DOMY	BYTOV É DOMY	DOMOVÝ FOND SPOLU	Z TOHO V%	
				I.kt.	II.kt
<i>Do roku 1945</i>	494	4	498	29,3	27,1
1946-1970	1446	128	1574	60,7	25,0

1971-1980	622	105	727	82,9	14,3
1981-1990	399	116	515	93,2	5,4
1991-2001	277	4	281	90,4	7,8
2001-2011	153	9	162	100	0
Spolu	3391	366	3757	X	X

Zdroj: SODB 2011

Infraštruktúra a vybavenosť domácností

Vybavenosť domov základnou infraštruktúrou je závislá od vybavenosti obce. Ak má obec dobudovanú technickú infraštruktúru, väčšina domácností v obci využíva tieto služby.

Vybavenie obcí MAS SOTDUM technickou infraštruktúrou je podobné širšiemu regiónu a okolitým obciam, aj keď v rámci regiónu sú badateľné mierne rozdiely. Obce v záujmovej oblasti okresného mesta sú lepšie vybavené prvkami technickej infraštruktúry ich geografická poloha je pre ne aj v tomto prípade devízou.

Podľa posledného sčítania ľudu z roku 2011 je 85,4 % domácností plynofikovaných a 94,5 % je vybavených vodovodom. Lepšia je situácia vo vybavenosti kúpeľnou (92,2 %), septik alebo domácu ČOV má len 77,8 % domácností a len necelých 82,5 % domácností má splachovací záchod. Kanalizačnou prípojkou disponuje len 13,4% domácností v regióne. (tabuľka č. 36).

Tabuľka č.36 Vybavenie bytov v obciach MAS SOTDUM technickou infraštruktúrou

VYBAVENIE BYTOV	POČET	%
<i>S plynom</i>	2923	85,4
<i>S vodovodom</i>	3233	94,5
<i>S kanalizačnou prípojkou</i>	457	13,4
<i>Septikom alebo domácou ČOV</i>	2664	77,8
<i>Splachovacím záchodom</i>	2821	82,4
<i>Kúpeľňou</i>	3154	92,2

Zdroj: SODB 2011

Všetkých 16 obcí je plynofikovaných a tiež vybavených verejným vodovodom. Územím prechádza rozvod plynu v celkovej dĺžke 87 300 m a vodovodná sieť v rozsahu 85 600 m. Aj napriek dobrej vybavenosti jednotlivých obcí regiónu vodovodom a plynom je kanalizačná sieť v dĺžke 31 240 m. Vo väčšine obcí regiónu systém odkanalizovania a ČOV absentuje.

Cestná sieť je pomerne dobre vybudovaná. Aj keď cestnú infraštruktúru tvoria hlavne miestne komunikácie (v dĺžke 68,04 km), aj napriek tomu spojenie s hlavnými cestami je pomerne dobré, keďže sa jedná o spádové územie mesta Topoľčany. Všetky obce regiónu sú zapojené do medzimestskej verejnej autobusovej dopravy. Zaobchádzanie s komunálnym odpadom je na veľmi dobrej úrovni, vo všetkých obciach je organizovaný separovaný zber. (tabuľka č.37)

Tabuľka č.37– Vybavenosť vidieckych obcí MAS SOTDUM technickou infraštruktúrou

Infraštruktúra	POPIS
<i>Cestná sieť v km</i>	104,74
<i>cesty 1. kat</i>	13,8
<i>cesty 2 kat.</i>	22,9
<i>Ostatné</i>	68,04
<i>Železničná sieť v km</i>	3
<i>Plyn v m</i>	87300
<i>Kanalizácia v m</i>	31240
<i>ČOV</i>	ano
<i>Vodovod v m</i>	85600
<i>Vodný zdroj</i>	Slatina nad Bebravou, Beňovská, Zľavy, Rybníčky
<i>Zber TKO</i>	Všetky obce
<i>Klasický</i>	Všetky obce
<i>Separovaný</i>	Všetky obce
<i>Domové ČOV</i>	109
<i>Spôsob vykurovania</i>	Elektrika, plyn, pevné palivo
<i>Vedenie el. energie</i>	
<i>Vzdušné</i>	Všetky obce
<i>Káblové</i>	5 obcí
<i>Želez. stanica</i>	2 obce
<i>Vlakové spoje</i>	2 obce
<i>Želez. zastávka</i>	1 obec
<i>Autobus. stanica</i>	
<i>Autob. spojenie</i>	Všetky obce
<i>Z toho expresné</i>	1 obec
<i>Telefónny rozvod</i>	Všetky obce
<i>Rozhlas</i>	11 obcí

Zdroj: Obecné úrady MAS SOTDUM

Majetok obcí a investičné aktivity obcí v posledných 5 rokoch, plánované investičné aktivity.

Majetky obcí vykazujú rozdielne hodnoty. Majetkom v najväčšej účtovnej hodnote disponujú obce Prašice, Krušovce, Tovarníky a Jacovce. Posledná účtovná hodnota majetku všetkých obcí MAS SOTDUM predstavuje sumu **26 756 271 EUR**. (tabuľka č.38).

V ôsmich obciach MAS (Jacovce, Krušovce, Tvrdomestice, Norovce, Podhradie, Prašice, Tesáre, Velušovce) sa nachádza aspoň jedna voľná budova - zväčša sa jedná o objekty vo vlastníctve obcí- ktorú by sa dalo zrekonštruovať na spoločenské alebo sociálne účely (tabuľka č.39).

Tabuľka č.38– Majetok v obciach MAS SOTDUM

OBEČ	POSLEDNÁ ÚČTOVNÁ HODNOTA MAJETKU K 31.12.2014 V EUR
<i>Jacovce</i>	4 564 689
<i>Krušovce</i>	2 351 058
<i>Kuzmice</i>	844 355
<i>Nemečky</i>	138 433
<i>Nemčice</i>	1 147 554
<i>Podhradie</i>	420 758
<i>Prašice</i>	8 809 358
<i>Tesáre</i>	604 247
<i>Tovarníky</i>	3 696 709
<i>Tvrdomestice</i>	382 365
<i>Velušovce</i>	246 032
<i>Závada</i>	765 861
<i>Norovce</i>	493 940
<i>Rajčany</i>	1 510 962
<i>Solčianky</i>	153 224
<i>Horné Chlebany</i>	626 726
<i>Spolu</i>	26756271

Zdroj: Obecné úrady MAS SOTDUM

Tabuľka č.39- Zoznam voľných hospodárskych budov v obciach MAS SOTDUM

OBEČ	VOĽNÉ BUDOVY	STAV, V AKOM SA NACHÁDZA	ZÁUJEM/NEZÁUJEM MAJITEĽA VYUŽIŤ BUDOVU A NA ČO
<i>Jacovce</i>	Dom kultúry	nepoužívaný	áno /KD
<i>Krušovce</i>	Budova bývalej ZŠ	Vyhovujúci	Sociálne účely
<i>Tvrdomestice</i>	ZŠ	Dobrý	Zatiaľ fitko
<i>Norovce</i>	Bývala škola	nevyhovujúci	Komunitné centrum
<i>Norovce</i>	Bývala fara	nevyhovujúce	Sociálny byt
<i>Podhradie</i>	Budova starého KD	Nevyhovujúci	Dom ľudovej kultúry
<i>Prašice</i>	Kabíny TJ	Nie sú udržiavané	Klub pre poľovníkov a kynológov
<i>Tesáre</i>	Budova bývalej ZŠ	Zatiaľ je vo vyhovujúcom stave	Klub pre dôchodcov a mládež
<i>Velušovce</i>	Pohostinstvo, obecný dom	Čiastočne vyhovujúci	Viacúčelové centrum pre deti, mládež a mamičky s deťmi, alebo soc.byty

Zdroj: Obecné úrady MAS SOTDUM

Popis ekonomických zdrojov

Rozdiely v sektoroch a odvetviach v rámci územia – geografické rozmiestnenie odvetví, nezamestnanosti, prípadných sociálnych problémov, ako aj širšie ekonomické prepojenie mimo územia MAS, výskyt veľkých zamestnávateľov v blízkosti územia a pod. Základná charakteristika územia. Situáciu v podnikateľskej sfére podľa sektorov, odvetví – počet aj schopnosť tvoriť zamestnanosť, rozdelená na PO a FO a podľa veľkosti v súlade s legislatívou EÚ, schopnosť investovať, expandovať a diverzifikovať.

Štruktúra podnikateľskej sféry

Ekonomická základňa MAS SOTDUM je tvorená najmä súkromným sektorom, ktorý v obci predstavujú predovšetkým podnikatelia živnostníci. Na území regiónu majú svoje sídlo, resp. prevádzku aj malé a stredné podnikateľské subjekty typu právnických osôb.

Podnikateľskú aktivitu reprezentuje 422 podnikateľských subjektov zapísaných do Živnostenského registra (75,8 %), 101 podnikateľských subjektov zapísaných do Obchodného registra (18,1 %) a 34 súkromne hospodáriacich roľníkov (6,1 %). (tabuľka 2.6.1) Jedná sa o významné **podnikateľské subjekty s regionálnou pôsobnosťou** a silným ekonomickým vplyvom v území.

Celkovo pôsobí v obciach mikroregiónu **557 podnikateľských subjektov**. **Ekonomická štruktúra** v mikroregióne je **diverzifikovaná** a sformovali ju najmä živnostníci v oblasti služieb, aj keď v obciach má zastúpenie tiež výrobný a spracovateľský priemysel.

Najviac podnikateľských subjektov v rámci sekundárneho sektora vo vidieckych obciach je v obciach Tovarníky (31,7 %), Prašice (26,8 %) a Závada (14,6 %). V terciárnom sektore je najviac podnikateľských subjektov alokovaných v obciach Prašice (42 %), Jacovce (13,6 %) a Tovarníky (7,1 %).

Najväčší zamestnávateľia sa nachádzajú na území obcí Jacovce a Krušovce. Najmenej podnikateľských subjektov prevádzkuje svoju živnosť na území obcí Nemečky a Velušovce

Najviac podnikateľských subjektov pôsobí v terciárnom sektore – 87,3 %, sekundárny sektor zastupuje 7,2 % podnikateľských subjektov a v primárnom sektore svoju živnosť prevádzkuje 5,5 % podnikateľov.

Primárny sektor je v regióne reprezentovaný len poľnohospodárskymi subjektami. Jednoznačne najvýznamnejším z nich je PPD Prašice, ktoré zamestnáva 124 obyvateľov z regiónu, ale aj blízkeho okolia. Družstvo má sídlo v Jacovciach a svoju činnosť prevádzkuje vo väčšine obciach regiónu okrem Závady a Podhradia.

V rámci **sekundárneho sektora** sú v obciach zastúpené podniky výrobného a spracovateľského charakteru, konkrétne sa jedná o spracovanie dreva a kameňa, výrobu plastov a plastových výrobkov, kovovýrobu a stavebnú výrobu. Najviac podnikateľských subjektov prevádzkuje svoju obchodnú činnosť v oblasti spracovania dreva (10 subjektov) a kameňa (8 subjektov).

V rámci **terciárneho sektora** sa 54,4 % zo všetkých podnikateľských subjektov venuje službám, zvyšných 45,6 % pôsobí v oblasti obchodu. V odvetví služieb sa podnikateľské subjekty venujú službám v stavebníctve, montážnym a opravárenským službám, a tiež stolárskym prácam. V týchto prípadoch ide zväčša o drobných živnostníkov, alebo tzv. nútené živnosti. Okrem týchto odvetví terciárneho sektora tvoria ďalšiu skupinu podnikatelia, ktorí sa venujú sprostredkovateľskej činnosti, reklamnej činnosti a

poradenskej činnosti, vedeniu účtovníctva a doprave a v neposlednom rade veľkú skupinu tvoria subjekty v oblasti veľko a maloobchodu. (tabuľka č.40)

Tabuľka č.40 - Počet a podiel podnikateľských subjektov v obciach MAS SOTDUM

PODNIKY V MR	MIKROPODNIKY		MALÉ		STREDNÉ		VEĽKÉ		SPOLU
	FO	PO	FO	PO	FO	PO	FO	PO	
<i>Primárny sektor</i>	34	0	0	0	0	3	0	0	37
<i>Sekundárny</i>	41	0	0	7	0	2	0	0	50
<i>Terciárny sektor</i>	381	21	0	63	0	5	0	0	470
Spolu	456	21	0	70	0	10	0	0	557

Zdroj: Ocú, www.orsr.sk, www.zrsr.sk, vlastný zber

Tabuľka č.41– Podnikateľské subjekty v sekundárnom sektore v obciach MAS SOTDUM

PODNIKY SPOLU		SPOLU
<i>Sekundárny sektor</i>	spracovanie potravín a pochutín	2
	stavebníctvo a výroba stavebných hmôt	3
	strojársky priemysel	2
	textilný a odevný priemysel	3
	spracovanie dreva	10
	spracovanie kameňa	8
	výroba skla, keramiky	1
	Kovovýroba	4
	výroba plastov a plastových výrobkov	7
	výroba krmných zmesí	1
Spolu		41

Zdroj: Ocú, www.orsr.sk, www.zrsr.sk, vlastný zber

Tabuľka č.42 – Podnikateľské subjekty v terciárnom sektore v obciach MAS SOTDUM

PODNIKY SPOLU		SPOLU	V %
<i>Terciárny sektor</i>	veľkoobchod, maloobchod	174	45,7
	poštové služby	5	1,3
	dopravné služby	3	0,8
	oprava, predaj a údržba motorových	13	3,4
	montážne a opravárenské služby	10	2,6
	kadernícke a kozmetické služby	15	3,9
	masérské služby	1	0,3
	výuka cudzích jazykov	2	0,5

	spprostredkovateľská činnosť	14	3,7
	Poradenstvo	4	1,0
	vedenie účtovnej evidencie	7	1,8
	kancelárska a administratívna činnosť	2	0,5
	elektroinštalačné a vodoinštalačné práce	5	1,3
	stolárske práce	30	7,9
	murárske a maliarske práce	29	7,6
	zámočnicke a klampiarske práce	24	6,3
	stavebné práce	33	8,7
	Geodetická, inžinierska a projekčná	2	0,5
	lekárske a zdravotnícke služby	4	1,0
	reklamná činnosť	3	0,8
	iné služby	1	0,3
	Spolu	381	100

Zdroj: Ocú, www.orsr.sk, www.zrsr.sk, vlastný zber

**Najväčší podnikatelia a zamestnávateľia v území ale aj mimo neho a ich podiel
na zamestnanosti územia vrátane znalosti ich rozvojových zámerov**

Medzi najväčších zamestnávateľov pôsobiacich v MAS SOTDUM v **primárnom sektore** patrí poľnohospodárske družstvo **PPD – Prašice so sídlom v Jacovciach**, ktoré zamestnáva 124 zamestnancov. Družstvo hospodári na výmere 4650 ha p.p., z toho ha ornej pôdy. Z rastlinnej výroby pestuje pšenicu, jačmeň, ovos, kukuricu na zrno, repku, slnečnicu, cukrovú repu a krmoviny. Pri sejbe repky, obilovín, slnečnice a kukurice praktizuje minimalizáciu spracovania pôdy systémom HORSCH. V živočíšnej výrobe sa zaoberá výrobou mlieka, mäsa HD, ošípaných a brojlerov. Ďalším predmetom činnosti je spracovanie poľnohospodárskych plodín na výrobu krmných zmesí na stredisku Hôrka, ktoré vyrába pre vlastnú spotrebu, ako aj na predaj. Do krmných zmesí zapracováva komponenty a doplnky z firiem TEKRO, BIOTIKA, SCHAUMANN a AGROTREND. Z vlastných krmív predáva lucerkovú senáž, seno, kukuričnú siláž a lucerkové úsušky. Ďalším predmetom činnosti je činnosť chemického agrolaboratória, kde sa robia rozborý pôdy, krmív, krmných zmesí a nadzemných častí rastlín. PPD ponúka v žatevných prácach služby obilnými kombajnami CLAAS - mlátenie obilovín, repky, slnečnice, kukurice aj s drtením rastlinných zvyškov.

Najvýznamnejšími zamestnávateľmi zo **sekundárneho sektora** sú podniky :

ZKW Slovakia s.r.o., ktorý dodáva najmodernejšie najmodernejšie osvetľovacie systémy pre automobilový priemysel. Jej výrobný program zahŕňa produkciu osvetľovacích systémov pre osobné a nákladné vozidlá, ako aj motocykle (hlavné, prídavné, predné, zadné, interiérové svetlá). Podnik so sídlom v Krušoviciach zamestnáva viac 500 zamestnancov.

V terciálnom sektore má významný vplyv pre zamestnanosť regiónu rekreačná oblasť Duchonka, ktorá poskytuje prácu 50 zamestnancom. Leží severozápadne od okresného mesta Topoľčany.

V lokalite Duchonka je postavených 607 súkromných a 28 podnikových chát s dostatočnou ubytovacou kapacitou. Samotná vodná nádrž o rozlohe 17 ha je vybudovaná na strednom toku potoka Železnica. Duchonka zaznamenala najväčší rozvoj v oblasti sústredeného cestovného ruchu a individuálnej rekreácie v 70. a 80. rokoch, ale i dnes je navštevovaná tuzemskými a zahraničnými návštevníkmi. Medzi podnikateľské aktivity v rekreačnej oblasti Duchonka patrí činnosť verejného stravovania, ubytovacie služby, služba v rámci lesníctva a ťažby dreva.

Ďalších 50 pracovných príležitostí v regióne poskytuje COOP Jednota. Jej predajne sa nachádzajú v každej obci, okrem obcí Kuzmice a Tvrdomestice. V obci Prašice sa nachádzajú dve predajne.

K najväčším zamestnávateľom na území regiónu patrí aj verejná sféra (obecné úrady, školy), kde je zamestnaných viac ako 200 ľudí.

Podnikateľské zázemie

Vidiecke obce v regióne majú záujem na zlepšovaní podnikateľského prostredia a vytváraní čo najlepšieho podnikateľského zázemia, o čom svedčia nasledujúce aktivity:

- zvýhodnený prenájom nebytových priestorov pre podnikateľov
- výška miestnych daní je navrhnutá tak, aby nebrzdila rozvoj podnikania
- podnikatelia sú prizývaní na stretnutia, ktoré sú zamerané na vypracovanie rozvojových plánov a stratégií
- zástupcovia podnikov sú poslancami obecných zastupiteľstiev, takže sú priebežne informovaní o rozvojových zámeroch obcí

Z hľadiska podnikateľského poradenstva územie regiónu patrí do pôsobnosti RPIC Nitra. Regionálne poradenské a informačné centrum pre podnikateľov (**RPIC Nitra**) vzniklo v auguste roku 1992 ako nezisková organizácia na podporu malého a stredného podnikania. Hlavným zámerom aktivít centra je podpora rozvoja siete malých a stredných podnikov v regióne Ponitrie. RPIC Nitra poskytuje najrozličnejšie služby nezamestnaným občanom, ktorí sa chcú realizovať v súkromnom sektore ako malí a strední podnikatelia; rovnako tak ľudom, ktorí svoje podnikanie už prevádzkujú. Na základe poznatkov sa nedá určiť, či ponuka RPIC môže byť prospešná pre záujemcov z MR. Okrem RPIC pôsobia v Nitre aj iné poradenské a vzdelávacie organizácie a inštitúcie.

Prieskum zdrojov cestovného ruchu – ak je to relevantné a ide o územie s existujúcim odvetvím, alebo preukazným potenciálom.

Územie MAS SOTDUM má vysoký prírodný a kultúrno-historický potenciál pre rozvoj viacerých foriem cestovného ruchu. V území sa nachádza širšia sieť supraštruktúry CR. Základňu existujúcich, ako aj potenciálnych foriem CR tvorí rekreačná oblasť Duchonka, ktorá sa nachádza 4 km od mesta Prašice, 18 kilometrov od okresného mesta Topoľčany, v pohorí Považský Inovec. Predstavuje atraktívnu lokalitu s bohatou ponukou turistiky a cykloturistiky po vyznačených turistických trasách a cyklotrasách, rybolovu, vodných športov a letnej zábavy s bohatým športovým a kultúrnym vyžitím. Záujemci o zimné športy môžu využiť vleky v neďalekom Podhradí, náročnejších lyžiarov očakávajú vleky v 20 km vzdialenom lyžiarskom stredisku Bezovec.

V území sa nachádza **48 ubytovacích zariadení** vo všetkých kategóriách okrem kategórie motel, hotel, turistická ubytovňa a ubytovanie na súkromí. Z hľadiska sortimentu a kvality poskytovaných služieb z uvedeného počtu ubytovacích zariadení len jedno zariadenie dosahuje úroveň kategorizácie hotel*** (celkovo v území poskytujú svoje služby 1 hotel a 5 penziónov).

V celom území je k dispozícii 803 lôžok v 293 izbách. Okrem týchto je návštevníkom k dispozícii aj ***autokempig*** s kapacitou ***3000 ľudí*** a ***detský tábor s 200 lôžkami***. Najväčší podiel na celkovom počte lôžok, až 79 % má autokemping, 12 % lôžok je alokovaných v chatách.

Z hľadiska počtu lôžok v izbách jednoznačne prevláda zastúpenie dvojľôžkových izieb s celkovým počtom 218. Druhou najpočetnejšou skupinou sú štvor a trojposteľové

izby, ktoré sú typické pre chatové osady Rekreačná oblasť Duchonka a detský tábor Duchonkaland. Jednolôžkové izby a apartmány majú v regióne minimálne zastúpenie a to len v zariadení Hotel Kaštieľ ***a penzión pod Hradom.

Z celkového počtu ubytovacích zariadení poskytujú na rôznej úrovni relaxačné a rehabilitačné služby 2 zariadenia, pričom najkomplexnejší wellnes program pre svojich hostí má Hotel Kaštieľ *** v Tovarníkoch a Penzión pod Hradom v Podhradí (vonkajší prekrytý bazén).

Z hľadiska športového vyžitia ponúkajú najširšie možnosti penzióny Jazmín, Slniečko a Fortunato (cyklistika, bedminton, plážový volejbal, inline korčuľovanie, volejbal a sezónne športy jako plávanie, člnkovanie, vodné bicykle, kajaky, kanoe, vodáctvo a iné)

Úroveň doplnkových služieb v jednotlivých zariadeniach je značne rôznorodá, čo vyplýva predovšetkým zo skutočnosti pre aké cieľové skupiny je určená. Výrazne, čo do množstva i kvality doplnkových služieb vyniká hotel Kaštieľ***, kde majú možnosť hostia využiť aj konferenčnú sálu, fitnes, saunu aj vírivku. Chatové osady **Rekreačná oblasť Duchonka, Rekreačné zariadenie Jonaq, detský tábor Duchonkaland a detský tábor Nové Mlyny** ponúkajú svojim návštevníkom taktiež zaujímavé možnosti športového vyžitia (rybolov, člnkovanie, turistika, rôzne atrakcie pre deti).

V ubytovacích zariadeniach v MAS SOTDUM je celková kapacita **967 stoličiek**. Tieto sú zákazníkom v rámci zariadení k dispozícii v reštauráciách, salónikoch, v jedálňach a na terasách. Polovička z kapacity stoličiek (51 %) je v penziónoch, a 38 % sa ich nachádza v chatách. Okrem týchto stravovacích kapacít sa v obciach nachádza ešte 5 reštaurácií (kapacita 360 miest), 1 vináreň (kapacita 20 miest), 1 pohostinstvo s rýchlo občerstvením (22 miest), 2 pizzerie (120 miest) a 1 vývarovňa (50 miest).

Možnosť stravovania pre verejnosť (denná prevádzka) je koncentrovaná vo výraznej miere v Tovarníkoch. **Kvalitné stravovacie služby** (tzv. denné menu) ponúka Hotel Kaštieľ *** a reštaurácie Zlatý Baránok a Lagúna , reštaurácia TOPGASTRO- HRAD a pizzeria v Krušovciach a tiež reštaurácia Petrus v Prašiciach, taktiež tradičná kuchyňa je sústredená v reštaurácii U gazdu v Závade.

Ostatné zariadenia neposkytujú voľne dostupné stravovanie pre verejnosť, jedlo je možné objednať si len na objednávku , alebo v prípade turistických zariadení a chatových osád je možnosť stravovania len pre ubytovaných hostí (alebo na objednávku v prípade organizovania akcií).

Zamestnanosť a nezamestnanosť – súčasná situácia a vývojové trendy
v prepojení na vek a vzdelanie.

Odvetvová zamestnanosť

V MAS bolo k poslednému sčítaniu obyvateľov, domov a bytov z roku 2001 najviac ľudí – 26,3 % - zamestnaných v priemyselnej výrobe, nakoľko územie je relatívne ekonomicky silným mikroregiónom s diverzifikovanou podnikateľskou základňou. V obci Krušovce sa nachádza menší priemyselný park, kde pôsobia aj subjekty s majoritným podielom zahraničného kapitálu. Takmer 9,7 % obyvateľov pracuje v oblasti veľkoobchodu a maloobchodu, 7,8% vo verejnej správe doprave a 5,9 % obyvateľov je zamestnaných v sektore poľnohospodárstva. (tabuľka č.43)

Tabuľka č.43 - Odvetvová zamestnanosť obyvateľov v obciach MAS SOTDUM

<i>ODVETVIE HOSPODÁRSTVA</i>	<i>SPOLU</i>	<i>V %</i>
<i>Poľnohospodárstvo</i>	327	5,9
<i>Lesníctvo</i>	95	1,7
<i>Ťažba nerastných surovín</i>	13	0,2
<i>Priemyselná výroba</i>	1467	26,3
<i>Výroba a rozvod elektriny, plynu a vody</i>	49	0,9
<i>Stavebníctvo</i>	385	6,9
<i>Veľkoobchod a maloobchod</i>	538	9,7
<i>Hotely a reštaurácie</i>	112	2,0
<i>Doprava, skladovanie a spoje</i>	265	4,8
<i>Peňažníctvo a poisťovníctvo</i>	71	1,3
<i>Nehnutelnosti</i>	119	2,1
<i>Verejná správa a obrana</i>	437	7,8
<i>Školstvo</i>	294	5,3
<i>Zdravotníctvo a sociálna starostlivosť</i>	222	4,0
<i>Ostatné verejné služby</i>	99	1,8
<i>EA bez udania odvetví</i>	1080	19,4

Tabuľka : SODB 2011

Počítačové znalosti

Počítačové znalosti sú v území MAS SOTDUM na celkom slušnej úrovni a pohybuje sa okolo 50 % percent. Pri práci s textom je znalých 50,73 % obyvateľov a s textom nevie robiť 41,23 % obyvateľov. Prácu s tabuľkami zvláda najmenší počet obyvateľov a to 38,94 % a nezvláda 50,52 %. S elektronickou poštou je to lepšie a túto aplikáciu zvláda 48,34 % obyvateľov a nezvláda 42,98 %. Najlepšie v počítačových znalostiach dosiahla práca s internetom, kde prácu s internetom zvláda 56,06 % a nezvláda 37,17 %. (tabuľka č.43)

Prácu s textom zvláda najlepšie obyvateľstvo v obciach Jacovce 55,59 % a Tovarníky 43,34 % . Najslabšie znalosti s tabuľkami v oblasti počítačov majú v obciach Závada 65,99 % a Horných Chlebanoch 68,70%. (tabuľka č. 44)

Prácu s tabuľkami zvláda najlepšie obyvateľstvo taktiež v obciach Jacovce 43,39 % a Tovarníky 55,32% . Znalosti s textom v oblasti počítačov majú najslabšie v obciach Závada 56,51 % a Horných Chlebanoch 54,85%. (tabuľka č.45)

Prácu s e-mailom zvláda najlepšie obyvateľstvo v obciach Jacovce 53,16 % a Tovarníky 53,49% . Najslabšie v obciach Závada 57,02 % a Podhradie 57,57%. (tabuľka č.46)

Prácu s internetom zvláda najlepšie obyvateľstvo v obciach Jacovce 59,83 % a Tovarníky 61,10 % . Práca s internetom je najslabšie v obciach Podhradie 50,99 % a Nemečky 49,84 % . (tabuľka 47). Tabuľky 44-47 tvoria prílohu k stratégii č. 12

Tabuľka č.43 Počítačové znalosti v obciach MAS SOTDUM

Počítačové znalosti	áno	nie	nezistené	spolu	% áno	% nie	% nezistení
Práca s textom	6606	5369	1084	13023	50,73	41,23	8,04
Práca s tabuľkami	5071	6579	1373	13023	38,94	50,52	10,54
Práca – e-mail	6295	5597	1131	13023	48,34	42,98	8,68
Práca internet	7301	4841	881	13023	56,06	37,17	6,77

Zdroj: SODB 2011

Prehľad zručností obyvateľstva

V MAS SOTDUM žije spolu 36 ľudí, ktorí sa venujú remeselnej činnosti, alebo rozvíjajú svoje zručnosti . Najviac remeselníkov a zručných ľudí nájdeme v Prašiciach (13), Nemečkách (5) a Kuzmiciach (6). Zruční ľudia a remeselníci sa nachádzajú aj v Závade (2), Nemčiciach (3) Tesároch(5), Velušovciach (3), Rajčanoch (1) a Podhradí (1) V týchto obciach sa podarilo zachovať miestnym obyvateľom niektoré tradičné remeslá a zvyklosti, ale ľudia si v území postupom času nadobudli a osvojili aj niektoré modernejšie zručnosti .Medzi tradičné remeslá, ktoré sa v území zachovali patrí košíkárstvo, výroba výrobkov zo šúpolia, zdobenie kraslíc, výroba metlí, maľba na obraz, vyšívanie, háčkovanie a štrikovanie. Taktiež sa títo obyvatelia zaoberajú výrobou maľovaných a smaltových šperkov, aranžérstvom z prírodných materiálov, kaligrafiou, opletaním fliaš drôtkmi, rezbárstvom, a stolárstvom, maľovaním obrazov, výrobou šúpoliek a výrobkov z kukuričných šúp, paličkovaním, maľovaním na sklo, servítkovou technikou, výrobou tašiek z textilných zbytkov, textilnou batikou, a pletením z papiera. Remeselníci svojimi výrobkami oslovujú nielen obyvateľov z obcí MAS SOTDUM, ale svojou prácou prezentujú verejno-súkromné partnerstvo aj v zahraničí .

3.2 SWOT analýza

SWOT analýzy podľa skúmaných oblastí boli predstavené komunitám v území MAS. Analyzovali sa silné a slabé stránky, príležitosti a ohrozenia a zamerali sme sa na riešenie dôležitých prvkov v území a zadefinovali sme konkrétne špecifiká čo územie potrebuje. Pri výbere najdôležitejších oblastí, kde boli rešpektované názory celej komunity sa analýza vyhodnotila do Identifikácie problémov a cieľov /príloha č. 13/.

Tabuľka č. 2: SWOT analýza

SWOT 1: Ľudia a spoločnosť

Silné stránky	Slabé stránky
1. Celkovo má región stabilizovaný počet obyvateľov na väčšine územia, 2/3 obcí má kladné saldo migrácie 2. Rastie podiel občanov s dokončeným SŠ a VŠ vzdelaním 3. Vo väčšine obcí funguje terénne opatrovateľská služba a susedská výpomoc 4. Existencia ordinácií a poskytovateľov základnej zdravotnej starostlivosti vo väčších obciach 5. Dostupnosť školských zariadení na väčšine územia 6. Udržiavanie tradícií a zvykov, bohatý spoločenský život 7. Pospolitosť ľudí vo vidieckych obciach, podpora obcí kultúrnym, športovým a voľnočasovým aktivitám 8. Bohatý spolkový život, aktívne zapojenie občanov do činnosti spolkov (hasiči, poľovníci, včelári, kynológovia, športovci)	1. Narastá počet obyvateľov nad 65 rokov veku, 2. Pokles počtu obyvateľov v 20% obcí 3. Chýbajú podmienky pre život mladých rodín - nedostatočná ponuka nesociálneho nájomného bývania 4. Kríza rodín a vysoká rozvodovosť 5. Existencia sociálne vylúčených lokalít, vysoký podiel ľudí závislých na sociálnych dávkach, 6. Nedostatočná kapacita denných stacionárov a lôžkových zariadení pre seniorov 7. Neexistencia systému poradenstva a podpory sociálnych podnikov na lokálnej úrovni 8. Nevhodná štruktúra zamestnancov v školstve 9. Zánik ženských spolkov a organizácií 10. Vysoká prevádzková, predovšetkým energetická, náročnosť mnohých zariadení pre kultúru a voľný čas 11. Neexistencia systému celoživotného vzdelávania v obciach aj v regióne
PRÍLEŽITOSTI	OHROZENIA
1. Záujem obcí a poskytovateľov o budovanie komunitného systému sociálnej starostlivosti, predovšetkým bytov pre seniorov, malokapacitných zariadení pre starostlivosť o deti, integračné centrá a sociálne podniky 2. Podpora podmienok pre život mladých rodín na vidieku a zosúladenie rodinného a pracovného života 3. Obnova etiky, súdržnosti vidieka a zdravého životného štýlu výchovou a vzdelávaním 4. Podpora tvorby sociálnych podnikov 5. Skvalitnenie zdravotnej starostlivosti u existujúcich poskytovateľov a zvýšenie počtu kvalifikovaných lekárov 6. Rozvoj pestrejšie ponuky voľnočasových a športových zariadení 7. Zapojenie detí a mladých ľudí do spolkovej činnosti zaručí chod týchto organizácií v budúcnosti 8. Osveta a vzdelávanie v boji proti socio patologickým javom	1. Nedostatok financií na rozvoj školstva, sociálnej starostlivosti, zdravotníctva, kultúru a šport, alebo neochota určiť tieto oblasti ako prioritu financovania 2. Nárast socio patologických javov - alkoholizmus, drogy, fajčenie, kriminalita, xenofóbie 3. Zhoršovanie medziludských vzťahov 4. Nedostatok kvalifikovaných lekárov, nedostatok financií v systéme zdravotnej starostlivosti 5. Nezáujem detí o technické odbory a o vzdelávanie ako také 6. Nedostatok prostriedkov na údržbu kultúrnych, športových a iných voľnočasových zariadení a nedostatok prostriedkov na ich prevádzku 7. Nárast chudoby a majetkovej diferenciacie na vidieku a z toho plynúce diskriminácie

9. Rozvoj systému komunitného vzdelávania, predovšetkým dospelých	
---	--

SWOT 2: Ekonomika a podnikanie

Silné stránky	Slabé stránky
1. Silný a tradičný sektor stredných a veľkých poľnohospodárskych podnikov so stabilizovanou ekonomickou situáciou, dobrými znalosťami a vybavením, napojený na spracovateľský sektor 2. Dotácie na nákup poľnohospodárskej techniky bola využitá na modernizáciu podnikov 3. Prepojenie miestnej poľnohospodárskej výroby a potravinárskeho priemyslu - v kategórii veľkých firiem 4. Regionálne značka Ponitrie 5. Tradícia podnikavosti v časti regiónu, možnosť prenosu skúseností a imidž na celý región 6. Využívanie obnoviteľných zdrojov energie - biomasa, voda, slnko, vietor 7. Vyvážený podiel osôb zamestnaných v priemysle a v službách 8. Prírodné hodnoty, vysoký počet kultúrnych pamiatok (hra, kostoly), cyklotrasy, náučný chodník, priehrady, rybolov - všetko využiteľné v cestovnom ruchu	1. Nedostatok kapitálu pre rozvoj MSP, zlý prístup k úverom 2. Malý objem miestnych a zahraničných investícií 3. Chýbajúca štruktúra malých poľnohospodárskych podnikov s pestrejšie ponukou produkcie - hlavne zeleniny a ovocia, niektorých druhov mäsa a mliečnych výrobkov 4. Nízke spoločenské ocenenie pre podnikanie a z toho vyplýva nízka podpora obcí pre podnikanie 5. Vplyv celospoločenských prekážok v podnikaní: korupcia, zlá vymáhateľnosť práva, nestále právne prostredie, administratívna záťaž, byrokracia, nedostatočné vzdelávanie pracovnej sily a nevyhovujúca infraštruktúra 6. Nedostatok voľných plôch a objektov pre podnikanie 7. Malá konkurencieschopnosť väčšiny existujúcich podnikov 8. Zlé návyky spotrebiteľa - väčšina sa orientuje na najnižšiu cenu 9. Malá ponuka pracovných miest pre osoby znevýhodnené na trhu práce 10. Pracovná sila je málo flexibilná, nemá ani záujem sa prispôbovať zmenám na trhu práce 11. Pracovná sila má nízku alebo nevhodnú kvalifikáciu pre špecifické ekonomické odbory na vidieku 12. Nedostatočná kapacita i kvalita systému ďalšieho vzdelávania v regióne, malý záujem o ďalšie vzdelávanie, nulové prepojenie na úrovni obcí
PRÍLEŽITOSTI	OHROZENIA
1. Pozitívne príklady spolupráce obcí a podnikateľov 2. Oživenie trhu po r. 2014, rast zákaziek v stavebníctve a priemysle 3. Celkové zlepšovanie kondície a skúseností MSP spolu s lepším prístupom k finančným a ľudským zdrojom vedie k rastu ich konkurencieschopnosti 4. Budovanie MSP s vysokým inovačným potenciálom a so schopnosťou kooperácie a obchodovanie na svetovom trhu 5. Rastúci dopyt po opatrovateľských, vzdelávacích, informačných a iných kapacitách, umožňujúcich zvýšiť zamestnanosť v rizikových skupinách 6. Podpora tvorby pracovných miest aj v menších	1. Rast konkurencie pre miestnu maloobchod zo strany nadnárodných reťazcov a internetových služieb 2. Zdražovanie energií, výpadky 3. Zmena klímy s dopadom na citlivé odvetvia 4. Malá schopnosť adaptácie na zmeny (najmä poľnohospodárov), konzervatívnosť 5. Zhoršovanie stavu ciest 6. Sezónnosť, výkyvy trhu, kríza, predovšetkým v poľnohospodárstve, CR, stavebníctvo 7. Znižovanie počtu pracovných miest vplyvom modernizácie (poľnohospodárstvo i priemysel) 8. Ohrozenie pracovných miest pre osoby vo veku 50+ a inak znevýhodnené (zdravotne, členmi

obciach, od infraštruktúry po informovanosť 7. Vidiecku ekonomiku rozvíja decentralizované podnikanie v odboroch využívajúcich informačné technológie a prácu z domu 8. Väčšie využitie nástrojov aktívnej politiky zamestnanosti, vrátane rekvalifikáciou, všetko v spolupráci partnerov, lepšie monitoring lokálneho trhu práce, napojenie Úradu práce na miestnu samosprávu 9. Vzdelávanie samosprávy na zlepšenie podnikateľského prostredia 10. Rastúci dopyt po kvalifikovanej pracovnej sile znižuje nezamestnanosť 11. Rastúce požiadavky na pestrejšia poľnohospodársku a lesnícku produkciu, šanca na vyváženejšiu dotácie, tlak na diverzifikáciu v poľnohospodárstve a lesníctve (neekonomické funkcie krajiny) vrátane podpory obnoviteľných energií (biomasa, bioplyn, ..) 12. Modernizácia, diverzifikácia a rozvoj spracovateľských prevádzok miestnych surovín 13. Potenciál pre ďalší rozvoj cestovného ruchu (cykloturistiky, početné kultúrne pamiatky) 14. Dopyt po nízkouhlíkových technológiách, znižujúcich riziká zmeny klímy 15. Znižovanie energetickej náročnosti výroby vo všetkých odvetviach, využívanie druhotných a obnoviteľných zdrojov energie, zavádzanie eko-inovácií 16. Orientácia na výroby a služby s vysokou pridanou hodnotou 17. Rozvoj recyklačného priemyslu a služieb	vylúčených komunit, nekvalifikované, bez vzdelania) 9. Rast nezamestnanosti mladých ľudí predovšetkým v periférnych obciach a s tým spojené riziko ich odchodu do miest
---	---

SWOT 3: Rozvoj územia

Silné stránky	Slabé stránky
1. existencia hustej siete aktívnych spoločenských, kultúrnych a športových organizácií 2. organizovanie tradičných kultúrnych, spoločenských, folklórnych a športových podujatí 3. významní rodáci a bohatá história 4. dobrá komunikácia Obecných úradov s občanmi 5. vysoké zastúpenie produktívnej zložky obyvateľstva 6. kladné hodnoty migračného salda – imigrácia obyvateľov do územia 7. pozitívne hodnoty celkového prírastku – pozitívny demografický vývojový trend	1. apatia obyvateľstva a slabý záujem vo vzťahu k veciam verejným na miestnej úrovni 2. slabší záujem ľudí o kultúrne aktivity 3. absentujúca koordinácia športových a kultúrnych podujatí v území 4. zhoršené medziľudské vzťahy 5. nezáujem mladých ľudí o územie a ich slabá aktivita 6. nízka uvedomelosť miestnych obyvateľov k ŽP 7. slabé právne vedomie obyvateľov 8. slabá propagácia kultúrneho, prírodného a historického potenciálu regiónu 9. záporné hodnoty prirodzeného prírastku

8. územie je stagnujúci typ sídla 9. dobrá vzdelanostná štruktúra obyvateľstva 10. veľmi dobrá spolupráca medzi obcami a ostatnými subjektmi v území 11. existencia historických cirkevných objektov 12. existencia objektov historického významu 13. funkčné a kvalitné predškolské a školské zariadenia 14. existencia separovaného zberu odpadu 15. dobrá vybavenosť prvkami technickej infraštruktúry v oblasti plynofikácie, vodovodov 16. vybudovaný bytový fond pre miestnych obyvateľov 17. existencia PHSR a ÚPD vo väčšine obcí MR 18. existencia zariadenia sociálnych služieb v MR 19. existencia troch zdravotných stredísk priamo v MR 20. dostatok ubytovacích kapacít v zariadeniach kempingového typu 21. vybudované značené turistické chodníky 22. diverzifikovaná a fungujúca ekonomická základňa územia 23. dobrý vzťah a spolupráca samospráva – podnikateľ 24. vyspelé a fungujúce poľnohospodárske podniky (PPD Prašice)	10. nevysporiadané majetkovo – právne vzťahy 11. chýbajúca kanalizácia a ČOV 12. nevyhovujúci stav cestnej siete v obciach 13. absencia chodníkov v obciach 14. absencia multifunkčných športovísk, ihrísk a zariadení pre trávenie voľného času hlavne s orientáciou na deti a mládež 15. absencia dostatočného množstva kvalitných ubytovacích a stravovacích kapacít v MR 16. neupravené okolie vodných plôch 17. neupravené okolie obcí, zanedbané 18. rekreačné zóny 19. absencia doplnkových služieb cestovného ruchu 20. upadanie existujúcich stredísk cestovného ruchu 21. absencia živnostenských služieb vo väčšine obcí 22. stúpajúca miera nezamestnanosti 23. pokles poľnohospodárskej výroby 24. (mliečny dobytok a pod.)
PRÍLEŽITOSTI	OHROZENIA
1. posilnenie obytnej funkcie obcí podporovaním IBV a nájomných bytov 2. vybudovanie spoločného sociálneho zariadenia pre obyvateľov regiónu 3. podpora participácie obyvateľov na veciach verejných 4. podpora aktivizácie detí a mladých ľudí v rozvoji územia 5. pozdvihnutie kultúrneho a historického potenciálu (činnosť spoločenských organizácií, kultúrne a hist. podujatia), obnova a rozvoj tradícií 6. archeologické prieskumy vo viacerých obciach územia MAS (napr. Závada a Podhradie, Vítkovce - časť Kuzmíc, Jacovce) 7. imigrácia obyvateľov hlavne mladých ľudí do obcí MR 8. vzdelávanie obyvateľov územia v moderných zručnostiach 9. dobudovanie a rekonštrukcia komplexnej technickej infraštruktúry v území (kanalizácia, ČOV)	1. nevysporiadané majetkovo- právne vzťahy 2. pretrvávajúca apatia a pasivita obyvateľov 3. odchod mladých ľudí z obcí (nepriaznivá veková štruktúra) 4. pretrvávajúce znečisťovanie povrchových a podzemných vôd obyvateľmi územia 5. nedostatok finančných prostriedkov na dobudovanie a udržiavanie technickej a sociálnej infraštruktúry 6. nedostatok vhodných podmienok pre rozvoj podnikateľského sektora 7. zložitý legislatívny systém 8. slabá dostupnosť podporných finančných zdrojov pre malé obce 9. nedoriešené druhotné spracovanie vyseparovaného odpadu 10. korupcia a klientelizmus vo verejnom sektore

10. <i>dobudovanie a rekonštrukcia miestnych komunikácií a chodníkov v obciach</i> 11. <i>dobudovanie zariadení infraštruktúry voľného času (detské a športové ihriská, športový areál)</i> 12. <i>zlepšenie a skrášlenie vzhľadu obcí - dobudovanie verejných a oddychových priestranstiev</i> 13. <i>dobudovanie cykloturistických trás</i> 14. <i>ukončenie ÚPD v niektorých obciach MR</i> 15. <i>rekonštrukcia kultúrneho a historického fondu v obciach</i> 16. <i>rekonštrukcia a modernizácia existujúcich školských a predškolských zariadení</i> 17. <i>rozvoj podnikania v oblasti cestovného ruchu (AT, ubytovanie na súkromí)</i> 18. <i>rozvoj a rozšírenie služieb</i> 19. <i>tvorba nových pracovných príležitostí v obciach podporou podnikateľskej sféry a samozamestnania</i> 20. <i>využitie možností financovania rozvojových projektov z fondov EÚ a domácich dotačných titulov</i>	
---	--

SWOT 4: Ochrana krajiny a prírodného dedičstva

Silné stránky	Slabé stránky
1. čisté a zdravé prírodné prostredie 2. bohatá fauna a flóra 3. dobrá kvalita ŽP 4. priaznivé pôdne podmienky pre poľnohospodársku výrobu 5. vhodný prírodný potenciál pre diverzifikáciu poľnohospodárskej výroby 6. existencia chránených prírodných území 7. existencia vodných plôch na území MR (Duchonka, Nemečky, Tesáre)	1. existencia čiernych skládok 2. slabé využívanie existujúceho prírodného potenciálu 3. absentujúca kanalizácia splaškových vôd
PRÍLEŽITOSTI	OHROZENIA
1. zlepšenie systému separovaného zberu – vybudovanie zberného dvora a zhromažďoviska biologického odpadu 2. rozvoj ekologického poľnohospodárstva 3. využívanie alternatívnych zdrojov energie smerom k ochrane ŽP	1. nevysporiadané majetkovo- právne vzťahy 2. pretrvávajúca apatia a pasivita obyvateľov 3. odchod mladých ľudí z obcí (nepriaznivá veková štruktúra)

SWOT 5: Bezpečnosť, verejná správa a spolupráca

Silné stránky	Slabé stránky
1. Skúsenosti starostov, pracovníkov obecných úradov s dlhou praxou 2. Činnosť 2 mikroregiónov SOTDUM a Bebrava 3. Cezhraničná spolupráca – MAS Prostějov věnkov o.p. 4. Kvalitné vybavenosť verejnej správy u väčšej časti obecných úradov 5. Homogénne územia s malými rozdielmi, spoločné problémy a schopnosť zdieľať riešenia 6. Malý počet prípadov korupcie verejnej správy v regióne 8. Silný občiansky sektor v niekoľkých odboroch záujmovej činnosti (hasiči, poľovníci ,..) 9. Tradícia charity a medzi obecnú aj medziľudské pomoci (humanitárne zbierky, povodne, ..) 10. Čiastkové starostlivosť o bezpečnosť, prevažne v oblasti cestnej premávky (osvetlenie prechodov, chodníky, radary, ...)	1. Nie je systémové vzdelávanie starostov ani rozvíjanie a prehľbovanie kvalifikácie pracovníkov, nepoužívajú sa moderné metódy riadenia 2. Finančné riadenie je intuitívne, s malou strategickou víziou 3. Nie je využívaný žiadny spoločný systém štandardov verejnej správy, nie je spoločný informačný systém, roztrieštenosť hardvéru a softvéru, nie je meranie výkonnosti a kvality verejnej správy 4. Vysoká administratívna záťaž na všetkých stupňoch verejnej správy, aj smerom k občanom, podnikateľom a spolkom 5. Malé prepojenie strategického a územného plánovania medzi obcami navzájom aj vertikálne, po línii občan (podnikateľ, spolk) 6. Málo miestnych združení, organizácií zameraných na všeobecný rozvoj detí a mládeže 7. Chýba systémové riešenie bezpečnosti (cestná, proti násilným činom a kriminalite, úrazová, zdravotné, finančné, ...) formou prevencie a osvetly
PRÍLEŽITOSTI	OHROZENIA
1. Využitie skúseností obcí s najlepšou dostupnou praxou v oblasti zlepšovania kvality a výkonnosti verejnej správy 2. Podporovať finančnú gramotnosť verejnej správy, stabilizovať hospodárenie obcí 3. Podpora občianskej spoločnosti v oblastiach, kde obecným úradom najviac chýba partneri (sociálna práca, zamestnanosť, starostlivosť o vzhľad obce, vzdelávanie, ...) 4. Pokračovanie elektronizácia verejnej správy (prepájanie agend, zníženie záťaže miestnych úradov, dátové siete, dátové úložiská, 7. Posilnená komunikácie medzi verejnou správou a integrovaným záchranným systémom (IZS) 8. Podpora kybernetickej bezpečnosti 9. Rozvoj prihraničnej spolupráce vo všetkých rovinách, vrátane zdieľania agend a IZS, výmena skúseností, vzájomné poznávanie	1. Rast kriminality, konzumácia drog, alkoholizmus, ďalší sociopatologické javy 2. Rast napätia medzi majoritnej spoločnosti a minoritami - Rómovia, imigranti,, Prerastaniu napätie do násilných prejavov intolerancie a rasizmu 3. Prelievanie negatívnych javov z regiónu do regiónu - kriminalita 4. Pokles ochoty k spolupráci medzi obcami, sólové riešenie svojich problémov

3.3 Identifikácia potrieb

Identifikácia potrieb územia vychádza zo skutočností, ktoré sú popísané v predchádzajúcich kapitolách a to predovšetkým z dotazníkového šetrenia, z vyjadrenia Pracovných skupín, Výboru pre prípravu stratégie CLLD a celého partnerstva MAS SOTDUM. Bola vytvorená databáza potrieb v podobe konkrétnych priorít územia, v ktorých sú jasne zadefinované potreby obyvateľov na území MAS. /Príloha č.13 k stratégii CLLD

4. Strategický rámec

4.1. Definovanie vízie a strategického cieľa

Vízia MAS

Územie MAS SOTDUM je regiónom s harmonickým životným prostredím poskytujúcim obyvateľom priaznivé podmienky pre život. V regióne sú zhodnocované miestne zdroje a vytvára sa udržateľná lokálna ekonomika poskytujúce zamestnanie významnej časti miestnych obyvateľov. Región využíva svojho rekreačného potenciálu a vie ho využiť na zlepšenie ekonomickej situácie podnikateľov i obyvateľov. Verejná doprava umožňuje dochádzať za prácou a za službami.

Strategický cieľ

Cieľom je posilniť konkurencieschopnosť regiónu a zatriktívniť územie pre turistov a vytvoriť tak dostatok pracovných príležitostí. Ďalej je našim cieľom zlepšenie dostupnosti regiónu a podmienok pre život obyvateľov.

4.2. Stanovenie priorít

Stanovenie priorít, špecifických cieľov a opatrení

Priorita 1:

Uchovanie kvality životného prostredia a zlepšenie infraštruktúry a vybavenosti obcí

Priorita 2:

Rozvoj podnikania a tvorbu pracovných miest v oblasti cestovného ruchu,
poľnohospodárstva a miestnych služieb

Priorita 3:

Rozvoj vzájomnej spolupráce na miestnom rozvoji a zachovanie kultúrneho dedičstva

Špecifický cieľ 1 :

Podpora budovania miestnej infraštruktúry s ohľadom na životné prostredie

Špecifický cieľ 2 :

Podpora podnikania a zamestnanosti pri trvalo udržateľnom rozvoji

Špecifický cieľ 3 :

Podpora a rozvoj spolupráce pri zachovávaní prírodného dedičstva

4.3 Súhrn strategického rámca

Tabuľka č. 3: Súhrnný prehľad strategického rámca

Vízia		
Územie MAS SOTDUM je regiónom s harmonickým životným prostredím ponúkajúcim obyvateľom priaznivé podmienky pre život. V regióne sú zhodnocované miestne zdroje a vytvára sa udržateľná lokálna ekonomika poskytujúce zamestnanie významnej časti miestnych obyvateľov. Región využíva svojho rekreačného potenciálu a vie ho využiť na zlepšenie ekonomickej situácie podnikateľov i obyvateľov.		
Strategický cieľ		
Cieľom je posilniť konkurencieschopnosť regiónu a zatriktívniť územie pre turistov a vytvoriť tak dostatok pracovných príležitostí. Ďalej je naším cieľom zlepšenie dostupnosti regiónu a podmienok pre život obyvateľov.		
Priorita 1: Uchovanie kvality životného prostredia a zlepšenie infraštruktúry a vybavenosti obcí		
Špecifický cieľ: Podpora budovania miestnej infraštruktúry s ohľadom na životné prostredie		
Opatrenia PRV: -7.2 Podpora na investície do vytvárania, zlepšovania, alebo rozširovania všetkých druhov infraštruktúry malých rozmerov - 7.4 podpora na investície do vytvárania, zlepšovania alebo rozširovania miestnych základných služieb pre vidiecke obyvateľstvo vrátane voľného času a kultúry a súvisiacej infraštruktúry -7.5 podpora na investície do rekreačnej infraštruktúry, turistických informácií a do turistickej infraštruktúry malých rozmerov na verejné využitie	Opatrenia IROP: - rozvoj základnej infraštruktúry v oblasti dopravného prepojenie a dostupnosti sídiel - rozvoj základnej infraštruktúry v oblasti sociálnych a komunitných služieb	Iné opatrenia:
Priorita 2: Rozvoj podnikania a tvorbu pracovných miest v oblasti cestovného ruchu, poľnohospodárstva a miestnych služieb		

Špecifický cieľ: Podpora podnikania a zamestnanosti pri trvalo udržateľnom rozvoji		
Opatrenia PRV: - 1.2 Podpora na demonštračné činnosti a informačné akcie - 6.1 Pomoc na začatie podnikateľskej činnosti pre mladých poľnohospodárov - 6.3 Pomoc na začatie podnikateľskej činnosti pre rozvoj malých poľnohospodárskych podnikov - 6.4 Podpora na investície do vytvárania a rozvoja nepoľnohospodárskych činností - 8.5 podpora na investície do zlepšenia odolnosti a environmentálnej hodnoty lesných ekosystémov	Opatrenia IROP: - zakladanie nových a podpora existujúcich mikro a malých podnikov, samostatne zárobkovo činných osôb, družstiev	Iné opatrenia:
Priorita 3: Rozvoj vzájomnej spolupráce na miestnom rozvoji a zachovanie kultúrneho dedičstva		
Špecifický cieľ: Podpora a rozvoj spolupráce pri zachovávaní prírodného dedičstva		
Opatrenia PRV: - 19.3 Príprava a vykonávanie činností spolupráce miestnej akčnej skupiny - 19.4 Podpora na prevádzkové náklady a oživenie	Opatrenia IROP: - financovanie prevádzkových nákladov MAS spojených s riadením uskutočňovania stratégií CLLD	Iné opatrenia:

4.4 Integrované znaky stratégie CLLD

Hlavným prvkom integrujúcim územia je spoločný strategický dokument Stratégia komunitou vedeného miestneho rozvoja MAS SOTDUM 2015 - 2023. Tento dokument je dokumentom otvoreným tak, že neobsahuje len oblasti rozvoja regiónu, ktoré bude možné

riešiť prostredníctvom výziev vyhlasovaných miestnou akčnou skupinou, ale počíta aj ďalšími plánovanými aktivitami, obcí, neziskových organizácií a podnikateľských subjektov, ktoré budú financované z ich vlastných zdrojov alebo v rámci samostatných projektov z národných alebo európskych programov. K dosiahnutiu synergického efektu musí dochádzať ku kombinácii týchto projektov. Synergie a vzájomný súlad jednotlivých projektov a celková previazanosť intervencií je zaistená administratívnym riešením - všetky vyššie uvedené aktivity realizuje, koordinuje a zodpovedá Riadiaci výbor stratégie. S cieľom posilniť princíp integrovaného prístupu k riešeniu problémov a zvýšiť synergické efekty realizácie stratégie budú intervencie taktiež diferencované podľa jednotlivých typov území. Územie MAS SOTDUM je jednoznačne vidiecke územie so všetkými prvkami čo k takémuto územiu patrí. Integrujúci charakter projektov a potrebné synergické efekty budú predmetom hodnotenia. Vo výberových kritériách bude hodnotená nadväznosť na projekty pripravované, realizované, dokončené a ostatné aktivity v danom území. V rámci priority č.1 osi majú integračné charakter predovšetkým opatrenia týkajúce sa prevencie vzniku odpadov a opatrenia, ktoré podporujú integráciu pri obnove a rekonštrukcií miestnych komunikácií, budovanie cyklotrás a výstavby kľúčovej dopravnej infraštruktúry regionálneho významu. V ostatných prioritách sú integračné prvky zadefinované v opatreniach na podporu investícií do zlepšenia odolnosti a environmentálnej hodnoty lesných ekosystémov. Sociálna oblasť, komunity a partnerstvo sú integračnými prvkami, ktoré sú zamerané na budovanie súdržnej spoločnosti. V oblasti cestovného ruchu a podnikania majú integrujúci charakter predovšetkým opatrenia zamerané na budovanie spoločného marketingu. Medzi najdôležitejšie integračné prvky patrí v prípade neudelenia štatútu MAS opatrenie zamerané na vytvorenie vlastného grantového systému, prostredníctvom ktorého bude MAS napĺňať ciele, na ktoré nebude nájdený vhodný dotačný titul.

Integrácia v rámci stratégie CLLD mikroregiónu je tiež zameraná na:

- riešenie špecifických cieľov a strategických priorít prostredníctvom viacerých projektov implementovaných v časovej súvzťažnosti rokov 2015 – 2023 za účelom maximalizácie ich dopadov. Integrovať silné stránky územia a využiť ich maximálny potenciál.
- Spoluprácu a výmenu skúseností so slovenskými MAS, ako aj s MAS zo zahraničia a najmä partnerskej MAS Prostějov věnkov

- pokračovanie v integrácii vnútorných zložiek regiónu, obyvatelia, podnikatelia, samosprávy a spoločnými silami realizovať ciele stratégie CLLD, aktivizovať miestnych obyvateľov.

Integrovaný prístup prináša nové možnosti efektívnejšieho investovania finančných prostriedkov v rozvoji obcí a regiónu, nakoľko niektoré investície spolu logicky súvisia a prinášajú efekt, ktorý mobilizuje a znásobuje využité verejné a súkromné zdroje v území a prispieva k prehĺbeniu spolupráce v rámci celého územia MAS.

4.5 Inovatívne znaky stratégie CLLD

Využitie moderných technológií a softvér - v rámci hodnotenia žiadostí budú podporované projekty, pri ktorých budú využívané moderné technológie. Digitálne technológie môžu byť využívané v cestovnom ruchu vo forme interaktívnych prvkov (audiovizuálne doplnky, QR kódy, aktívne zapojenie do tematického diania expozície a ďalšie

Vzhľadom na skutočnosť, že na území sa nachádzajú sociálne vylúčené lokality, ktoré so sebou prináša ďalšie problémy vo forme dlhodobej nezamestnanosti a socio-patologických javov, je sociálne podnikanie jednou z príležitostí, ako s týmito problémami bojovať. Komunity tu môžu zohrať dôležitú úlohu v miestnom rozvoji a zároveň vytvoria pracovné príležitosti pre osoby so zdravotným, sociálnym alebo kultúrnym znevýhodnením. Podpora lokálnej ekonomiky - v rámci hodnotenia projektov budú uprednostňované projekty, ktoré budú podporovať lokálnu ekonomiku. To znamená, že budú podporované projekty, ktorých bude výstupom vytváranie farmárskych trhov, regionálnych značiek a ďalších pre región MAS pod Vihorlatom inovatívnych projektov zameraných na posilňovanie miestnej ekonomiky. Podpora inovatívnych projektov vo vidieckej oblasti prispieva aj k skvalitneniu životného prostredia a úspore energie, pričom nové technológie prinášajú na trh nové kvalitnejšie výrobky (napr. kvalitnejšie pekárenské výrobky, mäsiarske výrobky, služby v cestovnom ruchu a pod.) S touto výzvou a cieľom združenia podporovať inovatívne

5. Implementačný rámec

5.1 Popis riadiaceho a implementačného procesu

5.1.1 Riadiaci proces - organizačná štruktúra MAS

OZ MAS SOTDUM má právnu formu občianskeho združenia v zmysle zákona SR č. 83/1990 Zb. O združovaní občanov v znení neskorších predpisov. MAS SOTDUM má sídlo: Ul.1.mája 142/142, 956 22 Prašice a bolo zaregistrované dňa 8.10.2009 Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky pod číslom spisu: VVS/1-900/90-344 35. IČO: **42125618** prideliť MAS ŠÚ SR dňa 16.10.2009.

Členská základňa Občianskeho združenia MAS SOTDUM predstavuje partnerstvo verejného a súkromného sektora vrátane občianskeho a neziskového, ktoré pôsobia na území mikroregiónu . Percentuálne zastúpenie vytvoreného partnerstva predstavuje **max. 50 % verejný sektor a min. 50% súkromný sektor**. Aktuálny pomer verejného a súkromného sektora (vrátane občianskeho sektora) je **42,10: 57,90 %**. Celkový počet členov verejno – súkromného partnerstva je 38 . Pomerné teritoriálne zastúpenie členov OZ je zabezpečené tak, že minimálne 1 člen má trvalé bydlisko, sídlo, resp. prevádzku v jednej zo šiestnástich obcí, ktorá spadá do územia pôsobnosti partnerstva.

Úlohy a zodpovednosť jednotlivých subjektov a organizačných zložiek verejno – súkromného partnerstva (MAS) pri realizácii stratégie CLLD.

Jednotlivé úlohy, právomoci a zadefinovanie organizačných zložiek partnerstva sú pevne stanovené v stanovách združenia a bližšie špecifikované v organizačnom a pracovnom poriadku MAS . OZ „Partnerstvo pre MAS bude pred samotným procesom implementácie štandardizovať stanovy združenia a upraví ich aby plne konsolidovali s novým programovým obdobím, súčasné stanovy združenia neodporujú zadefinovaným požiadavkám na štandardy fungujúceho partnerstva na princípe LEADER/CLLD.

Združenie má v článku 3 STANOV – Poslaní, cieľoch a činnostiach okrem iného zadefinované poslanie podpory a koordináciu spoločného postupu všetkých sektorov spoločnosti v oblasti prípravy regiónu na prístup LEADER a jeho využitie pre koordinovaný rozvoj územia mikroregiónu a medzi definovanými realizovanými činnosťami okrem iného aj vypracovanie a implementáciu integrovanej stratégie rozvoja územia, ktorá je totožná so stratégiou CLLD.

Organizačná štruktúra občianskeho združenia bola vytvorená tak, aby jej jednotlivé orgány plnili funkciu koordinačnú, iniciačnú, výkonnú a kontrolnú .

Orgány združenia sú :

1. Najvyšší orgán (Valné zhromaždenie)
2. Výkonný orgán (Rada)
3. Výberová komisia
4. Štatutárny orgán
5. Kontrolná orgán
6. Monitorovací výbor

Výkonný orgán zriaďuje na zabezpečenie činnosti MAS **Kanceláriu**.

Valné zhromaždenie - je najvyšším orgánom združenia a tvorené je všetkými členmi združenia. Úlohy a zodpovednosti valného zhromaždenia sú nasledovné:

Najvyšší orgán Združenia rozhoduje najmä o:

- počte členov v orgánoch Združenia, ktorý je vždy nepárny,
- volí a odvoláva na návrh Rady združenia predsedu a členov výkonného orgánu (Rady združenia)
- na návrh Rady združenia volí a odvoláva predsedu a členov kontrolného orgánu
- na návrh Rady združenia schvaľuje a odvoláva predsedu a členov Monitorovacieho výboru a Výberovej komisie
- schvaľuje stratégiu CLLD a jej prípadné zmeny, ďalej plán činnosti alebo ďalšie rozvojové dokumenty
- schvaľuje organizačný poriadok
- schvaľuje rokovací poriadok Valného zhromaždenia
- schvaľuje a mení stanovy, pričom na zmenu Stanov musí byť prítomná 3/5 väčšina všetkých členov Valného zhromaždenia
- schvaľuje účtovnú uzávierku a výročnú správu za uplynulý kalendárny rok,
- schvaľuje rozpočet a správu o hospodárení,
- rozhoduje o zániku, dobrovoľnom rozpustení alebo zlúčení Združenia,
- stanovuje výšku, spôsob a termín úhrady členských príspevkov,

- rozhoduje o účasti Združenia v iných profesijných alebo záujmových organizáciách a volí do nich svojich zástupcov,
- schvaľuje správu o činnosti kontrolného orgánu.
- prerokúva a schvaľuje výročné správy o implementácii stratégie CLLD a hodnotiace správy
- volí a odvoláva Štatutárny orgán

Všetky úlohy Valného zhromaždenia sú zadané v stanovách združenia a organizačnom poriadku.

Personálne zastúpenie valného zhromaždenia – najvyššieho orgánu a obsadenie jednotlivých orgánov percentuálne zastúpenie valného zhromaždenia predstavuje: **42,10 % verejný sektor** (16 obcí) a **57,90 % súkromný sektor** (22 - podnikatelia, - združenia a - fyzické osoby).

Zástupcovia členov verejno – súkromného partnerstva do orgánov združenia boli delegovaní valným zhromaždením na základe ich odborných predpokladov, skúseností, pri zabezpečení základnej požiadavky prístupu Leader, rešpektujúc pomerné územné zastúpenie, sociálne a rodové zastúpenie reprezentantov.

Rada združenia – je výkonným orgánom združenia, ktorý zodpovedá za svoju činnosť valnému zhromaždeniu. Rada združenia riadi činnosť združenia v období medzi zasadnutiami valného zhromaždenia.

Rada združenia **je tvorená z deviatich členov**, rešpektujúc podmienku min. 50% zástupcov zo súkromného a občianskeho sektora a max. 50% zástupcov verejného sektora. V súčasnosti je v Rade zastúpených celkovo **44,44 % verejného a 55,56 % súkromného a občianskeho sektora**.

Úlohy a zodpovednosti Rady združenia sú nasledovné:

Výkonný orgán rozhoduje o nasledovných činnostiach:

- volí a odvoláva predsedu a členov Výberovej komisie schvaľuje ich štatút a pracovné manuály
- vymenúva predsedu a členov Monitorovacieho výboru schvaľuje ich štatút a pracovné manuály,
- volí spomedzi seba a odvoláva predsedu, predkladá návrh najvyššiemu orgánu,
- predkladá zmeny stanov, organizačného poriadku a ostatných vnútorných smerníc na schválenie Najvyššiemu orgánu,

- riadi a koordinuje činnosť Združenia v období medzi zasadnutiami,
- zodpovedá za vypracovanie, implementáciu, riadenie, monitorovanie a hodnotenie stratégie CLLD a jej aktualizáciu, ďalej plán činnosti alebo iných strategických dokumentov a predkladá ich na schválenie Najvyššiemu orgánu,
- pripravuje a schvaľuje uzavretie zmlúv strategického charakteru s inými právnickými a fyzickými osobami v SR a zahraničí,
- zvoláva a obsahovo pripravuje rokovanie najvyššieho orgánu a pripravuje základné materiály na tieto rokovania,
- poveruje ďalšie osoby na konanie v mene Združenia na presne stanovený účel,
- riadi a kontroluje činnosť kancelárie Združenia,
- menuje a odvoláva manažéra MAS,
- zabezpečuje výber hodnotiteľov a spôsob ich priradenia k jednotlivým žiadostiam o NFP, vedie zoznam hodnotiteľov
- podáva návrh najvyššiemu orgánu na vylúčenie člena / -ov, ktorí konajú v rozpore so stanovami združenia,
- podáva návrh najvyššiemu orgánu o prijatí nových členov,
- rozhoduje o bežných veciach súvisiacich s prevádzkou združenia,
- pripravuje ročnú správu o činnosti združenia, návrh rozpočtu a správu o hospodárení združenia, ktorú predkladá na schválenie Valnému zhromaždeniu,
- posudzuje návrhy, stanoviská a názory členov združenia, podnecuje ich iniciatívu a vykonáva potrebné opatrenia v záujme združenia a jej členov,
- rozhoduje o všetkých záležitostiach združenia, ktoré podľa Stanov nespádajú do právomoci Valného zhromaždenia alebo ktoré si Valné zhromaždenie nevyhradilo.

Všetky úlohy Rady zhromaždenia sú zadefinované v stanovách združenia a organizačnom poriadku.

Výberová komisia – Hodnotí a vyberá projekty žiadateľov o nenávratný finančný príspevok, ktoré tvoria nosnú časť samotnej implementácie stratégie CLLD. Výberová komisia posudzuje a navrhuje na schválenie projekty pre financovanie v rámci stratégie CLLD

Výberová komisia je tvorená z maximálne jedenástich členov, rešpektujúc podmienku **min. 50% zástupcov** zo súkromného a občianskeho sektora a **max.50% zástupcov** verejného sektora. Výberová komisia má minimálne troch členov, pričom počet členov musí byť vždy

nepárny. MAS v prípade konfliktu záujmov môže nahradiť riadnych členov výberovej komisie náhradníkmi, aj z externého prostredia (mimo členskú základňu, mimo územnú pôsobnosť MAS).

Výkonný orgán MAS (Rada združenia) menuje vždy novú výberovú komisiu pre každú výzvu, pričom jednotliví členovia komisie sa môžu opakovať. V rámci jednej výzvy môže byť menovaná len jedna komisia. Výmena člena komisie je možná len v opodstatnených prípadoch (konflikt záujmov, úmrtie člena komisie, dlhodobá PN a pod.)

Úlohy a zodpovednosti výberovej komisie sú nasledovné:

- vykonáva administratívnu kontrolu ŽoNFP v zmysle platných usmernení a opatrení stanovených v stratégií CLLD pre dané projekty,
- posudzuje oprávnenosť činností v súlade s činnosťami, ktoré si MAS stanovila pre príslušné opatrenia. Kontroluje, či činnosti nespádajú do kategórie neoprávnených projektov, stanovených pre príslušné opatrenia.
- posudzuje splnenie kritérií pre uznateľnosť výdavkov (oprávnené a neoprávnené výdavky, min. a max. výšku oprávnených výdavkov na 1 projekt);
- posudzuje splnenie všetkých minimálnych kritérií spôsobilostí,
- posudzuje splnenie Všeobecných podmienok poskytnutia nenávratného finančného príspevku
- hodnotí splnenie výberových a bodovacích kritérií na hodnotenie projektov konečných prijímateľov – predkladateľov projektov, ktoré si stanovilo združenie,
- posudzuje oprávnenosť konečného prijímateľa – predkladateľa projektu pre príslušné opatrenia, v zmysle definícií stratégie CLLD,
- vyberá projekty v súlade s postupmi na výber projektov,
- zostavuje a predkladá zoznam projektov, ktoré odporúča schváliť na financovanie z PRV a IROP.

Pre účely hodnotenia a výberu projektov konečného prijímateľa – predkladateľa projektu v rámci každej výzvy, rada združenia vždy menuje novú výberovú komisiu, ktorá sa môže skladať z rovnakých členov, člen výberovej komisie nesmie hodnotiť projekt, ktorý predkladá ako konečný prijímateľ – predkladateľ projektu v rámci implementácie stratégie (resp. je štatutárnym zástupcom, zamestnancom, členom riadiacich orgánov a pod. v organizačnej štruktúre predkladaného projektu, alebo sa zúčastnil na jeho vypracovaní ako konzultant, poradca, alebo expert, prípadne je blízky príbuzný konečného prijímateľa – manžel/ka, druh/družka, brat/sestra, syn/dcéra, matka/otec, matka/otec manžela/ky,

druha/žky). V prípade zistenia takejto skutočnosti, musí byť člen výberovej komisie nahradený iným členom.

Štatutárny orgán (Predseda)

1./ Štatutárnym orgánom združenia je predseda, ktorý vystupuje v mene MAS navonok a podpisuje zmluvy Počas dlhodobej neprítomnosti predsedu jeho činnosť prevezme zástupca na základe poverenia Výkonného orgánu.

- a) zvoláva a vedie zasadnutia Výkonného orgánu,
- b) vedie alebo poveruje inú osobu vedením zasadania Výkonného orgánu,
- c) rozhoduje o záležitostiach Združenia pokiaľ nie sú tieto stanovami a organizačným poriadkom stanovené inak,
- d) riadi činnosť Združenia,
- e) kontroluje činnosť kancelárie a spolupracuje s výkonným riaditeľom kancelárie,

2./ Vo vzťahu k PRV SR 2014 – 2020 predkladá na PPA Protokol o výbere Žiadosti o nenávratný finančný príspevok z PRV SR 2014 – 2020.

3./ Vo vzťahu k IROP predkladá Protokol o výbere Žiadosti o NFP z IROP na RO pre IROP.

Súčasťou úloh predsedu okrem iného je :

- predseda v prípade neprítomností poverí inú osobu výkonom niektorých právomocí,
- zvoláva a vedie valné zhromaždenie,
- zvoláva a vedie radu združenia,
- ustanovuje likvidátora v prípade likvidácie združenia,
- vykonáva činnosti podľa poverenia valného zhromaždenia.

Kontrolný orgán (Kontrolná a revízna komisia)

– je kontrolným orgánom združenia, ktorý za svoju činnosť zodpovedá Valnému zhromaždeniu. Je trojčlenná. Tvorí ju predseda Kontrolnej a revíznej komisie a dvaja členovia. Predseda revíznej komisie, ako aj členovia revíznej komisie sú členmi valného zhromaždenia (členstvo v iných orgánoch združenia je nezlučiteľné s členstvom v revíznej komisii - v kontrolnom orgáne). Pomerné zastúpenie členov komisie je : 1predstaviteľ samosprávy, 1predstaviteľ podnikateľského sektora, 1 predstaviteľ tretieho(občianskeho) sektora.

Kontrolná a revízna komisia najmä:

- a) kontroluje priebežne hospodárenie, nakladanie s majetkom združenia
- b) kontroluje dodržiavanie stanov a organizačného poriadku MAS
- c) upozorňuje na nedostatky a stanovuje lehoty na ich odstránenie

Monitorovací výbor

– je kontrolným orgánom združenia, je päťčlenný, z toho maximálne 50% tvorí verejný sektor a minimálne 50 % súkromný sektor). Členovia monitorovacieho výboru nemusia byť členmi MAS.

Monitorovací výbor plní aj nasledovné úlohy:

- členovia monitorovacieho výboru volia a odvolávajú predsedu monitorovacieho výboru,
- predseda monitorovacieho výboru je povinný zúčastňovať sa na zasadnutí rady združenia s poradným hlasom,
- vykonáva hodnotenie a kontrolu realizácie projektov v rámci stratégie CLLD ,
- pripravuje a vypracováva výročné správy o implementácii stratégie, ktoré predkladá najvyššiemu orgánu, správy o monitoringu za ročné obdobie, ktoré sa predkladajú na riadiaci orgán RO,
- môže navrhnúť najvyššiemu orgánu zmeny v implementácii stratégie,
- vykonáva monitoring priebehu vecného a finančného plnenia projektov za ročné obdobie a vyhodnotenie jednotlivých výziev,
- monitorovací výbor musí zasadať minimálne raz ročne, pričom na zasadnutie sú prizývaní zástupcovia RO, PPA a NSRV.

Monitorovací výbor si stanovuje svoje činnosti. Rozsah činnosti Monitorovacieho výboru MAS podlieha schváleniu Výkonným orgánom.

Kancelária MAS SOTDUM – je zriadená Radou združenia a jej hlavnou činnosťou je zabezpečenie spravovania verejných prostriedkov, ako aj manažovanie činnosti a realizácia úloh združenia. Na čele kancelárie rady združenia je manažér menovaný radou združenia. Kancelária združenia pracuje na základe pracovného a organizačného poriadku schváleného výkonným orgánom.

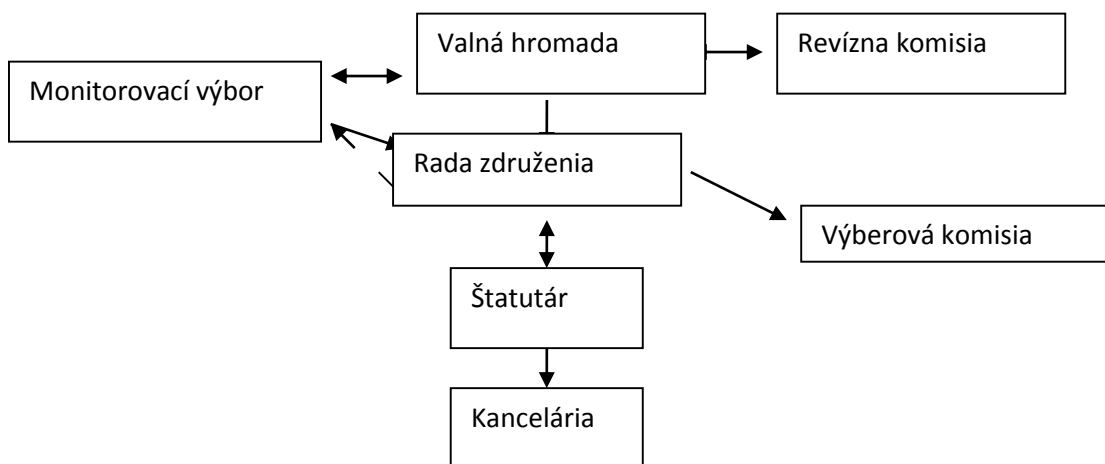
Administratívu a realizáciu úloh združenia zabezpečujú zamestnanci združenia:

- a) **manažér združenia**, ktorý je riadený predsedom a radou združenia a jeho hlavnou úlohou a zodpovednosťou je:

- zodpovedá za vedenie kancelárie združenia (riadi administratívneho pracovníka a účtovníka),
 - pripravuje zasadnutia Rady a je povinný zúčastňovať sa na zasadnutiach rady združenia, je zodpovedný za zostavenie a zabezpečenie kontroly zápisov a ostatných administratívnych činností spojených s fungovaním Rady,
 - predkladá výročnú správu na schválenie valného zhromaždenia, a to do konca marca nasledujúceho roka,
 - predkladá na schválenie valnému zhromaždeniu návrh rozpočtu a plánu práce, a to do konca marca príslušného roka,
 - vykonáva formálnu kontrolu prijatých ŽoNFP od predkladateľov projektov, registruje ŽoNFP, poskytuje informácie predkladateľom projektov, zabezpečuje zber informácií pre monitoring a hodnotenie, pravidelne komunikuje so zástupcom PPA,
 - vykonáva činnosti v súlade s ďalšími internými predpismi, ktoré schváli rada združenia.
- b) **administratívny pracovník**, riadený je manažérom združenia a je zodpovedný za:
- zabezpečenie každodennej prevádzky a administratívnej činnosti združenia,
 - vedenie evidencie a predpísanej archivácie,
 - prípravu podkladových materiálov na zasadnutia jednotlivých orgánov združenia,
 - vykonávanie činnosti v súlade s ďalšími internými predpismi združenia.
- c) **účtovník**, riadený je manažérom združenia a je zodpovedný za:
- zabezpečenie účtovnej evidencie a hospodárenie s finančnými prostriedkami a majetkom združenia,
 - nesie zodpovednosť za správnosť účtovnej evidencie.

Spôsob konzultácie s konečnými prijímateľmi – predkladateľmi projektov (poradenstvo a externá pomoc).

Konzultácie s konečnými prijímateľmi – predkladateľmi projektov budú realizované v kancelárii rady združenia a z pozície združenia budú vykonávané manažérom združenia. Konzultácie budú vykonávané vo vzťahu ku predkladaniu ŽoNFP (projektov) a ich súladu s Integrovanou stratégiou rozvoja územia, ako aj ku procesu výberu projektov, ich predkladaniu PPA a komunikácie s ňou, ako aj v procese ich realizácie, monitoringu a kontroly.

Organizačná štruktúra budúcej MAS SOTDUM bola vytvorená tak, aby jej jednotlivé orgány plnili funkciu koordinačnú, iniciačnú, výkonnú a kontrolnú.

5.1.2 Implementačný proces

Implementačný proces predstavuje proces výberu, hodnotenia a schvaľovania žiadostí zahrňujúci vyhlásenie výzvy, príjem projektov, hodnotenie a výber na úrovni MAS, PPA resp. RO pre IROP a následné schválenie žiadosti. Tieto implementačné procesy majú svoje identické znaky ako aj svoje špecifiká a odlišnosti. Taktiež sa MAS ako konečný prijímateľ môže uchádzať o iné zdroje z národných podporných schém, ako aj z cezhraničných projektov spolupráce.

Implementačné procesy určené pre implementáciu stratégie CLLD sú podrobne opísané v nasledovných dokumentoch, vždy v aktuálne platnom znení:

- Systém riadenia CLLD (LEADER a komunitný rozvoj) pre programové obdobie 2014 – 2020
- Systém riadenia PRV SR 2014 – 2020
- Systém riadenia EŠIF a IROP

Implementácia stratégie CLLD a činnosť MAS sa v programovom období 2014 – 2020 bude riadiť týmito dokumentami. V nasledovných podkapitolách budú popísané základné činnosti prevzaté z týchto dokumentov a regionálne špecifiká, ktoré odzrkadľujú skúsenosti s implementáciou stratégie CLLD.

V rámci implementácie stratégie CLLD je potrebné rešpektovať § 46 zákona o príspevku z EŠIF (Zákon 292/2014 Z. z.), ktorý charakterizuje pravidlá posudzovania konfliktu záujmov v rámci celého procesu (prípravy výzvy, rozhodovania v konaní, príprave

a realizácií projektu, alebo projektového zámeru). **Konflikt záujmov v rámci podpory z EŠIF prísne zakázaný.**

Kancelária MAS vypracuje v rámci stratégie CLLD indikatívny harmonogram vyhlasovania výziev, ktorý bude pravidelne aktualizovaný v zmysle ročného plánu o činnosti a bude uvádzať predbežnú finančnú alokáciu na výzvu. Indikatívny harmonogram výziev musí rešpektovať podmienky jeho včasného zverejnenia a schvaľovania v zmysle Systému riadenia CLLD v kapitole 9. Žiadosť o NFP (časť PRV 2014 – 2020) a v kapitole 11 (CLLD v rámci IROP 2014 – 2020).

ŽoNFP z PRV 2014 – 2020

ŽoNFP sa podáva príslušnej MAS na základe vyhlásenej výzvy na predkladanie ŽoNFP (jednokolový systém, uzavretá forma výzvy). Formálne náležitosti výzvy so uvedené v kapitole 9.1 Výzva na predkladanie Žiadosti o NFP – Systému riadenia CLLD. Prílohou výzvy sú formulár ŽoNFP (vzor vypracovaný PPA), príručka pre žiadateľa, schéma štátnej a/alebo pomoci de minimis (ak je relevantná), zoznam merateľných ukazovateľov a predbežná informácia pre žiadateľov podľa čl. 13 nariadenia 1302 /2008.

Zmena výzvy, prípadné jej zrušenie je akceptovateľné vždy iba v súlade s kapitolou 9.4 Zmena a zrušenie výzvy – Systému riadenia CLLD.

Procesné úkony, ktoré musí MAS SOTDUM vykonať v rámci „Konania o žiadosti o NFP z PRV SR 2014 – 2020 sú popísané v kapitole 9.5 Systému riadenia CLLD.

ŽoNFP je základným dokumentom, ktorým žiadateľ na základe vyhlásenej výzvy na predkladanie ŽoNFP žiada MAS o spolufinancovanie projektu z finančných prostriedkov určených pre danú MAS a danú výzvu. Konanie o ŽoNFP sa začína dňom jej riadneho a včasného doručenia na príslušnú MAS v zmysle podmienok stanovených v kapitole 9.5 Systému riadenia CLLD.

Príjem a registráciu ŽoNFP zabezpečí príslušná MAS, pričom po overení splnenia všetkých podmienok zaregistruje príslušnú ŽoNFP do IS AGIS PRV a vykoná overenie ostatných podmienok poskytnutia príspevku. Po zaregistrovaní ŽoNFP vystaví MAS žiadateľovi „Potvrdenie o registrácii žiadosti“ v zmysle kapitoly 9.5 Systému riadenia CLLD.

Po vykonaní týchto úkonov nasleduje kontrola formálnej a vecnej správnosti Žiadosti o NFP. v zmysle podkapitoly 9.5 Systému riadenia CLLD. Všetky zásahy a závery z konania o ŽoNFP sú zaznamenávané v kontrolnom liste v rámci informačného systému.

MAS vykoná kontrolu oprávnenosti výdavkov ŽoNFP v súlade so stratégiou CLLD, ako aj iných podporných dokumentov, pričom oprávnené sú len výdavky v rámci územnej

pôsobnosti MAS. Charakter výdavkov môže byť – bežný alebo kapitálový. Informovanie konečných prijímateľov a vecné hľadisko oprávnenosti výdavkov, ako aj iné dôležité informácie sú uvedené v podkapitole 9.5.5 Systému riadenia CLLD.

MAS si v rámci stratégie CLLD a vecne príslušnej výzvy stanoví minimálnu a maximálnu výšku oprávnených výdavkov, ktorá musí byť v súlade s Programom rozvoja vidieka SR 2014 – 2020 a Systémom riadenia CLLD, podkapitola 9.5.5.1.

Po vykonaní všetkých predchádzajúcich kontrol zabezpečí MAS odborné hodnotenie ŽoNFP odbornými hodnotiteľmi (výberovou komisiou) a priradenie projektov k prioritnej a fokusovej oblasti. Proces odborného hodnotenia prebieha v zmysle kapitoly 9.5.6, 9.5.7 a 9.6.2 Systému riadenia CLLD. Hodnotitelia (členovia výberovej komisie) sú povinní pred účasťou na odbornom hodnotení podpísať Čestné vyhlásenie o nestrannosti, zachovaní dôveryhodnosti informácií a vylúčení konfliktu záujmov. Všetky výsledky a hodnotenia sa musia písomne zaznamenať. Po ukončení každého kola hodnotenia sa musí vypracovať Protokol o výbere ŽoNFP v ktorom sa navrhujú jednotlivé projekty (ŽoNFP) na vydanie Rozhodnutia o schválení ŽoNFP, neschválení ŽoNFP príp. o zastavení konania.

Pôdohospodárska platobná agentúra vykoná príjem Žiadosti o NFP vrátane protokolu o výbere ŽoNFP z MAS v zmysle kapitoly 9.7 Systému riadenia CLLD. Všetky dokumenty v rámci protokolu o výbere ŽoNFP musia byť originály a protokol samotný musí byť podpísaný štatutárnym orgánom MAS, osobami podieľajúcimi sa na konaní o ŽoNFP na MAS a predsedom výberovej komisie. Kontrola formálnej a vecnej správnosti pracovníkmi PPA a zároveň odborné hodnotenie Žiadosti o NFP zo strany PPA, priradenie k fokusovej oblasti, vypracovanie zmluvy o poskytnutí NFP a jej prípadné ukončenie sa riadi kapitolou 9.7, 9.8 a 9.9 Systému riadenia CLLD.

Monitorovanie a hodnotenie stratégie CLLD prebieha spoluprácou viacerých organizácií. MAS je povinná poskytnúť informácie riadiacim orgánom, NSRV, určeným hodnotiteľom, alebo iným subjektom povereným výkonom týchto funkcií. MAS je okrem toho povinná vykonávať vlastné hodnotenie a monitorovanie, ktoré vykonáva kancelária MAS v spolupráci s monitorovacím výborom.

Občianske združenie MASSOTDUM rozhodlo pre uplatňovanie v rámci implementácie časti PRV SR 2014 – 2020 len jednokolový výberový systém s ohraničeným dátumom na predkladanie ŽoNFP (uzavretá forma). V rámci konania o ŽoNFP platia stanovené termíny a časové horizonty v zmysle Systému riadenia CLLD.

ŽoNFP z IROP 2014 – 2020

ŽoNFP sa podáva príslušnej MAS na základe vyhlásenej výzvy na predkladanie ŽoNFP z časti pre IROP 2014 - 2020.. Integrovaný regionálny operačný program 2014 – 2020 pracuje s informačným systémom ITMS 2014+.

Príprava výzvy, formálne náležitosti výzvy, systém a jej schvaľovanie RO pre IROP a jej zverejnenia prebieha v zmysle podkapitoly 11.1 Výzva na predkladanie Žiadosti o nenávratný finančný príspevok z Systému riadenia CLLD.

Výzva musí mať v zmysle Systému riadenia CLLD len formu otvorenej výzvy, ktorej dĺžka je závislá na disponibilných finančných zdrojov určených pre výzvu. Hodnotenie ŽoNFP a zverejňovanie potrebných informácií o výzve prebieha v súlade s touto kapitolou. Zmeny výzvy, prípadne jej zrušenie sa riadi kapitolou 11.2 Zmena a zrušenie výzvy zo Systému riadenia CLLD.

Procesné úkony v rámci konania o ŽoNFP (schvaľovací proces) sú popísané v kapitole 11.5 Systému riadenia CLLD.

V zmysle podkapitoly 11.5.2 Systému riadenia CLLD zabezpečuje MAS príjem ŽoNFP odo dňa vyhlásenia výzvy až do dňa jej uzavretia. ŽoNFP sa pokladá za riadne doručenú pokiaľ bola doručená elektronicky prostredníctvom systému ITMS 2014+ a písomne v určenej forme na príslušnú adresu MAS určenú vo výzve. Proces prijímania projektu je popísaný v tejto podkapitole. Po overení splnenia podmienok riadneho prijatia ŽoNFP zaregistruje MAS projekt v ITMS 2014. Následne sa vykoná administratívne overenie projektu (ŽoNFP) zo strany MAS v zmysle zoznamu povinných príloh a v súlade s kapitolou 11.5.2 Systému riadenia CLLD. V prípade splnenia všetkých podmienok poskytnutia príspevku, ktorých overenie je súčasťou administratívneho overenia ŽoNFP postupuje projekt na odborné hodnotenie výberovou komisiou.

Odborné hodnotenie ŽoNFP prebieha v súlade s podkapitolou 11.5.3 Systému riadenia CLLD, pričom odborný hodnotiteľia sú povinní pred účasťou na odbornom hodnotení podpísať Čestné vyhlásenie o nestrannosti, zachovaní dôvernosti informácií a vylúčení konfliktu záujmov. Konečným výstupom z odborného hodnotenia ŽoNFP je hodnotiaci hárok (jeden spoločný hárok), ktorý obsahuje spoločné posúdenie odborných hodnotiteľov. Procesný postup, ktorý predchádza vydaniu spoločného hodnotiaceho hárku bude upravený v Príručke pre odborných hodnotiteľov.

MAS ako taká musí v procese výberu ŽoNFP kontrolovať oprávnenosť výdavkov CLLD / IROP, pričom musí byť v súlade so stratégiou CLLD, výzvou a príručkou pre žiadateľa.

O oprávnenosti výdavkov rozhoduje príslušná MAS, pričom sa riadi ustanoveniami stratégie CLLD, výzvy, príručky pre žiadateľa a kapitolou 11.5.3.1 Systému riadenia CLLD.

Výdavky musia skutočne vzniknúť a byť uhradené prijímateľom medzi 1. januárom 2014 a 31. decembrom 2023 v rámci územnej pôsobnosti MASSOTDUM. Minimálna a maximálna výška oprávnených výdavkov je definovaná v stratégii CLLD a vo výzve v ITMS 2014+, pričom kontrolu dodržania tohto intervalu vykonáva príslušná MAS.

Výber žiadosti o nenávratný finančný príspevok vykonáva výberová komisia, ktorá stanoví poradie ŽoNFP od najvyššie umiestnenej ŽoNFP (kompletnej) po najnižšiu umiestnenú ŽoNFP (kompletnú). Po ukončení procesu výberu ŽoNFP vypracuje výberová komisia Protokol o výbere ŽoNFP, v ktorom navrhuje jednotlivé ŽoNFP na schválenie, neschválenie príp. na vydanie rozhodnutia o zastavení konania. Protokol o výbere ŽoNFP musí byť podpísaný štatutárnym orgánom MAS, osobami podieľajúcimi sa na konaní o ŽoNFP na MAS,. Všetky postupy výberu žiadostí o nenávratný finančný príspevok sú popísané v kapitole 11.6 Systému riadenia CLLD.

Riadiaci orgán re IROP zabezpečuje príjem posúdených ŽoNFP vrátane Protokolu o výbere ŽoNFP z MAS a vykoná ich registráciu v ITMS 2014+. RO pre IROP vykoná všetky potrebné úkony definované v kapitole 11.7 Overenie výberu ŽoNFP vykonanej MAS na RO pre IROP a schvaľovací proces ŽoNFP a vydá k ŽoNFP:

- a) Rozhodnutie o schválení
- b) Rozhodnutie o neschválení
- c) Rozhodnutie o zastavení konania.

Zmluva o poskytnutí NFP bude podpísaná s konečnými prijímateľmi v zmysle kapitoly 11.8 Zmluvy o poskytnutí NFP, pričom je potrebné zabezpečiť súčinnosť konečných prijímateľov a MAS.

Monitorovanie a hodnotenie stratégie CLLD prebieha spoluprácou viacerých organizácií. MAS je povinná poskytnúť informácie riadiacim orgánom, NSRV, určeným hodnotiteľom, alebo iným subjektom povereným výkonom týchto funkcií. MAS je okrem toho povinná vykonávať vlastné hodnotenie a monitorovanie, ktoré vykonáva kancelária MAS v spolupráci s monitorovacím výborom.

ŽoNFP z iných zdrojov

Občianske združenie MASSOTDUM nebude rozhodovať o pridelení finančných prostriedkov z iných podporných programov EÚ a SR. Vlastný grantový systém momentálne nie je schválený, avšak v budúcnosti sa jeho implementácia nevyklučuje.

V prípade jeho zavedenia, bude táto časť rozpracovaná v samostatnom usmernení pre žiadateľov o grant z vlastných zdrojov MASSOTDUM.

5.2 Akčný plán

Tabuľka č. 4.A/B/C/D: Opatrenie stratégie CLLD

Názov opatrenia	1 Prenos znalostí a informačné akcie
Priradenie kódu opatrenia (platí v prípade opatrení z PRV, priradí sa kód opatrenia/podopatrenia v zmysle nariadenia (EÚ) č. 808/2014)	1.2 Podpora na demonštračné činnosti a informačné akcie
Priradenie k fokusovej oblasti PRV	1A) Podopatrienie demonštračné a informačné aktivity výrazne prispeje k posilneniu inovácií, spolupráce a rozvoja znalostí vo vidieckych oblastiach prostredníctvom rýchlejšieho odovzdávania poznatkov a trendov o nových produktoch, postupoch a technológiách, cieleného odovzdávania informácií o požiadavkách environmentálnej legislatívy ako aj prospešných postupoch pre životné prostredie a klimatické zmeny vo výrobnom procese. Podopatrienie odborné vzdelávanie a získavanie zručností poskytne možnosť na zvýšenie vzdelanosti a znalostí v prospech osôb podnikajúcich ako MSP vo vidieckych oblastiach.
Ciele a opis opatrenia	Informačné aktivity predstavujú krátkodobé, resp. jednorazové odborné informačné činnosti adresované pre pôdohospodárov a prijímateľov pomoci v rámci rozvoja vidieka, zamerané na poskytnutie informácií a odovzdanie skúseností pre pracujúcich v pôdohospodárstve najmä v oblastiach: informácie o cieľoch spoločnej poľnohospodárskej politiky a nastavenia systému, dodržiavania jeho podmienok, ďalej v oblastiach: Cross-compliance, biodiverzity, klimatických zmien, priaznivých vplyvov na životné prostredie, ekologickom poľnohospodárstve, informovaní o eko-friendly poľnohospodárskych postupoch, o ochrane podzemných vôd ako aj o uskladňovaní hnojív a zaobchádzaní s nimi; o udržateľnej a efektívnej poľnohospodárskej a lesníckej výrobe ako aj o zapájaní sa do krátkych potravinárskych/dodávateľských reťazcov, o bezpečnosti potravín a o manipulácii s nimi ako aj o množstve ďalších podstatných tém spojených výlučne so spomenutými prioritami a fokusovými oblasťami naplňajúcimi cieľ tohto opatrenia, ktorým je prehlbovanie vedomostí. V analytických materiáloch Stratégie CLLD je veľmi jasne vyhodnotená nedostatočná kvalita ľudských zdrojov. rozsah a oprávnené činnosti

	Jednotlivé oblasti zamerania informačných aktivít: - oblasť aplikácie spoločnej poľnohospodárskej politiky – nastavenie systému, podpory, kritériá, podmienky, kontrola, autorizácia, platby, previazanosť na národné podpory a štátnu pomoc podpory ; - oblasť ekologického poľnohospodárstva 1. informačné aktivity so zameraním na znižovanie znečistenia jednotlivých zložiek životného prostredia – ovzdušie, voda, pôda, klíma ako a biodiverzity; 2. oblasť hospodárenia s vodou na poľnohospodárskej pôde – protierózne a protipovodňové opatrenia; 3. oblasť so zameraním na zvýšenie záujmu o hospodárenie v uvedených oblastiach s dôrazom na kompenzačné platby v územiach NATURA 2000; 4. oblasť aplikácie hnojív a pesticídov do pôdy – smernice a nariadenia na ich aplikáciu; 5. oblasť zameraná na protieróznú ochranu a ochranu proti degradácii pôdy vrátane starostlivosti o TTP; 6. oblasť zamerania na energetickú efektívnosť v pôdohospodárstve – efektívne tepelné hospodárstvo s udržateľným využitím obnoviteľných zdrojov energie, ktoré je podnik schopný produkovať. Využitie minimalizačných technológií pri osevných postupoch; 7. oblasť výroby elektrickej energie a tepla s využitím vedľajších produktov, zvyškov a iných nepotravinových surovín; 8. oblasť manipulácie, uskladňovania a aplikácie organických hnojív, exkrementov hospodárskych zvierat s dôrazom na minimalizáciu úniku skleníkových plynov;									
Oprávnení prijímatelia	Prijímateľom finančnej pomoci je poskytovateľ služieb (provider) informačných akcií a demonštračných aktivít pre konečných prijímateľov nefinančnej pomoci (beneficientov), ktorými sú aktívni ako i začínajúci poľnohospodári, obhospodarovatelia lesa, spracovatelia produktov poľnohospodárskej a lesnej prvovýroby v pracovnoprávnom vzťahu a malé a stredné podniky vo vidieckych oblastiach. Výber poskytovateľov informačných aktivít bude prebiehať na základe verejného obstarávania v zmysle zákona č. 25/2006 Z. z. o verejnom obstarávaní realizovaného riadiacim orgánom MPRV SR; resp. Pôdohospodárskou platobnou agentúrou pokiaľ akciu alebo aktivitu bude zabezpečovať a prijímateľom bude priamo MPRV SR alebo PPA alebo na základe predloženej požiadavky na realizovanie informačnej akcie a demonštračných aktivít na MPRV SR. Predložená požiadavka bude obsahovať námet, zameranie, obsah a rozsah informačnej aktivity, miesto realizácie a konečných beneficiarov akcie. <i>v súlade s PRV (resp. s nariadením EÚ (č. 1305/2013) / IROP</i>									
Intenzita pomoci ¹⁰	<table><tr><th colspan="3">Prijímateľ</th></tr><tr><th colspan="3">Celkové oprávnené výdavky</th></tr><tr><td>Zdroje EÚ</td><td>Národné verejné zdroje</td><td>Spolu</td></tr></table>	Prijímateľ			Celkové oprávnené výdavky			Zdroje EÚ	Národné verejné zdroje	Spolu
Prijímateľ										
Celkové oprávnené výdavky										
Zdroje EÚ	Národné verejné zdroje	Spolu								

¹⁰ Intenzita pomoci je percentuálny pomer medzi financovaním zo strany žiadateľa a príspevkom v fondov a rozpočtu.

	EPFRV	Štátny rozpočet	Prijímateľ	
	75,0 %	25,0 %	0,0 %	100,0 %
	v súlade so Stratégiou financovania Európskych štrukturálnych a investičných fondov pre programové obdobie 2014 – 2020			
Oprávnené výdavky ¹¹	1.personálne náklady na zabezpečenie, prípravu a realizáciu aktivít vrátane odmien a odvodov do zdravotných poisťovní a sociálnej poisťovne; 2.prenájom priestorov a potrebnej techniky; 3.materiálno-technické náklady, zahŕňajúce vydávanie odborných publikácií v tlačenej a elektronickej forme, náklady na propagáciu formou informačných a propagačných materiálov, i náklady na služby v súvislosti s aktivitou; 4.ubytovacie náklady (výdavky na ubytovanie u účastníkov, zamestnancov konečného prijímateľa finančnej pomoci a osôb mimo pracovnoprávneho vzťahu zúčastňujúcich sa na vzdelávacej aktivite hrazené formou faktúr na základe prezenčných listín), náklady na občerstvenie resp. dopravné náklady, ak sú súčasťou projektu; 5.investičné náklady spojené s realizáciou demonštračnej aktivity 6.vecné ceny do súťaže; 7. režijné náklady spojené s realizáciou vzdelávacej aktivity vrátane nákladov na získavanie zručností- nepriame výdavky/náklady súvisiace so zabezpečením podporných aktivít projektu a taktiež náklady konečného prijímateľa finančnej pomoci, ktoré súvisia s projektom (okrem nákladov, ktoré si uplatňuje v rámci priamych oprávnených výdavkov v rámci projektu) napr. nákup tlačív, platby za telefón atď. Podmienky oprávnenosti 1. Splnenie všeobecných kritérií oprávnenosti v zmysle kapitoly 8.1.3 2. Projekt je v súlade s identifikovanými potrebami a aspoň jednou fokusovou oblasťou opatrenia 3. Poskytovateľ služieb prenosu vedomostí a zručností musí mať primerané kapacity v podobe kvalifikovaných zamestnancov alebo najatých lektorov v zmysle zákona o celoživotnom vzdelávaní 4. Musí byť zabezpečené pravidelné odborné vzdelávanie kapacít poskytovateľa služieb prenosu vedomostí a zručností 5. Účastníkmi vzdelávacích aktivít môžu byť len aktívni prípadne začínajúci poľnohospodári, obhospodarovatelia lesa, spracovatelia produktov poľnohospodárskej a lesnej prvovýroby			

¹¹ v prípade identického textu postačuje odvolávka na text PRV/IROP

	v pracovnoprávnom vzťahu a malé a stredné podniky vo vidieckych oblastiach <i>v súlade s PRV (resp. s nariadením EÚ (č. 1305/2013) / IROP</i>																								
Výška príspevku (minimálna a maximálna)	Miera podpory z celkových oprávnených nákladov: 100%. Maximálna výška podpory: 40 tis. EUR Minimálna výška oprávnených výdavkov: 3 000 EUR Maximálna výška oprávnených výdavkov: 10 000 EUR Druh podpory: • nezisková, grant (nenávratný finančný príspevok formou refundácie skutočne vynaložených a zaplatených výdavkov) • paušálne financovanie – možnosť paušálnej sadzby (nepriame výdavky) až do výšky 20% z priamych oprávnených výdavkov a zavedením maximálnej hodnoty oprávnenosti daného výdavku, v nadväznosti na zabezpečenie hospodárneho, efektívneho a účinného vynakladania verejných prostriedkov <i>v súlade s PRV (resp. s nariadením EÚ (č. 1305/2013) / IROP</i>																								
Finančný plán	<table><tr><td></td><td>Spolu</td><td>EÚ</td><td>ŠR</td><td>VZ</td><td>iné</td></tr><tr><td>menej rozvinutý región</td><td>40 000</td><td>30 000</td><td>10 000</td><td>0</td><td>0</td></tr><tr><td>viac rozvinutý región</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>Spolu</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr></table>		Spolu	EÚ	ŠR	VZ	iné	menej rozvinutý región	40 000	30 000	10 000	0	0	viac rozvinutý región						Spolu					
	Spolu	EÚ	ŠR	VZ	iné																				
menej rozvinutý región	40 000	30 000	10 000	0	0																				
viac rozvinutý región																									
Spolu																									
Princípy pre stanovenie výberových a hodnotiacich kritérií / Hlavné zásady výberu operácií ¹²	<i>v súlade s PRV a prílohou č.3 Výberové kritéria a hodnotiace (bodovacie) kritéria pre výber projektov predkladanej stratégie CLLD.</i>																								

¹² v prípade identického textu postačuje odvolávka na text PRV/IROP

Merateľné ukazovatele projektu					
	Kód/ID	Názov/Ukazovateľ	Merná jednotka	Počiatočná hodnota	Celková cieľová hodnota
	1.2	Podpora na demonštračné činnosti a informačné akcie	Počet účastníkov informačnej aktivity	0	50
Indikatívny harmonogram výz	2016-2020				

Názov opatrenia	M06 – Rozvoj poľnohospodárskych podnikov a podnikateľskej činnosti
Priradenie kódu opatrenia (platí v prípade opatrení z PRV, priradí sa kód opatrenia/podopatrenia v zmysle nariadenia (EÚ) č. 808/2014)	6.1. – Pomoc na začatie podnikateľskej činnosti pre mladých poľnohospodárov
Priradenie k fokusovej oblasti PRV	<i>2B Uľahčenie vstupu poľnohospodárov s primeranými zručnosťami do odvetvia poľnohospodárstva, a najmä generačnej výmeny tým, že sa mladým poľnohospodárom do 40 rokov poskytne finančnú podporu na začatie ich poľnohospodárskej podnikateľskej činnosti a prierezového cieľu inovácie</i> Z hľadiska vekovej štruktúry bolo v roku 2010 najviac pracovníkov v poľnohospodárstve vo veku nad 50 rokov a to tak u právnických i fyzických osôb. Mladí farmári do 40 rokov tvorili u právnických osôb len 18,8 % a u fyzických osôb 13,3 %. V ostatných rokoch absentoval prísun mladej generácie a dochádzalo k zvyšovaniu podielu vyšších vekových kategórií zamestnancov. V podmienkach SR celkovo prevažujú poľnohospodárske podniky so starším manažmentom od 45-64 rokov, čo potvrdzuje fakt, že v roku 2010 bolo len 7,1% manažérov pod 35 rokov. Priemerný vek pracovníkov a hlavne manažérov je pritom jedným z faktorov pre úspešné zavádzanie inovatívnych postupov do výroby a tým aj pre dosiahnutie zmeny vo výške pridanej hodnoty v produkcii. Podopatrenie 6.1 reaguje na potrebu zvýšenia efektivity všetkých výrobných faktorov a dosiahnúť nárast pridanej hodnoty podnikov v poľnohospodárstve, potravinárstve a lesníctve a tým prispieva k napĺňaniu fokusovej oblasti 2B. <i>2A Zlepšenie hospodárskeho výkonu všetkých poľnohospodárskych podnikov a uľahčenie reštrukturalizácie a modernizácie poľnohospodárskych podnikov, najmä na účely zvýšenia ich účasti na trhu, zamerania na trh a poľnohospodárskej diverzifikácie</i> Z rozdelenia celkového počtu podnikov podľa štandardného výstupu vyplýva, že prevažná časť evidovaných fariem dosahuje veľmi nízku ekonomickú veľkosť. Do 8 000 Eur je to až 75,6% fariem, ktoré obhospodarujú do 5% UAA. Podľa cenzu fariem v r.2010 existovalo v SR 24 463 podnikov zameraných na poľnohospodársku činnosť. Početne (9 460) najviac fariem (38,7 %) hospodáril na výmere menšej ako 2 ha p. p. Ďalšou početne rozhodujúcou skupinou fariem (6290), s podielom 25,7 % na celkovom počte fariem, boli farmy od 2 do 4,9 ha p.p. s minimálnou účasťou na trhu. Veľké právnické osoby (družstvá a obchodné spoločnosti) majú komparatívne výhody v kapitálovo náročnej rastlinnej výrobe, ako je produkcia obilnín a olejnin. Menej konkurencieschopné sú však v živočíšnej výrobe a špecializovanej rastlinnej výrobe, náročnej na prácu, ktorej produktivita pri porovnaní rokov na Slovensku klesá (klesla najmä produkcia niektorých tradičných trhových plodín ako zemiakov, zeleniny, ovocia a hrozna). Práve tu je prítomný potenciál malých fariem. Význam malých fariem narastá najmä v menej produkčných oblastiach Slovenska, ktoré majú značný potenciál najmä v nižších nákladoch. Podopatrenie 6.3 preto reaguje na potrebu posilnenia ekonomickej stability/ životaschopnosti malých podnikov na vidieku a rovnako potrebu zvýšenia efektivity všetkých výrobných faktorov a dosiahnúť nárast pridanej hodnoty podnikov v poľnohospodárstve, potravinárstve a lesníctve a prispieva k napĺňaniu fokusovej oblasti 2A. <i>6A Uľahčenie diverzifikácie, zakladania a rozvoja malých podnikov ako aj vytvárania pracovných miest</i>

	Zamestnanosť v terciárnom sektore má na vidieku značný rastový potenciál. Podiel pracujúcich z celkového počtu obyvateľov v produktívnom veku príslušného regiónu (15-64 rokov) je vo vidieckych regiónoch podstatne nižší ako v mestských regiónoch. Podiel miery zamestnanosti vo vidieckych oblastiach činí 56,2%, ktorý je nižší ako celkovo pre SR (59,5%). Vyplýva to zo stále nedostatočnej ekonomickej infraštruktúry a nízkej podnikateľskej hustoty na vidieku. Miera zamestnanosti vo vidieckych regiónoch bola v roku 2011 14,7%, čo je viac ako celková miera nezamestnanosti na SR (13,5%). Pôdohospodárstvo bolo v roku 2012 odvetvím s piatym najvyšším stavom uchádzačov o zamestnanie, ktorí majú obmedzené perspektívy reintegrácie do trhu práce a nízky potenciál širších zručností. Príspevok poľnohospodárskeho sektoru k zamestnanosti neustále klesá. Zamestnanosť v lesnom hospodárstve v roku 2012 mierne stúpila (o 1,6%), kde sa čiastočné oživenie výroby v lesnom hospodárstve začalo pomaly premietat' do stavu zamestnanosti. Aj napriek tomu podiel pracujúcich v lesnom hospodárstve na celkovom počte pracujúcich v národnom hospodárstve SR predstavoval v roku 2012 len 0,9%. Podopatrenie 6.4 preto reaguje na potrebu udržania existujúcich a vytvárania nových pracovných miest na vidieku, vrátane podpory diverzifikácie príjmu v oblasti poľnohospodárstva, akvakultúry a lesného hospodárstva, realizácia ktorého prispeje k napĺňaniu fokusovej oblasti 6A. Širší rozvoj podnikateľskej činnosti na vidieku zabezpečí nové pracovné príležitosti pre nezamestnaných a osobitne mladých ľudí, čím sa podporí ekonomický rast, stabilizácia a posilnenie vidieckej ekonomiky a generovanie nových pracovných miest.
Ciele a opis opatrenia	Podpora sa poskytuje mladému poľnohospodárovi na začatie jeho podnikateľskej činnosti v oblasti živočíšnej a špecializovanej rastlinnej výroby na realizáciu podnikateľského plánu. Zhrnutie požiadaviek na podnikateľský plán • <i>situácia poľnohospodárskeho podniku na začiatku podnikania;</i> • <i>ciele a zámery rozvoja a udržania činnosti poľnohospodárskeho podniku</i> • <i>výpočet a popísanie spôsobu dosiahnutia plánovaného štandardného výstupu; ;</i> • <i>podporné údaje o opatreniach vrátane tých, ktoré sa týkajú trvalej udržateľnosti životného prostredia, efektívnosti využívania zdrojov, požadovaných na rozvoj činnosti poľnohospodárskeho podniku, ako napr. údaje o predpokladaných investíciách, vzdelávaní, poradenstve;</i> • <i>zameranie podnikateľského plánu na nasledovné komodity:</i> Zoznam komodít rastlinej výroby Strukoviny Hrach, poľná fazuľa a sladký bôb Strukoviny okrem hrachu, poľnej fazule a sladkého bôbu Zemiaky Aromatické, liečivé a kulinárske rastliny Ostatné olejniný (vrátane maku) Čerstvá zelenina, melóny a jahody pestované na otvorenom priestranstve Čerstvá zelenina, melóny a jahody pestované na otvorenom priestranstve - poľné Čerstvá zelenina, melóny a jahody pestované pod krytým priestranstvom Druhy ovocia Ovocie mierneho podnebného pásma

	Bobuľoviny Orechy Vinohrady Vinohrady – akostné vína Vinohrady – ostatné vína Vinohrady - stolové hrozno Zoznam komodít živočíšnej výroby Koňovité Hovädzí dobytok mladší ako rok Hovädzí dobytok mladší ako dva roky – býčky Hovädzí dobytok mladší ako dva roky – jalovičky Hovädzí dobytok starší ako dva roky - býky 235 Hovädzí dobytok – jalovice staršie ako dva roky Dojnice Ostatné kravy staršie ako dva roky Dojnice Ovce Chovné ovce – samice Ostatné ovce Kozy Kozy - chovné samice Ostatné kozy Ošípané - chovné prasnice nad 50kg Ošípané – prasiatka do 20kg Ošípané - ostatné Hydina - Brojlery Hydina – Morky Hydina - Nosnice Ostatná hydina Kačky Husi Králiky – chovné samice Včelstvá Okrem vyššie uvedených povinných súčastí podnikateľského plánu budú v rámci metodického pokynu pre toto podopatrenie stanovené ďalšie špecifické požiadavky súvisiace s obsahom podnikateľského plánu. <i>zdôvodnenie výberu, hlavné ciele opatrenia vo vzťahu k napĺňaniu cieľov stratégie CLLD (prepojenie s analýzami, identifikovanými potrebami a cieľmi – tzv. intervenčná logika)</i> <i>rozsah a oprávnené činnosti</i>
Oprávnení prijímatelia	<i>Mladý poľnohospodár – samostatne hospodáriaci roľník (mikropodnik alebo malý podnik v zmysle odporúčania Komisie 2003/361/ES), ktorý vykonáva poľnohospodársku prvovýrobu ako sústavnú a samostatnú činnosť pod vlastným menom, na vlastnú zodpovednosť a za účelom dosiahnutia zisku, ktorý je hlavným zdrojom jeho príjmu. Táto fyzická osoba v čase podania ŽoNFP nemá viac ako 40 rokov, má zodpovedajúce profesijné zručnosti a schopnosti a prvýkrát zakladá poľnohospodársky podnik ako jeho jediný a najvyšší predstaviteľ.</i> Procesom prvého založenia poľnohospodárskeho podniku sa rozumie <i>prebiehajúci proces, v rámci ktorého je jedna z nasledovných podmienok splnené pred predložením ŽoNFP:</i>

	• registrácia poľnohospodárskeho podniku najskôr v deň vyhlásenia výzvy na predkladanie podnikateľského plánu spolu so ŽoNFP príjemcom pomoci, ktorý v minulosti nebol predstaviteľom žiadneho poľnohospodárskeho podniku; • absolvovanie akreditovaného vzdelávacieho kurzu zameraného na poľnohospodárske podnikanie v oblasti špecializovanej rastlinnej výroby a živočíšnej výroby najneskôr do 24 mesiacov od podpisu Zmluvy o poskytnutí NFP; • začatie poberania priamych podpôr, resp. podpôr podľa pravidiel chovateľov zvierat, ktoré budú špecifikované v Príručke pre žiadateľa o NFP z PRV SR 2014-2020 pre toto podopatrenie. Po splnení vyššie stanovených podmienok sa považuje proces založenia podniku za ukončený. 8.5.5.3.1.5. v súlade s PRV (resp. s nariadením EÚ (č. 1305/2013) / IROP																								
Intenzita pomoci ¹³	• 50 000€ na 1 mladého poľnohospodára vo forme 2 splátok po dobu max. 5 rokov, pričom 70% podpory sa vypláca po podpise Zmluvy o poskytnutí NFP a 30% po správnej realizácii podnikateľského plánu. Stanovená podpora 50 000Eur pre jedného mladého poľnohospodára je kvantifikovaná na základe ušlej mzdy dvoch členov domácnosti po dobu najmenej 27 mesiacov (v súlade s článkom 19 of Regulation (EU) No 1307/2013 paragrafmi 4 a 5), ktorá sa považuje za potrebnú dobu na skutočné naštartovanie podnikateľských aktivít vo forme predaja výstupov uvedených v podnikateľskom pláne Výška podpory zohľadňuje socio-ekonomickú situáciu v SR. Miera podpory bola určená na základe úrovne príjmu v SR (priemerná mzda v roku 2013 824,-€, priemerná mzda v poľnohospodárstve je na úrovni 80%, čo spolu s odvodmi predstavuje 920,-€ (920 X 27 x 2 = cca. 50 000,-€). v súlade so Stratégiou financovania Európskych štrukturálnych a investičných fondov pre programové obdobie 2014 – 2020																								
Oprávnené výdavky ¹⁴	Oprávnené náklady sú výlučne náklady uvedené v podnikateľskom pláne. Prijímateľ podpory nie je povinný preukazovať skutočný účel použitia NFP na jednotlivé typy nákladov, uvedených v podnikateľskom pláne. v súlade s PRV (resp. s nariadením EÚ (č. 1305/2013) / IROP																								
Výška príspevku (minimálna a maximálna)	• 50 000€ na 1 mladého poľnohospodára v súlade s PRV (resp. s nariadením EÚ (č. 1305/2013) / IROP																								
Finančný plán	<table><tr><td></td><td>Spolu</td><td>EÚ</td><td>ŠR</td><td>VZ</td><td>iné</td></tr><tr><td>menej roz. región</td><td>200 000</td><td>150000</td><td>50000</td><td>0</td><td>0</td></tr><tr><td>viac región</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>Spolu</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr></table>		Spolu	EÚ	ŠR	VZ	iné	menej roz. región	200 000	150000	50000	0	0	viac región						Spolu					
	Spolu	EÚ	ŠR	VZ	iné																				
menej roz. región	200 000	150000	50000	0	0																				
viac región																									
Spolu																									
Princípy pre stanovenie výberových a hodnotiacich kritérií / Hlavné zásady výberu operácií ¹⁵	v súlade s PRV a prílohou č.3 Výberové kritéria a hodnotiace (bodovacie) kritéria pre výber projektov predkladanej stratégie CLLD																								
Merateľné ukazovatele projektu	<table><tr><td>Kód/ID</td><td>Názov/Ukazovateľ</td><td>Merná jednotka</td><td>Počiatočná hodnota</td><td>Celková cieľová hodnota</td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr></table>	Kód/ID	Názov/Ukazovateľ	Merná jednotka	Počiatočná hodnota	Celková cieľová hodnota																			
Kód/ID	Názov/Ukazovateľ	Merná jednotka	Počiatočná hodnota	Celková cieľová hodnota																					

¹³ Intenzita pomoci je percentuálny pomer medzi financovaním zo strany žiadateľa a príspevkom v fondov a rozpočtu.

¹⁴ v prípade identického textu postačuje odvolávka na text PRV/IROP

¹⁵ v prípade identického textu postačuje odvolávka na text PRV/IROP

	6.1	Počet podporených m. poľnohospodárov	ks	0	4	
Indikatívny harmonogram výziev		2016-2020				

Názov opatrenia	M06 Rozvoj poľnohospodárskych podnikov a podnikateľskej činnosti
Priradenie kódu opatrenia (platí v prípade opatrení z PRV, priradí sa kód opatrenia/podopatrenia v zmysle nariadenia (EÚ) č. 808/2014)	6.3. – Pomoc na začatie podnikateľskej činnosti na rozvoj malých poľnohospodárskych podnikov
Priradenie k fokusovej oblasti PRV / špecifickému cieľu IROP	<i>2B Uľahčenie vstupu poľnohospodárov s primeranými zručnosťami do odvetvia poľnohospodárstva, a najmä generačnej výmeny tým, že sa mladým poľnohospodárom do 40 rokov poskytne finančnú podporu na začatie ich poľnohospodárskej podnikateľskej činnosti a prierezového cieľu inovácie</i> Z hľadiska vekovej štruktúry bolo v roku 2010 najviac pracovníkov v poľnohospodárstve vo veku nad 50 rokov a to tak u právnických i fyzických osôb. Mladí farmári do 40 rokov tvorili u právnických osôb len 18,8 % a u fyzických osôb 13,3 %. V ostatných rokoch absentoval prísun mladej generácie a dochádzalo k zvyšovaniu podielu vyšších vekových kategórií zamestnancov. V podmienkach SR celkovo prevládajú poľnohospodárske podniky so starším manažmentom od 45-64 rokov, čo potvrdzuje fakt, že v roku 2010 bolo len 7,1% manažérov pod 35 rokov. Priemerný vek pracovníkov a hlavne manažérov je pritom jedným z faktorov pre úspešné zavádzanie inovatívnych postupov do výroby a tým aj pre dosiahnutie zmeny vo výške pridanej hodnoty v produkcii. Podopatrenie 6.1 reaguje na potrebu zvýšenia efektivity všetkých výrobných faktorov a dosiahnúť nárast pridanej hodnoty podnikov v poľnohospodárstve, potravinárstve a lesníctve a tým prispieva k napĺňaniu fokusovej oblasti 2B. <i>2A Zlepšenie hospodárskeho výkonu všetkých poľnohospodárskych podnikov a uľahčenie reštrukturalizácie a modernizácie poľnohospodárskych podnikov, najmä na účely zvýšenia ich účasti na trhu, zamerania na trh a poľnohospodárskej diverzifikácie</i> Z rozdelenia celkového počtu podnikov podľa štandardného výstupu vyplýva, že prevažná časť evidovaných fariem dosahuje veľmi nízku ekonomickú veľkosť. Do 8 000 Eur je to až 75,6% fariem, ktoré obhospodarujú do 5% UAA. Podľa cenzu fariem v r.2010 existovalo v SR 24 463 podnikov zameraných na poľnohospodársku činnosť. Početne (9 460) najviac fariem (38,7 %) hospodáril na výmere menšej ako 2 ha p. p. Ďalšou početne rozhodujúcou skupinou fariem (6290), s podielom 25,7 % na celkovom počte fariem, boli farmy od 2 do 4,9 ha p.p. s minimálnou účasťou na trhu. Veľké právnické osoby (družstvá a obchodné spoločnosti) majú komparatívne výhody v kapitálovo náročnej rastlinnej výrobe, ako je produkcia obilnín a olejnín. Menej konkurencieschopné sú však v živočíšnej výrobe a špecializovanej rastlinnej výrobe, náročnej na prácu, ktorej produktivita pri porovnaní rokov na Slovensku klesá (klesla najmä produkcia niektorých tradičných trhových plodín ako zemiakov, zeleniny, ovocia a hrozna). Práve tu je prítomný potenciál malých fariem. Význam malých fariem narastá najmä v menej

	produkčných oblastiach Slovenska, ktoré majú značný potenciál najmä v nižších nákladoch. Podopatrenie 6.3 preto reaguje na potrebu posilnenia ekonomickej stability/ životaschpnosti malých podnikov na vidieku a rovnako potrebu zvýšenia efektivity všetkých výrobných faktorov a dosiahnuť nárast pridanej hodnoty podnikov v poľnohospodárstve, potravinárstve a lesníctve a prispieva k napĺňaniu fokusovej oblasti 2A. <i>6A Uľahčenie diverzifikácie, zakladania a rozvoja malých podnikov ako aj vytvárania pracovných miest</i> Zamestnanosť v terciárnom sektore má na vidieku značný rastový potenciál. Podiel pracujúcich z celkového počtu obyvateľov v produktívnom veku príslušného regiónu (15-64 rokov) je vo vidieckych regiónoch podstatne nižší ako v mestských regiónoch. Podiel miery zamestnanosti vo vidieckych oblastiach činí 56,2%, ktorý je nižší ako celkovo pre SR (59,5%). Vyplýva to zo stále nedostatočnej ekonomickej infraštruktúry a nízkej podnikateľskej hustoty na vidieku. Miera zamestnanosti vo vidieckych regiónoch bola v roku 2011 14,7%, čo je viac ako celková miera nezamestnanosti na SR (13,5%). Pôdohospodárstvo bolo v roku 2012 odvetvím s piatym najvyšším stavom uchádzačov o zamestnanie, ktorí majú obmedzené perspektívy reintegrácie do trhu práce a nízky potenciál širších zručností. Príspevok poľnohospodárskeho sektoru k zamestnanosti neustále klesá. Zamestnanosť v lesnom hospodárstve v roku 2012 mierne stúpila (o 1,6%), kde sa čiastočné oživenie výroby v lesnom hospodárstve začalo pomaly premietiť do stavu zamestnanosti. Aj napriek tomu podiel pracujúcich v lesnom hospodárstve na celkovom počte pracujúcich v národnom hospodárstve SR predstavoval v roku 2012 len 0,9%. Podopatrenie 6.4 preto reaguje na potrebu udržania existujúcich a vytvárania nových pracovných miest na vidieku, vrátane podpory diverzifikácie príjmu v oblasti poľnohospodárstva, akvakultúry a lesného hospodárstva, realizácia ktorého prispeje k napĺňaniu fokusovej oblasti 6A. Širší rozvoj podnikateľskej činnosti na vidieku zabezpečí nové pracovné príležitosti pre nezamestnaných a osobitne mladých ľudí, čím sa podporí ekonomický rast, stabilizácia a posilnenie vidieckej ekonomiky a generovanie nových pracovných miest.
Ciele a opis opatrenia	Podpora sa poskytuje malému poľnohospodárskemu podniku na rozvoj jeho podnikateľskej činnosti spojenej s realizáciou jeho podnikateľského plánu v oblasti živočíšnej a špecializovanej rastlinnej výroby. <i>zdôvodnenie výberu, hlavné ciele opatrenia vo vzťahu k napĺňaniu cieľov stratégie CLLD (prepojenie s analýzami, identifikovanými potrebami a cieľmi – tzv. intervenčná logika) rozsah a oprávnené činnosti</i>
Oprávnení prijímatelia	Malý poľnohospodársky podnik - Samostatne hospodáriaci roľník (mikropodnik v zmysle odporúčania Komisie 2003/361/ES) podnikajúci v poľnohospodárskej prvovýrobe, ktorého výrobný potenciál, meraný štandardným výstupom, prevyšuje 2000Eur a neprevyšuje 3999Eur (hodnota štandardného výstupu). v súlade s PRV (resp. s nariadením EÚ (č. 1305/2013)
Intenzita pomoci ¹⁶	Grant– paušálna platba.

¹⁶ Intenzita pomoci je percentuálny pomer medzi financovaním zo strany žiadateľa a príspevkom v fondov a rozpočtu.

	<i>v súlade so Stratégiou financovania Európskych štrukturálnych a investičných fondov pre programové obdobie 2014 – 2020</i>																								
Oprávnené výdavky ¹⁷	Oprávnené náklady sú výlučne náklady uvedené v podnikateľskom pláne. Prijímateľ podpory nie je povinný preukazovať skutočný účel použitia NFP na jednotlivé typy nákladov, uvedených v podnikateľskom pláne. <i>v súlade s PRV (resp. s nariadením EÚ (č. 1305/2013) / IROP</i>																								
Výška príspevku (minimálna a maximálna)	15 000€ na 1 malý poľnohospodársky podnik vo forme 2 splátok po dobu max. 5 rokov, pričom 50% podpory sa vypláca po podpise Zmluvy o poskytnutí NFP a 50% po správnej realizácii podnikateľského plánu. <i>v súlade s PRV (resp. s nariadením EÚ (č. 1305/2013) / IROP</i>																								
Finančný plán	<table><tr><td></td><td>Spolu</td><td>EÚ</td><td>ŠR</td><td>VZ</td><td>iné</td></tr><tr><td>menej rozvinutý región</td><td>60 000</td><td>45000</td><td>15000</td><td>0</td><td>0</td></tr><tr><td>viac rozvinutý región</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>Spolu</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr></table>		Spolu	EÚ	ŠR	VZ	iné	menej rozvinutý región	60 000	45000	15000	0	0	viac rozvinutý región						Spolu					
	Spolu	EÚ	ŠR	VZ	iné																				
menej rozvinutý región	60 000	45000	15000	0	0																				
viac rozvinutý región																									
Spolu																									
Princípy pre stanovenie výberových a hodnotiacich kritérií / Hlavné zásady výberu operácií ¹⁸	<i>v súlade s PRV a prílohou č.3 Výberové kritéria a hodnotiace (bodovacie) kritéria pre výber projektov predkladanej stratégie CLLD</i>																								
Merateľné ukazovatele projektu	<table><tr><td>Kód/ID</td><td>Názov/Ukazovateľ</td><td>Merná jednotka</td><td>Počiatková hodnota</td><td>Celková cieľová hodnota</td></tr><tr><td>6.3</td><td>Počet podporených malých podnikov</td><td>počet</td><td>0</td><td>4</td></tr></table>	Kód/ID	Názov/Ukazovateľ	Merná jednotka	Počiatková hodnota	Celková cieľová hodnota	6.3	Počet podporených malých podnikov	počet	0	4														
Kód/ID	Názov/Ukazovateľ	Merná jednotka	Počiatková hodnota	Celková cieľová hodnota																					
6.3	Počet podporených malých podnikov	počet	0	4																					
Indikatívny harmonogram výziev	2016-2020																								

Názov opatrenia	M06 Rozvoj poľnohospodárskych podnikov a podnikateľskej činnosti
Priradenie kódu opatrenia (platí v prípade opatrení z PRV, priradí sa kód opatrenia/podopatrenia a v zmysle nariadenia (EÚ) č. 808/2014)	6.4. – Podpora na investície do vytvárania a rozvoja nepoľnohospodárskych činností
Priradenie k fokusovej oblasti PRV / špecifickému cieľu IROP	6A Uľahčenie diverzifikácie, zakladania a rozvoja malých podnikov ako aj vytvárania pracovných miest Zamestnanosť v terciárnom sektore má na vidieku značný rastový potenciál. Podiel pracujúcich z celkového počtu obyvateľov v produktívnom veku príslušného regiónu (15-64 rokov) je vo vidieckych regiónoch podstatne nižší ako v mestských regiónoch.

¹⁷ v prípade identického textu postačuje odvolávka na text PRV/IROP

¹⁸ v prípade identického textu postačuje odvolávka na text PRV/IROP

	Podiel miery zamestnanosti vo vidieckych oblastiach činí 56,2%, ktorý je nižší ako celkovo pre SR (59,5%). Vyplýva to zo stále nedostatočnej ekonomickej infraštruktúry a nízkej podnikateľskej hustoty na vidieku. Miera zamestnanosti vo vidieckych regiónoch bola v roku 2011 14,7%, čo je viac ako celková miera nezamestnanosti na SR (13,5%). Pôdohospodárstvo bolo v roku 2012 odvetvím s piatym najvyšším stavom uchádzačov o zamestnanie, ktorí majú obmedzené perspektívy reintegrácie do trhu práce a nízky potenciál širších zručností. Príspevok poľnohospodárskeho sektoru k zamestnanosti neustále klesá. Zamestnanosť v lesnom hospodárstve v roku 2012 mierne stúpila (o 1,6%), kde sa čiastočné oživenie výroby v lesnom hospodárstve začalo pomaly premietat' do stavu zamestnanosti. Aj napriek tomu podiel pracujúcich v lesnom hospodárstve na celkovom počte pracujúcich v národnom hospodárstve SR predstavoval v roku 2012 len 0,9%. Podopatrenie 6.4 preto reaguje na potrebu udržania existujúcich a vytvárania nových pracovných miest na vidieku, vrátane podpory diverzifikácie príjmu v oblasti poľnohospodárstva, akvakultúry a lesného hospodárstva, realizácia ktorého prispeje k napĺňaniu fokusovej oblasti 6A. Širší rozvoj podnikateľskej činnosti na vidieku zabezpečí nové pracovné príležitosti pre nezamestnaných a osobitne mladých ľudí, čím sa podporí ekonomický rast, stabilizácia a posilnenie vidieckej ekonomiky a generovanie nových pracovných miest. <i>5C Uľahčenie dodávok a využívania obnoviteľných zdrojov energie, vedľajších produktov, odpadov, zvyškov a iných nepotravinových surovín na účely bioekonomiky</i> Závazkom SR v oblasti OZE je dosiahnuť do roku 2020 14% podiel energie z OZE na hrubej konečnej spotrebe energie. Jednou z ciest ako dosiahnuť stanovený cieľ je aj podporovať investície na budovanie zariadení na energetické využívanie biomasy, solárnej energie, veternej energie a vodnej energie. V podmienkach SR je značný potenciál využívania obnoviteľných zdrojov energie, ale zatiaľ využívaný len na cca 30 %. Biomasa, ako aj veterná, solárna a vodná energia je významným dodatočným a vo väčšom rozsahu dostupným obnoviteľným zdrojom energie. Podpora OZE zároveň prispeje aj k posilneniu ekonomickej životaschopnosti daného podniku a zvýši jeho konkurencieschopnosť znížením jeho vlastných výrobných nákladov. Podopatrenie 6.4 preto reaguje aj na potrebu zvýšenia energetickej efektívnosti s zvýšením podielu využívania OZE, čo prispeje k napĺňaniu fokusovej oblasti 5C.
Ciele a opis opatrenia	Činnosť 1: činnosti spojené s vidieckym cestovným ruchom a agroturistikou zamerané na vytváranie podmienok pre rekreačné a relaxačné činnosti, vrátane vytvárania podmienok na poskytovanie vzdelávania a vytvorenie konferenčných priestorov. Oprávnená je výstavba ubytovacích zariadení, rekonštrukcia a modernizácia existujúcich ubytovacích zariadení, ako aj nevyužívaných objektov na ubytovacie zariadenie a to s kapacitou od 5 do 30 lôžok, v nadväznosti na vytvorenie alebo modernizáciu areálu na rozvoj rekreačných a relaxačných činností. <i>V prípade obhospodarovateľov lesa je činnosť 1 oprávnená s výnimkou budovania a obnovy občianskej a poznávacej infraštruktúry (náučné a turistické chodníky, cyklotrasy, odpočívadlá, pozorovateľne, mostíky, turistické značenie, mapové panely, informačné tabule, turistické útulne, ohniská, odpadkové koše, vyhliadkové veže, lanové dráhy, schody, rebríky, chodníky, objekty a centrá biodiverzity na pozorovanie – mokrade, malé vodné plochy, ukážkové lesné biotopy).</i> Činnosť 2: činnosti spojené s poskytovaním služieb pre cieľovú skupinu: deti, seniori a občania so zníženou schopnosťou pohybu. V rámci danej oblasti je možné sa zamerať aj na terapie (hipoterapia, animoterapia), lesnú pedagogiku a pod., ktoré prispievajú k rekonvalescencii, lepšiemu začleneniu do spoločenského života, zvýšeniu motoriky cieľovej skupiny. Činnosť 3: spracovanie a uvádzanie na trh produktov, ktorých výstup spracovania nespadá do prílohy I ZFEÚ. Vstupom spracovania môže byť aj produkt, ktorý spadá do prílohy I ZFEÚ za podmienky, že je vstupom zároveň aj produkt, ktorý nespadá do prílohy I ZFEÚ (s výnimkou spracovania poľnohospodárskych produktov, ktorých vstup spadá výlučne do prílohy I ZFEÚ a výstupom je energia z OZE alebo produkt, ktorý sa ďalej využíva na výrobu energie) vrátane doplnkovej výroby

	nepoľnohospodárskeho, nelesného a neakvakultúrneho charakteru, ako aj predaj vlastných produktov nepoľnohospodárskeho, nelesného a neakvakultúrneho charakteru (vrátane zariadenia mobilných predajných miest) a výrobkov a/alebo produktov iných poľnohospodárov a obhospodarovateľov lesa a akvakultúrnych podnikov za účelom ekonomického rozvoja daného územia. Oprávnená je aj tvorba a rozvoj aktivít a činností spojených s poskytovaním služieb, najmä služieb súvisiacich so skladovaním, logistikou a dopravou a zriaďovaním podnikateľských inkubátorov. rámci využívania obnoviteľných zdrojov energie sú oprávnené nasledovné investície za podmienky, že časť energie prijímateľ podpory spotrebuje vo vlastnom podniku a v prípade využívania solárnej energie, táto pokryje sprostredkovane aj časť jeho spotreby tepla resp. bude vyrobená elektrina použitá aj na klimatizáciu a pod.: 1. investície na budovanie zariadení na energetické využívanie biomasy na výrobu elektriny a tepla spaľovaním bioplynu vyrobeného anaeróbnou fermentáciou, s max. elektrickým výkonom do 500 kW, kde je časť energie uvádzaná do siete; 2. investície na budovanie zariadení na energetické využívanie biomasy na výrobu tepla a vykurovanie s max. tepelným výkonom do 500 kW, kde je časť energie uvádzaná do siete; 3. investície na výrobu biomasy pre technické a energetické využitie, kde je časť energie uvádzaná do siete; 4. investície na budovanie zariadení na energetické využívanie drevnej biomasy na výrobu elektriny a tepla spaľovaním plynu vyrobeného termochemickou konverziou s max. elektrickým výkonom do 500 kW; 5. investície na budovanie zariadení na energetické využívanie odpadovej drevnej biomasy na výrobu tepla a vykurovanie s max. tepelným výkonom do 500 kW; 6. investície na budovanie zariadení na energetické využívanie solárnej energie s max. výkonom 250 kW; 7. investície na budovanie zariadení na energetické využívanie veternej energie s max. výkonom 250 kW; 8. investície na budovanie zariadení na energetické využívanie vodnej energie s max. výkonom 250 kW. Činnosti spojené s využívaním OZE prispievajú k fokusovej oblasti 5C. <i>zdôvodnenie výberu, hlavné ciele opatrenia vo vzťahu k napĺňaniu cieľov stratégie CLLD (prepojenie s analýzami, identifikovanými potrebami a cieľmi – tzv. intervenčná logika) rozsah a oprávnené činnosti</i>
Oprávnení prijímateľa	Činnosť 1 a 2: Mikropodniky a malé podniky (v zmysle odporúčania Komisie 2003/361/ES) vo vidieckych oblastiach. Činnosť 1 až 3: 1. Fyzické a právnické osoby podnikajúce v oblasti poľnohospodárskej prvovýroby. 2. Fyzické a právnické osoby (mikropodniky a malé podniky vo vidieckych oblastiach v zmysle odporúčania Komisie 2003/361/ES) obhospodarujúce lesy vo vlastníctve: • súkromných vlastníkov a ich združení; • obcí a ich združení; • Cirkvi, ktorej majetok možno podľa právneho poriadku SR považovať za súkromný, pokiaľ ide o jeho správu a nakladanie s ním. 3. Fyzické a právnické osoby (mikropodniky a malé podniky vo vidieckych oblastiach v zmysle odporúčania Komisie 2003/361/ES) podnikajúce v oblasti hospodárskeho chovu rýb (akvakultúry). v súlade s PRV (resp. s nariadením EÚ (č. 1305/2013)
Intenzita pomoci ¹⁹	Druh podpory: Grant (nenávratný finančný príspevok) Výška podpory z celkových oprávnených výdavkov pre mikro a malé podniky:

¹⁹ Intenzita pomoci je percentuálny pomer medzi financovaním zo strany žiadateľa a príspevkom v fondov a rozpočtu.

	• Výška podpory z celkových oprávnených výdavkov pre mikro a malé podniky: 45%. • Výška podpory z celkových oprávnených výdavkov pre stredné podniky: 35%. • Výška podpory z celkových oprávnených výdavkov pre veľké podniky: 25%.
Oprávnené výdavky ²⁰	1. výdavky na hmotné a nehmotné investície, ktoré sú v súlade s oprávnenými činnosťami v rámci tohto podopatrenia a špecifikáciou výdavkou uvedenou v podkapitole 8.1; 2. všeobecné náklady súvisiace s bodom 1, špecifikované v podkapitole 8.1. [1] V rámci činnosti 3 nie sú oprávnené investície súvisiace s drevospracujúcim priemyslom (piliarska výroba, výroba nábytku a pod.), s výnimkou využívania dreva ako OZE. V prípade obhospodarovateľov lesa je činnosť 1 oprávnená s výnimkou budovania a obnovy občianskej a poznávacej infraštruktúry (náučné a turistické chodníky, cyklotrasy, odpočívadlá, pozorovateľne, mostíky, turistické značenie, mapové panely, informačné tabule, turistické útulne, ohniská, odpadkové koše, vyhliadkové veže, lanové dráhy, schody, rebríky, chodníky, objekty a centrá biodiverzity na pozorovanie – mokrade, malé vodné plochy, ukážkové lesné biotopy). V prípade podnikov akvakultúry nie sú oprávnené investície do alternatívnych zdrojov príjmov, ktoré súvisia s akvakultúrou, ako je rybárska turistika, environmentálne služby v oblasti akvakultúry, vzdelávacie aktivity súvisiace s akvakultúrou a pod. <i>Podmienky oprávnenosti:</i> 1. Dodržiavanie všeobecných podmienok oprávnenosti uvedených v podkapitole 8.1.3; 2. v prípade poľnohospodárskych podnikov podiel ročných tržieb/príjmov z poľnohospodárskej prvovýroby na celkových tržbách/príjmoch, za predchádzajúci rok pred rokom podania ŽoNFP, predstavuje minimálne 30%; 3. v prípade podnikov akvakultúry podiel ročných tržieb/príjmov z akvakultúry na celkových tržbách/príjmoch, za predchádzajúci rok pred rokom podania ŽoNFP, predstavuje minimálne 30%; 4. v prípade obhospodarovateľov lesa podiel ročných tržieb/príjmov z lesníckej výroby na celkových tržbách/príjmoch, za predchádzajúci rok pred rokom podania ŽoNFP, predstavuje minimálne 30%; 5. veľkosť nepoľnohospodárskeho podniku (mikro a malý podnik v zmysle odporúčanie Komisie 2003/361/ES); 6. realizácia projektu nepoľnohospodárskeho podniku vo vidieckej oblasti; 7. výsledkom investície nesmie byť poľnohospodárska činnosť alebo podpora takej aktivity, ktorá spadá do oblasti poľnohospodárstva alebo potravinárstva, ktorej sa výstup spracovania nachádza na prílohe I ZFEÚ. Vstup spracovania môže byť aj produkt, ktorý sa nachádza na prílohe I ZFEÚ za podmienky, že je vstupom zároveň aj produkt mimo prílohy I ZFEÚ (s výnimkou spracovania poľnohospodárskych produktov, ktorých vstup spadá výlučne do prílohy I ZFEÚ a výstupom je energia z OZE alebo produkt, ktorý sa ďalej využíva na výrobu energie, ktorej časť sa uvádza do siete); 8. investície súvisiace s využívaním biomasy (vrátane drevnej) sú v súlade s kritériami udržateľného využitia biomasy v regiónoch Slovenska, ktoré budú vypracované MŽP SR na národnej úrovni (v spolupráci s MPRV SR), pred poskytnutím akejkoľvek podpory pre využitie biomasy (tento dokument by mal poskytnúť odôvodnenie, vrátane projekcií (so zdrojmi údajov) a vyznačiť oblasti Slovenska, kde by mohol byť vývoj trhu naďalej vhodný pre podporu na využitie biomasy z EÚ fondov, zohľadňujúc taktiež vplyvy na kvalitu ovzdušia);

²⁰ v prípade identického textu postačuje odvolávka na text PRV/IROP

	9. výrobná kapacita zariadení na výrobu tepelnej a/alebo elektrickej energie z obnoviteľných zdrojov energie presahuje kombinovanú priemernú ročnú spotrebu tepelnej energie a elektrickej energie v danom podniku vrátane domácností³. Uvedená podmienka sa bude posudzovať pred realizáciou investície; 10. v prípade výroby energie je časť energie spracovaná vo vlastnom podniku; 11. v prípade spracovania poľnohospodárskych produktov, ktorých vstup spracovania výlučne spadá do Prílohy I ZFEÚ je časť vyrobenej energie uvádzaná do siete; 12. všetky investície súvisiace s OZE musia byť v súlade so zákonom NR SR č. 309/2009 Z.z. o podpore obnoviteľných zdrojov energie a vysokoúčinnnej kombinovanej výroby. <i>v súlade s PRV (resp. s nariadením EÚ (č. 1305/2013)</i>																								
Výška príspevku (minimálna a maximálna)	Minimálna výška oprávnených výdavkov: 3 000 EUR Maximálna výška oprávnených výdavkov: 10 000 EUR																								
Finančný plán	<table><tr><td></td><td>Spolu</td><td>EÚ</td><td>ŠR</td><td>VZ</td><td>iné</td></tr><tr><td>menej rozvinutý región</td><td>63 636 EUR</td><td>26250</td><td>8750</td><td>28636</td><td>0</td></tr><tr><td>viac rozvinutý región</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>Spolu</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr></table>		Spolu	EÚ	ŠR	VZ	iné	menej rozvinutý región	63 636 EUR	26250	8750	28636	0	viac rozvinutý región						Spolu					
	Spolu	EÚ	ŠR	VZ	iné																				
menej rozvinutý región	63 636 EUR	26250	8750	28636	0																				
viac rozvinutý región																									
Spolu																									
Princípy pre stanovenie výberových a hodnotiacich kritérií / Hlavné zásady výberu operácií ²¹	<i>v súlade s PRV a prílohou č.3 Výberové kritéria a hodnotiace (bodovacie) kritéria pre výber projektov predkladanej stratégie CLLD</i>																								
Merateľné ukazovatele projektu	<table><tr><td>Kód/I D</td><td>Názov/Ukazovateľ</td><td>Merná jednotka</td><td>Počiatočná hodnota</td><td>Celková cieľová hodnota</td></tr><tr><td>6.4</td><td>Podpora na investície do vytvárania a rozvoja nepoľnohospodárskych činností</td><td>Počet podporených nepoľnohospodárskych činností</td><td>0</td><td>7</td></tr></table>	Kód/I D	Názov/Ukazovateľ	Merná jednotka	Počiatočná hodnota	Celková cieľová hodnota	6.4	Podpora na investície do vytvárania a rozvoja nepoľnohospodárskych činností	Počet podporených nepoľnohospodárskych činností	0	7														
Kód/I D	Názov/Ukazovateľ	Merná jednotka	Počiatočná hodnota	Celková cieľová hodnota																					
6.4	Podpora na investície do vytvárania a rozvoja nepoľnohospodárskych činností	Počet podporených nepoľnohospodárskych činností	0	7																					
Indikatívny harmonogram výziev	2016-2020																								

Názov opatrenia	M07 – Základné služby a obnova dedín vo vidieckych oblastiach
Priradenie kódu opatrenia (platí v prípade opatrení z PRV, priradí sa kód opatrenia/podopatrenia v zmysle nariadenia (EÚ) č. 808/2014)	7.2. – Podpora na investície do vytvárania, zlepšovania alebo rozširovania všetkých druhov infraštruktúr malých rozmerov vrátane investícií do energie z obnoviteľných zdrojov a úspor energie

²¹ v prípade identického textu postačuje odvolávka na text PRV/IROP

Priradenie k fokusovej oblasti PRV / špecifickému cieľu IROP	6B Podpora miestneho rozvoja vo vidieckych oblastiach; Samotné investície zlepšujúce kvalitu života (infraštruktúra, miestne služby) budú mať vplyv na miestny ekonomický rozvoj v podobe vytvorenia podmienok pre podnikateľov a zároveň zlepšené podmienky pre život obyvateľov budú mať vplyv na zabránenie odlivu obyvateľov z vidieka. Optimálne a efektívne využívanie kultúrno-historického a prírodného potenciálu vrátane využívania obnoviteľných zdrojov energie, urýchlia naštartovanie miestneho ekonomického rozvoja založeného na efektívnom využívaní endogénnych zdrojov. Pre efektívny a udržateľný rast vidieckych oblastí je vzhľadom na veľký potenciál vidieckeho cestovného ruchu týchto oblastí dôležité podporovať investície do budovania infraštruktúry miestneho vidieckeho cestovného ruchu. V domácom cestovnom ruchu by perspektívne malo dochádzať k presúvaniu finančných prostriedkov z tzv. "výrobných" a bohatších regiónov do regiónov so zachovaným prírodným a kultúrnym potenciálom, čo sekundárne povedie k vyrovnávaniu disparít regiónov a k rastu zamestnanosti v týchto regiónoch nielen v cestovnom ruchu, ale aj v nadväzných odvetviach. Využitie kapacít ubytovacích zariadení v SR je v priebehu roka veľmi kolísavé vzhľadom na výrazný vplyv sezónnosti. Celoročné využitie kapacity ubytovacích zariadení na Slovensku je veľmi nízke. Je preto nevyhnutné vykonať operácie, ktoré zvýšia využitie kapacít ubytovacích zariadení. Prísun turistov do územia bude mať za následok zvýšenie príjmov obyvateľstva, diverzifikáciu ponúkaných služieb a vkonečnom dôsledku zlepšenie ekonomického postavenia samotných obcí.
Ciele a opis opatrenia	• výstavba, rekonštrukcia, modernizácia, dostavba kanalizácie, vodovodu, alebo čistiare odpadových vôd; • výstavba a rekonštrukcia miestnych komunikácií, lávok, mostov, chodníkov a záchytných parkovísk, autobusových zastávok, výstavba, rekonštrukcia a údržba odvodňovacích kanálov, prehĺbovanie existujúcich obecných studní. V prípade investícií do miestnych komunikácií, tie budú umožnené len v malom rozsahu a za predpokladu, že prispievajú k oživeniu znevýhodnenej vidieckej oblasti, kde môže zlepšiť prepojenie medzi vidieckymi oblasťami a širšou dopravnou sieťou, príp. budú prispievať k miestnemu ekonomickému rozvoju (napr. k rozvoju vidieckeho cestovného ruchu a pod.); • zlepšenie vzhľadu obcí – úprava a tvorba verejných priestranstiev, námestí, parkov a pod. <i>zdôvodnenie výberu, hlavné ciele opatrenia vo vzťahu k napĺňaniu cieľov stratégie CLLD (prepojenie s analýzami, identifikovanými potrebami a cieľmi – tzv. intervenčná logika) rozsah a oprávnené činnosti</i>
Oprávnení prijímateľa	LEADER- definícia vidieckosti sa ďalej limituje v prípade obcí ako žiadateľov na obce do 20 000 obyvateľov, v prípade prímestských častí platí limit oprávnenosti z hore uvedenej definície, t.j. do 5 000 obyvateľov. v súlade s PRV (resp. s nariadením EÚ (č. 1305/2013) / IROP
Intenzita pomoci ²²	Grant (nenávratný finančný príspevok), možnosť poskytnutia zálohovej platby do výšky 50 % oprávnených nákladov. v súlade so Stratégiou financovania Európskych štrukturálnych a investičných fondov pre programové obdobie 2014 – 2020

²² Intenzita pomoci je percentuálny pomer medzi financovaním zo strany žiadateľa a príspevkom v fondov a rozpočtu.

Oprávnené výdavky ²³	1. výdavky na hmotné a nehmotné investície, ktoré sú v súlade s podporovanými činnosťami v rámci tohto podopatrenia a špecifikáciou výdavkov v podkapitole 8.1.3, vrátane výdavkov na začlenenie prvkov zelenej infraštruktúry – náklady na následné "ozelenenie" objektov a ich začlenenie do zelenej infraštruktúry obce; 2. všeobecné náklady súvisiace s bodom 1, špecifikované v podkapitole 8.1.3 Výška podpory z celkových oprávnených nákladov: • 100%, s maximálnym limitom v zmysle definície malej infraštruktúry. v súlade s PRV (resp. s nariadením EÚ (č. 1305/2013) / IROP																								
Výška príspevku (minimálna a maximálna)	Minimálna výška oprávnených výdavkov: 5 000 EUR Maximálna výška oprávnených výdavkov: 100 000 EUR v súlade s PRV (resp. s nariadením EÚ (č. 1305/2013) / IROP																								
Finančný plán	<table><tr><td></td><td>Spolu</td><td>EÚ</td><td>ŠR</td><td>VZ</td><td>iné</td></tr><tr><td>menej rozvinutý región</td><td>374 000 EUR</td><td>280 500</td><td>93 500</td><td>0</td><td>0</td></tr><tr><td>viac rozvinutý región</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>Spolu</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr></table>		Spolu	EÚ	ŠR	VZ	iné	menej rozvinutý región	374 000 EUR	280 500	93 500	0	0	viac rozvinutý región						Spolu					
	Spolu	EÚ	ŠR	VZ	iné																				
menej rozvinutý región	374 000 EUR	280 500	93 500	0	0																				
viac rozvinutý región																									
Spolu																									
Princípy pre stanovenie výberových a hodnotiacich kritérií / Hlavné zásady výberu operácií ²⁴	v súlade s PRV a prílohou č.3 Výberové kritéria a hodnotiace (bodovacie) kritéria pre výber projektov predkladanej stratégie CLLD																								
Merateľné ukazovatele projektu	<table><tr><td>Kód/ID</td><td>Názov/Ukazovateľ</td><td>Merná jednotka</td><td>Počiatková hodnota</td><td>Celková cieľová hodnota</td></tr><tr><td>7.2</td><td>výstavba a rekonštrukcia miestnych komunikácií, lávok, mostov, chodníkov a záchytných parkovísk, autobusových zastávok,</td><td>počet</td><td>0</td><td>4</td></tr><tr><td>7.2</td><td>výstavba, rekonštrukcia, modernizácia, dostavba kanalizácie, vodovodu, alebo čistiarne odpadových vôd;</td><td>počet</td><td>0</td><td>1</td></tr><tr><td>7.2</td><td>zlepšenie vzhľadu obcí – úprava a tvorba</td><td>počet</td><td>0</td><td>3</td></tr></table>	Kód/ID	Názov/Ukazovateľ	Merná jednotka	Počiatková hodnota	Celková cieľová hodnota	7.2	výstavba a rekonštrukcia miestnych komunikácií, lávok, mostov, chodníkov a záchytných parkovísk, autobusových zastávok,	počet	0	4	7.2	výstavba, rekonštrukcia, modernizácia, dostavba kanalizácie, vodovodu, alebo čistiarne odpadových vôd;	počet	0	1	7.2	zlepšenie vzhľadu obcí – úprava a tvorba	počet	0	3				
Kód/ID	Názov/Ukazovateľ	Merná jednotka	Počiatková hodnota	Celková cieľová hodnota																					
7.2	výstavba a rekonštrukcia miestnych komunikácií, lávok, mostov, chodníkov a záchytných parkovísk, autobusových zastávok,	počet	0	4																					
7.2	výstavba, rekonštrukcia, modernizácia, dostavba kanalizácie, vodovodu, alebo čistiarne odpadových vôd;	počet	0	1																					
7.2	zlepšenie vzhľadu obcí – úprava a tvorba	počet	0	3																					

²³ v prípade identického textu postačuje odvolávka na text PRV/IROP

²⁴ v prípade identického textu postačuje odvolávka na text PRV/IROP

	verejných priestranstiev, námestí, parkov a pod.				
Indikatívny harmonogram výziev	Júl 2016				

Názov opatrenia	M07 – Základné služby a obnova dedín vo vidieckych oblastiach
Priradenie kódu opatrenia (platí v prípade opatrení z PRV, priradí sa kód opatrenia/podopatrenia v zmysle nariadenia (EÚ) č. 808/2014)	7.4. – Podpora na investície do vytvárania, zlepšovania alebo rozširovania miestnych základných služieb pre vidiecke obyvateľstvo vrátane voľného času a kultúry a súvisiacej infraštruktúry
Priradenie k fokusovej oblasti PRV / špecifickému cieľu IROP	<i>6B Podpora miestneho rozvoja vo vidieckych oblastiach;</i> Samotné investície zlepšujúce kvalitu života (infraštruktúra, miestne služby) budú mať vplyv na miestny ekonomický rozvoj v podobe vytvorenia podmienok pre podnikateľov a zároveň zlepšené podmienky pre život obyvateľov budú mať vplyv na zabránenie odlivu obyvateľov z vidieka. Optimálne a efektívne využívanie kultúrno-historického a prírodného potenciálu vrátane využívania obnoviteľných zdrojov energie, urýchlia naštartovanie miestneho ekonomického rozvoja založeného na efektívnom využívaní endogénnych zdrojov. Pre efektívny a udržateľný rast vidieckych oblastí je vzhľadom na veľký potenciál 250 vidieckeho cestovného ruchu týchto oblastí dôležité podporovať investície do budovania infraštruktúry miestneho vidieckeho cestovného ruchu. V domácom cestovnom ruchu by perspektívne malo dochádzať k presúvaniu finančných prostriedkov z tzv. "výrobných" a bohatších regiónov do regiónov so zachovaným prírodným a kultúrnym potenciálom, čo sekundárne povedie k vyrovnávaniu disparít regiónov a k rastu zamestnanosti v týchto regiónov nielen v cestovnom ruchu, ale aj v nadväzných odvetviach. Využitie kapacít ubytovacích zariadení v SR je v priebehu roka veľmi kolísavé vzhľadom na výrazný vplyv sezónnosti. Celoročné využitie kapacity ubytovacích zariadení na Slovensku je veľmi nízke. Je preto nevyhnutné vykonať operácie, ktoré zvýšia využitie kapacít ubytovacích zariadení. Prísun turistov do územia bude mať za následok zvýšenie príjmov obyvateľstva, diverzifikáciu ponúkaných služieb a v konečnom dôsledku zlepšenie ekonomického postavenia samotných obcí.
Ciele a opis opatrenia	• investície súvisiace s vytváraním podmienok pre trávenie voľného času vrátane príslušnej infraštruktúry – napr. výstavba/rekonštrukcia/modernizácia športovísk a detských ihrísk, amfiteátrův, investície do rekonštrukcie nevyužívaných objektov v obci pre komunitnú/spolkovú činnosť vrátane rekonštrukcie existujúcich kultúrnych domov; • zriadenie nových, prístavba, prestavba, rekonštrukcia a modernizácia existujúcich domov smútku vrátane ich okolia; • investície súvisiace so zvyšovaním kvality života obyvateľov – investície spojené s odstraňovaním malých tzv. divokých skládok odpadov resp. opusteného odpadu;

	• investície súvisiace so zvýšením bezpečnosti a prevencie proti vandalizmu na verejných priestoroch (montáž kamerových systémov a iných bezpečnostných prvkov); • investície súvisiace s vytváraním podmienok pre rozvoj podnikania – rekonštrukcie nevyužívaných objektov v obci pre podnikateľskú činnosť, výstavba/rekonštrukcia tržníc pre podporu predaja miestnych produktov a pod. • investície do využívania OZE vrátane investícií spojenými s úsporou energie – len ako súčasť investícií do miestnych služieb. <i>zdôvodnenie výberu, hlavné ciele opatrenia vo vzťahu k napĺňaniu cieľov stratégie CLLD (prepojenie s analýzami, identifikovanými potrebami a cieľmi – tzv. intervenčná logika)</i> <i>rozsah a oprávnené činnosti</i>		
Oprávnení prijímatelia	LEADER- definícia vidieckosti sa ďalej limituje v prípade obcí ako žiadateľov na obce do 20 000 obyvateľov, v prípade prímestských častí platí limit oprávnenosti z hore uvedenej definície, t.j. do 5 000 obyvateľov. <i>v súlade s PRV (resp. s nariadením EÚ (č. 1305/2013) / IROP</i>		
Intenzita pomoci ²⁵	Grant (nenávratný finančný príspevok), možnosť poskytnutia zálohovej platby do výšky 50 % oprávnených nákladov. Výška podpory z celkových oprávnených nákladov: • 100 %, s maximálnym limitom v zmysle definície malej infraštruktúry. <i>v súlade so Stratégiou financovania Európskych štrukturálnych a investičných fondov pre programové obdobie 2014 – 2020</i>		
Oprávnené výdavky ²⁶	1. výdavky na hmotné a nehmotné investície, ktoré sú v súlade s podporovanými činnosťami v rámci tohto podopatrenia a špecifikáciou výdavkov v podkapitole 8.1.3, vrátane výdavkov na začlenenie prvkov zelenej infraštruktúry – náklady na následné "ozelenenie" objektov a ich začlenenie do zelenej infraštruktúry obce a vrátane nákladov súvisiacich s investíciami do využívania OZE a do úspor energie, pokiaľ sú tieto investície súčasťou iných investícií v rámci operácie; 2. všeobecné náklady súvisiace s bodom 1, špecifikované v podkapitole 8.1.3. <i>v súlade s PRV (resp. s nariadením EÚ (č. 1305/2013) / IROP</i>		
Výška príspevku (minimálna a maximálna)	Aktivita	Zameranie	Min. a max. výška OV na jeden projekt (v EUR)
	1.	investície súvisiace s vytváraním podmienok pre trávenie voľného času vrátane príslušnej infraštruktúry - napr. výstavba/rekonštrukcia/modernizácia športovísk a detských ihrísk, amfiteátrov, investície do rekonštrukcie nevyužívaných objektov v obci pre komunitnú/spolkovú činnosť vrátane rekonštrukcie existujúcich kultúrnych domov;	Min.: 10 000 Max. 150 000

²⁵ Intenzita pomoci je percentuálny pomer medzi financovaním zo strany žiadateľa a príspevkom v fondov a rozpočtu.

²⁶ v prípade identického textu postačuje odvolávka na text PRV/IROP

	2.	investície zamerané na do zriadenie nových domov smútku, ich prístavbu, prestavbu, rekonštrukciu a modernizáciu, vrátane ich okolia;	Min.: 10 000 Max.: 120 000																										
	3.	investície súvisiace so zvyšovaním kvality života obyvateľov – investície spojené s odstraňovaním malých tzv. divokých skládok odpadov resp. opusteného odpadu;	Min.: 10 000 Max.: 50 000																										
	4.	investície súvisiace s vytváraním podmienok pre rozvoj podnikania – rekonštrukcie nevyužívaných objektov v obci pre podnikateľskú činnosť, výstavba/rekonštrukcia tržníc pre podporu predaja miestnych produktov a pod.	Min.: 10 000 Max.: 100 000																										
	5.	investície do využívania OZE vrátane investícií spojenými s úsporou energie – len ako súčasť investícií do miestnych služieb (len obecné úrady, škôlky a kultúrne domy)	Min.: 10 000 Max.: 200 000																										
	6.	investície súvisiace so zvýšením bezpečnosti a prevencie proti vandalizmu na verejných priestoroch (montáž kamerových systémov a iných bezpečnostných prvkov);	Min.: 10 000 Max.: 100 000																										
	v súlade s PRV (resp. s nariadením EÚ (č. 1305/2013) / IROP																												
Finančný plán	<table><tr><td></td><td>Spolu</td><td>EÚ</td><td>ŠR</td><td>VZ</td><td>iné</td></tr><tr><td>menej rozvinutý región</td><td>295000 EUR</td><td>221 250 EUR</td><td>73 750EUR</td><td>0</td><td>0</td></tr><tr><td>viac rozvinutý región</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>Spolu</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr></table>						Spolu	EÚ	ŠR	VZ	iné	menej rozvinutý región	295000 EUR	221 250 EUR	73 750EUR	0	0	viac rozvinutý región						Spolu					
	Spolu	EÚ	ŠR	VZ	iné																								
menej rozvinutý región	295000 EUR	221 250 EUR	73 750EUR	0	0																								
viac rozvinutý región																													
Spolu																													
Princípy pre stanovenie výberových a hodnotiacich kritérií / Hlavné zásady výberu operácií ²⁷	v súlade s PRV a prílohou č.3 Výberové kritéria a hodnotiace (bodovacie) kritéria pre výber projektov predkladanej stratégie CLLD																												
Merateľné ukazovatele projektu	<table><tr><td>Kód/ID</td><td>Názov/Ukazovateľ</td><td>Merná jednotka</td><td>Počiatočná hodnota</td><td>Celková cieľová hodnota</td></tr><tr><td>7.4</td><td>Podpora na investície do vytvárania, zlepšovania alebo rozširovania</td><td>Počet podporených obcí</td><td>0</td><td>8</td></tr></table>					Kód/ID	Názov/Ukazovateľ	Merná jednotka	Počiatočná hodnota	Celková cieľová hodnota	7.4	Podpora na investície do vytvárania, zlepšovania alebo rozširovania	Počet podporených obcí	0	8														
Kód/ID	Názov/Ukazovateľ	Merná jednotka	Počiatočná hodnota	Celková cieľová hodnota																									
7.4	Podpora na investície do vytvárania, zlepšovania alebo rozširovania	Počet podporených obcí	0	8																									

²⁷ v prípade identického textu postačuje odvolávka na text PRV/IROP

		miestnych základných služieb pre vidiecke obyvateľstvo vrátane voľného času a kultúry a súvisiacej infraštruktúry			
Indikatívny harmonogram výziev	2016-2020				

Názov opatrenia	M07 – Základné služby a obnova dedín vo vidieckych oblastiach
Priradenie kódu opatrenia (platí v prípade opatrení z PRV, priradí sa kód opatrenia/podopatrenia v zmysle nariadenia (EÚ) č. 808/2014)	7.5. – Podpora na investície do rekreačnej infraštruktúry, turistických informácií a do infraštruktúry malých rozmerov na verejné využitie
Priradenie k fokusovej oblasti PRV / špecifickému cieľu IROP	<i>6B Podpora miestneho rozvoja vo vidieckych oblastiach;</i> Samotné investície zlepšujúce kvalitu života (infraštruktúra, miestne služby) budú mať vplyv na miestny ekonomický rozvoj v podobe vytvorenia podmienok pre podnikateľov a zároveň zlepšené podmienky pre život obyvateľov budú mať vplyv na zabránenie odlivu obyvateľov z vidieka. Optimálne a efektívne využívanie kultúro-historického a prírodného potenciálu vrátane využívania obnoviteľných zdrojov energie, urýchlia naštartovanie miestneho ekonomického rozvoja založeného na efektívnom využívaní endogénnych zdrojov. Pre efektívny a udržateľný rast vidieckych oblastí je vzhľadom na veľký potenciál 250 vidieckeho cestovného ruchu týchto oblastí dôležité podporovať investície do budovania infraštruktúry miestneho vidieckeho cestovného ruchu. V domácom cestovnom ruchu by perspektívne malo dochádzať k presúvaniu finančných prostriedkov z tzv. "výrobných" a bohatších regiónov do regiónov so zachovaným prírodným a kultúrnym potenciálom, čo sekundárne povedie k vyrovnávaniu disparancií regiónov a k rastu zamestnanosti v týchto regiónov nielen v cestovnom ruchu, ale aj v nadväzných odvetviach. Využitie kapacít ubytovacích zariadení v SR je v priebehu roka veľmi kolísavé vzhľadom na výrazný vplyv sezónnosti. Celoročné využitie kapacity ubytovacích zariadení na Slovensku je veľmi nízke. Je preto nevyhnutné vykonať operácie, ktoré zvýšia využitie kapacít ubytovacích zariadení. Prísun turistov do územia bude mať za následok zvýšenie príjmov obyvateľstva, diverzifikáciu ponúkaných služieb a v konečnom dôsledku zlepšenie ekonomického postavenia samotných obcí.
Ciele a opis opatrenia	• investície, ktoré súvisia s vytvorením, udržiavaním, obnovou a skvalitňovaním turisticky zaujímavých objektov, bodov a miest vrátane príslušnej infraštruktúry – miestne kultúrne, historické, prírodné a iné objekty a zaujímavosti, zriadenie múzejných a galerijných zariadení a pod.;

	• investície do rekreačnej infraštruktúry, turistických informácií a informačných tabúl v turistických lokalitách na verejné využitie, budovanie drobných obslužných zariadení pre turistov, informačné body, smerové tabule, KIOSKy a pod.; • budovanie, rekonštrukcia náučných chodníkov, cykloturistických chodníkov, ich napojenie na náučné chodníky, budovanie doplnkovej infraštruktúry (odpočinkové miesta, prístrešky, stojany na bicykle a pod.), výstavba vyhliadkových veží, budovanie, údržba a obnova cykloturistického značenia na existujúcich cykloturistických trasách a pod. <i>zdôvodnenie výberu, hlavné ciele opatrenia vo vzťahu k napĺňaniu cieľov stratégie CLLD (prepojenie s analýzami, identifikovanými potrebami a cieľmi – tzv. intervenčná logika) rozsah a oprávnené činnosti</i>		
Oprávnení prijímateľa	LEADER- definícia vidieckosti sa ďalej limituje v prípade obcí ako žiadateľov na obce do 20 000 obyvateľov, v prípade prímestských častí platí limit oprávnenosti z hore uvedenej definície, t.j. do 5 000 obyvateľov. <i>v súlade s PRV (resp. s nariadením EÚ (č. 1305/2013) / IROP</i>		
Intenzita pomoci ²⁸	Grant (nenávratný finančný príspevok), možnosť poskytnutia zálohovej platby do výšky 50 % oprávnených nákladov. <i>v súlade so Stratégiou financovania Európskych štrukturálnych a investičných fondov pre programové obdobie 2014 – 2020</i>		
Oprávnené výdavky ²⁹	1. výdavky na hmotné a nehmotné investície, ktoré sú v súlade s podporovanými činnosťami v rámci tohto podopatrenia a špecifikáciou výdavkov v podkapitole 8.1.3, vrátane výdavkov na začlenenie prvkov zelenej infraštruktúry – náklady na následné "ozelenenie" objektov a ich začlenenie do zelenej infraštruktúry obce; 2. všeobecné náklady súvisiace s bodom 1, špecifikované v podkapitole 8.1.3. <i>v súlade s PRV (resp. s nariadením EÚ (č. 1305/2013) / IROP</i>		
Výška príspevku (minimálna a maximálna)	Aktivita	Zameranie	Min. a max. výška OV na jeden projekt (v EUR)
	1.	investície, ktoré súvisia s vytvorením, udržiavaním, obnovou a skvalitňovaním turisticky zaujímavých objektov, bodov a miest vrátane príslušnej infraštruktúry – miestne kultúrne, historické, prírodné a iné objekty a zaujímavosti, zriadenie múzejných a galerijných zariadení a pod.;	Min.: 10 000 Max.: 40 000
	2.	investície do rekreačnej infraštruktúry, turistických informácií a informačných tabúl v turistických lokalitách na verejné využitie, budovanie drobných obslužných zariadení pre turistov, informačné body, smerové tabule, KIOSKy a pod.;	Min.: 10 000 Max.: 30 000

²⁸ Intenzita pomoci je percentuálny pomer medzi financovaním zo strany žiadateľa a príspevkom v fondov a rozpočtu.

²⁹ v prípade identického textu postačuje odvolávka na text PRV/IROP

	<table><tr><td>3.</td><td>budovanie, rekonštrukcia náučných chodníkov, cykloturistických chodníkov, ich napojenie na náučné chodníky, budovanie doplnkovej infraštruktúry (odpočinkové miesta, prístrešky, stojany na bicykle a pod.), výstavba vyhladkových veží, budovanie, údržba a obnova cykloturistického značenia na existujúcich cykloturistických trasách a pod.</td><td>Min.: 10 000 Max.: 50 000</td></tr></table>	3.	budovanie, rekonštrukcia náučných chodníkov, cykloturistických chodníkov, ich napojenie na náučné chodníky, budovanie doplnkovej infraštruktúry (odpočinkové miesta, prístrešky, stojany na bicykle a pod.), výstavba vyhladkových veží, budovanie, údržba a obnova cykloturistického značenia na existujúcich cykloturistických trasách a pod.	Min.: 10 000 Max.: 50 000																									
3.	budovanie, rekonštrukcia náučných chodníkov, cykloturistických chodníkov, ich napojenie na náučné chodníky, budovanie doplnkovej infraštruktúry (odpočinkové miesta, prístrešky, stojany na bicykle a pod.), výstavba vyhladkových veží, budovanie, údržba a obnova cykloturistického značenia na existujúcich cykloturistických trasách a pod.	Min.: 10 000 Max.: 50 000																											
v súlade s PRV (resp. s nariadením EÚ (č. 1305/2013) / IROP																													
Finančný plán	<table><tr><td></td><td>Spolu</td><td>EÚ</td><td>ŠR</td><td>VZ</td><td>iné</td></tr><tr><td>menej rozvinutý región</td><td>45 600 EUR</td><td>33 750 EUR</td><td>11 250 EUR</td><td>0</td><td>0</td></tr><tr><td>viac rozvinutý región</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>Spolu</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr></table>						Spolu	EÚ	ŠR	VZ	iné	menej rozvinutý región	45 600 EUR	33 750 EUR	11 250 EUR	0	0	viac rozvinutý región						Spolu					
	Spolu	EÚ	ŠR	VZ	iné																								
menej rozvinutý región	45 600 EUR	33 750 EUR	11 250 EUR	0	0																								
viac rozvinutý región																													
Spolu																													
Princípy pre stanovenie výberových a hodnotiacich kritérií / Hlavné zásady výberu operácií ³⁰	v súlade s PRV a prílohou č.3 Výberové kritéria a hodnotiace (bodovacie) kritéria pre výber projektov predkladanej stratégie CLLD																												
Merateľné ukazovatele projektu	<table><tr><td>Kód/ID</td><td>Názov/Ukazovateľ</td><td>Merná jednotka</td><td>Počiatková hodnota</td><td>Celková cieľová hodnota</td></tr><tr><td>7.5</td><td>7.5. – Podpora na investície do rekreačnej infraštruktúry, turistických informácií a do turistickej infraštruktúry malých rozmerov na verejné využitie</td><td>Počet podporených obcí</td><td>0</td><td>2</td></tr></table>					Kód/ID	Názov/Ukazovateľ	Merná jednotka	Počiatková hodnota	Celková cieľová hodnota	7.5	7.5. – Podpora na investície do rekreačnej infraštruktúry, turistických informácií a do turistickej infraštruktúry malých rozmerov na verejné využitie	Počet podporených obcí	0	2														
Kód/ID	Názov/Ukazovateľ	Merná jednotka	Počiatková hodnota	Celková cieľová hodnota																									
7.5	7.5. – Podpora na investície do rekreačnej infraštruktúry, turistických informácií a do turistickej infraštruktúry malých rozmerov na verejné využitie	Počet podporených obcí	0	2																									
Indikatívny harmonogram výziev	September 2016																												

Názov opatrenia	M08 – Investície do rozvoja lesných oblastí a zlepšenia životaschopnosti lesov
Priradenie kódu opatrenia (platí v prípade opatrení z PRV, priradí sa	8.5. – Podpora na investície do zlepšenia odolnosti a environmentálnej hodnoty lesných ekosystémov

³⁰ v prípade identického textu postačuje odvolávka na text PRV/IROP

kód opatrenia/podopatrenia v zmysle nariadenia (EÚ) č. 808/2014)	
Priradenie k fokusovej oblasti PRV / špecifickému cieľu IROP	<i>4A Obnova, zachovanie a zvýšenie biologickej diverzity, vrátane na územiach sústavy NATURA 2000a v oblastiach s prírodnými alebo inými špecifickými obmedzeniami a v poľnohospodárskej činnosti s vysokou prírodnou hodnotou a obnova, zachovanie ako aj zlepšenie stavu krajinných oblastí Európy</i> 4C Predchádzanie erózii pôdy a zlepšenie jej obhospodarovania Podopatrenia 8.3 a 8.4 preto reagujú na potrebu prevencie proti prírodným katastrofám v lesoch, posilnenie ochrannej funkcie lesov a ich obnovy po prírodných katastrofách, potrebu zabezpečenia ochrany pôd pred degradáciou a zachovanie kvality vôd a tým prispievajú k napĺňaniu fokusovej oblasti 4A prostredníctvom podpory investícií do rozvoja lesných oblastí (infraštruktúry) a zlepšenia životaschopnosti a prevencie v lesoch. Časté požiare a poškodenia lesa spôsobujú nevyčísliteľné škody na biodiverzite, preto je nutné lesné porasty revitalizovať po prírodných katastrofách tak, aby sa čo najskôr obnovili všetky funkcie lesa. Posilnením ochrannej funkcie lesa, budovaním infraštruktúry v lesoch a jeho obnovou po prírodných katastrofách bude podporené aj udržateľné obhospodarovanie lesa, prevencia pôdnej erózie a ochrana vody v lesoch, ktoré prispievajú k napĺňaniu fokusových oblastí 4B a 4C. Celková dĺžka riečnej siete v SR je v súčasnosti cca 61 147 km, z čoho je dĺžka DVT cca 18 250 km, čím sa DVT výrazným spôsobom podieľajú na formovaní odtoku v celoslovenskom meradle. Úpravy DVT majú význam pri zmierňovaní nepriaznivých vplyvov na odtokové pomery, zvyšujú retenčnú schopnosť povodí, čím priaznivo pôsobia na vyrovnanosť (zmierňujú maxima a zvyšujú minimá) odtoku vody z povodí DVT. V oblastiach s dlhodobou neriešenými úpravami DVT prichádza k povodňovým škodám nie len na lesných pozemkoch, ale aj na príľahlých poľnohospodárskych pozemkoch a intravilánoch miest a obcí, preto je úprava DVT nevyhnutná.
Ciele a opis opatrenia	Činnosť 1: umelá obnova a výchova ochranných lesov a lesov osobitného určenia, najmä podsadbou lesných porastov. Činnosť 2: budovanie a obnova občianskej a poznávacej infraštruktúry v lesných ekosystémoch (náučné a turistické chodníky, cyklotrasy, odpočívadlá, pozorovateľne, mostíky, turistické značenie, mapové panely, informačné tabule, turistické útulne, ohniská, odpadkové koše, vyhliadkové veže, lanové dráhy, schody, rebríky, chodníky, objekty a centrá biodiverzity na pozorovanie – mokrade, malé vodné plochy, ukážkové lesné biotopy). <i>zdôvodnenie výberu, hlavné ciele opatrenia vo vzťahu k napĺňaniu cieľov stratégie CLLD (prepojenie s analýzami, identifikovanými potrebami a cieľmi – tzv. intervenčná logika)</i> <i>rozsah a oprávnené činnosti</i>
Oprávnení prijímatelia	1. Fyzické a právnické osoby obhospodarujúce lesy vo vlastníctve: • súkromných vlastníkov a ich združení; • obcí a ich združení; • cirkví, ktorej majetok možno podľa vnútroštátneho právneho poriadku považovať za súkromný, pokiaľ ide o jeho správu a nakladanie s ním; • štátu (LESY SR, š.p.; Štátne lesy TANAP-u; Lesohospodársky podnik Ulič, š.p.). 2. Občianske združenie v zmysle zákona č. 83/1990 Z.z. o združovaní občanov len so súhlasom

	obhospodarovateľa lesa daného územia.v súlade s PRV (resp. s nariadením EÚ (č. 1305/2013) / IROP																								
Intenzita pomoci ³¹	Grant. V prípade vypracovania plánov lesného hospodárstva je možné príjemcovi pomoci poskytnúť zálohovú platbu do výšky 50% celkových oprávnených nákladov. Výška podpory z celkových oprávnených výdavkov: • 100%. v súlade so Stratégiou financovania Európskych štrukturálnych a investičných fondov pre programové obdobie 2014 – 2020																								
Oprávnené výdavky ³²	Oprávnenými nákladmi sú len náklady na jedno rázové aktivity (činnosti) a investície. Prevádzkové náklady alebo náklady na údržbu nie sú oprávnené. Činnosť 1.-3.: 1. výdavky na hmotné a nehmotné investície, ktoré sú v súlade s podporovanými činnosťami v rámci tohto podopatrenia a špecifikáciou výdavkov v podkapitole 8.1; 2. všeobecné náklady súvisiace s bodom 1, špecifikované v podkapitole 8.1. v súlade IROP																								
Výška príspevku (minimálna a maximálna)	Minimálna výška oprávnených výdavkov: 3 000 EUR Maximálna výška oprávnených výdavkov: 40 000 EUR v súlade s PRV (resp. s nariadením EÚ (č. 1305/2013) / IROP																								
Finančný plán	<table><tr><td></td><td>Spolu</td><td>EÚ</td><td>ŠR</td><td>VZ</td><td>iné</td></tr><tr><td>menej rozvinutý región</td><td>160 000 EUR</td><td>120 000EUR</td><td>40 000 EUR</td><td>0</td><td>0</td></tr><tr><td>viac rozvinutý región</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>Spolu</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr></table>		Spolu	EÚ	ŠR	VZ	iné	menej rozvinutý región	160 000 EUR	120 000EUR	40 000 EUR	0	0	viac rozvinutý región						Spolu					
	Spolu	EÚ	ŠR	VZ	iné																				
menej rozvinutý región	160 000 EUR	120 000EUR	40 000 EUR	0	0																				
viac rozvinutý región																									
Spolu																									
Princípy pre stanovenie výberových a hodnotiacich kritérií / Hlavné zásady výberu operácií ³³	v súlade s PRV a prílohou č.3 Výberové kritéria a hodnotiace (bodovacie) kritéria pre výber projektov predkladanej stratégie CLLD																								
Merateľné ukazovatele projektu	<table><tr><td>Kód/ID</td><td>Názov/Ukazovateľ</td><td>Merná jednotka</td><td>Počiatočná hodnota</td><td>Celková cieľová hodnota</td></tr><tr><td>8.5</td><td>Podpora na investície do zlepšenia odolnosti a environmentálnej hodnoty lesných ekosystémov</td><td>Počet podporených urbárov/OZ</td><td>0</td><td>5</td></tr></table>	Kód/ID	Názov/Ukazovateľ	Merná jednotka	Počiatočná hodnota	Celková cieľová hodnota	8.5	Podpora na investície do zlepšenia odolnosti a environmentálnej hodnoty lesných ekosystémov	Počet podporených urbárov/OZ	0	5														
Kód/ID	Názov/Ukazovateľ	Merná jednotka	Počiatočná hodnota	Celková cieľová hodnota																					
8.5	Podpora na investície do zlepšenia odolnosti a environmentálnej hodnoty lesných ekosystémov	Počet podporených urbárov/OZ	0	5																					
Indikatívny harmonogram výziev	2016-2020																								

³¹ Intenzita pomoci je percentuálny pomer medzi financovaním zo strany žiadateľa a príspevkom v fondov a rozpočtu.

³² v prípade identického textu postačuje odvolávka na text PRV/IROP

³³ v prípade identického textu postačuje odvolávka na text PRV/IROP

Názov opatrenia	19.3 - Príprava a vykonávanie činností spolupráce miestnej akčnej skupiny																								
Priradenie kódu opatrenia (platí v prípade opatrení z PRV, priradí sa kód opatrenia/podopatrenia v zmysle nariadenia (EÚ) č. 808/2014)	Podpora na miestny rozvoj v rámci iniciatívy LEADER (MRVK – miestny rozvoj vedený komunitou 19.3 Príprava a vykonávanie činností spolupráce miestnej akčnej skupiny																								
Priradenie k fokusovej oblasti PRV / špecifickému cieľu IROP	6B) Podpora miestneho rozvoja vo vidieckych oblastiach 1A) Podpora inovácie, spolupráce a rozvoja vedomostnej základne vo vidieckych oblastiach																								
Ciele a opis opatrenia	SWOT zadefinovala nutnosť rozvoja partnerskej spolupráce a MAS ako integračný prvok, potreba zachovávaní miestneho dedičstva bude napĺňaná opatrením zameraným na spoluprácu. Spolupráca medzi partnerstvami CLLD na vnútroštátnej a aj na nadnárodnej úrovni je podstatným prostriedkom na výmenu a prenos osvedčených postupov a na pomoc rozšírenia úspešných projektových nápadov. Oprávnená aktivita v zmysle definície PRV SR 2014 - 2020 je príprava a vykonávanie činností spolupráce miestnej akčnej skupiny .																								
Oprávnení prijímatelia	Miestna akčná skupina (menej rozvinutého regiónu) vybraná RO na implementáciu stratégie miestneho rozvoja a verejno súkromné partnerstvo pracujúce na princípoch LEADER/CLLD (bez štatútu MAS) zo SR v súlade s PRV (resp. s nariadením EÚ (č. 1305/2013))																								
Intenzita pomoci ³⁴	Miera podpory z celkových oprávnených výdavkov do 100 % v závislosti od uplatňovaných pravidiel štátnej pomoci a pomoci de minimis. -v súlade so Stratégiou financovania Európskych štrukturálnych a investičných fondov pre programové obdobie 2014 – 2020																								
Oprávnené výdavky ³⁵	v súlade s PRV (resp. s nariadením EÚ (č. 1305/2013))																								
Výška príspevku (minimálna a maximálna)	Oprávnené výdavky budú financované v súlade s PRV SR 2014 – 2020 v rozsahu uvedenom v opatrení 19.4 a delené na predbežnú technickú podporu a realizáciu projektu národnej a nadnárodnej spolupráce. v súlade s PRV (resp. s nariadením EÚ (č. 1305/2013))																								
Finančný plán	<table><tr><td></td><td>Spolu</td><td>EÚ</td><td>ŠR</td><td>VZ</td><td>iné</td></tr><tr><td>menej rozvinutý región</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>viac rozvinutý región</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>Spolu</td><td>-</td><td>-</td><td>-</td><td>-</td><td>-</td></tr></table>		Spolu	EÚ	ŠR	VZ	iné	menej rozvinutý región						viac rozvinutý región						Spolu	-	-	-	-	-
	Spolu	EÚ	ŠR	VZ	iné																				
menej rozvinutý región																									
viac rozvinutý región																									
Spolu	-	-	-	-	-																				
Princípy pre stanovenie výberových a hodnotiacich kritérií / Hlavné zásady výberu operácií ³⁶	Výdavky na vykonávanie činností projektov spolupráce sa budú počas celej doby implementácie stratégie CLLD riadiť platnými																								

³⁴ Intenzita pomoci je percentuálny pomer medzi financovaním zo strany žiadateľa a príspevkom v fondov a rozpočtu.

³⁵ v prípade identického textu postačuje odvolávka na text PRV/IROP

³⁶ v prípade identického textu postačuje odvolávka na text PRV/IROP

	zákonmi SR a nadriadeným strategickým dokumentom (PRV SR 2014 - 2020). Všetky operácie vykonávané v rámci projektov spolupráce MAS budú vyberané, aby dosiahli maximálny možný multiplikačný efekt a synergicky pôsobili pozitívne na rozvoj územia čím sa zabezpečí úspešná implementácia stratégie CLLD.				
Merateľné ukazovatele projektu	Kód/I D	Názov/Ukazovateľ	Merná jednotka	Počiatočná hodnota	Celková cieľová hodnota
	19.3.	Počet projektov národnej spolupráce Počet projektov nadnárodnej	počet	0	4
Indikatívny harmonogram výziev	v súlade s výzvou PRV v rámci 19.3				

Názov opatrenia	M19 – Podpora na miestny rozvoj v rámci iniciatívy LEADER (MRVK – miestny rozvoj vedený komunitou) (článok 35 nariadenia (EÚ) č. 1303/2013)
Priradenie kódu opatrenia (platí v prípade opatrení z PRV, priradí sa kód opatrenia/podopatrenia v zmysle nariadenia (EÚ) č. 808/2014)	19.4. – Podpora na prevádzkové náklady a oživenie
Priradenie k fokusovej oblasti PRV	<i>6B Podpora miestneho rozvoja vo vidieckych oblastiach</i> V záujme zjednodušenia implementácie verejných financií určených na iniciatívu LEADER je toto opatrenie vymedzené výhradne v rámci oblasti zamerania 6B „Podpora miestneho rozvoja vo vidieckych oblastiach“. Príspevok opatrenia k miestnemu rozvoju vychádza z charakteru samotnej metódy LEADER, ktorá je zameraná na lokálne komunity a ich podporu prostredníctvom realizácie stratégie CLLD, ktoré reflektujú konkrétne potreby lokálnych komunit. <i>1A Podpora inovácie, spolupráce a rozvoja vedomostnej základne vo vidieckych oblastiach</i> Hľadanie komplexných a inovatívnych riešení, ako aj šírenie dosiahnutých poznatkov bude môcť byť podporené na úrovni stratégie CLLD predovšetkým prostredníctvom opatrenia Spolupráca, ktoré je zamerané na vzájomnú spoluprácu aktérov z rôznych sektorov. K rozvoju vedomostnej základne vo vidieckych oblastiach prispievajú aj demonštračné činnosti a informačné akcie. Okrem toho budú mať miestne akčné skupiny možnosť prioritne podporovať projekty, ktoré budú mať inovatívny charakter t. j. budú napomáhať tvorbe inovácií na miestnej úrovni.
Ciele a opis opatrenia	Podpora v rámci operácie bude poskytovaná na prevádzkovú a administratívnu činnosť schválených miestnych akčných skupín ako aj na náklady v súvislosti s oživovaním stratégie miestneho rozvoja, t.j. propagácia stratégie a informovanosť o dotknutom území. <i>zdôvodnenie výberu, hlavné ciele opatrenia vo vzťahu k napĺňaniu cieľov stratégie CLLD (prepojenie s analýzami, identifikovanými</i>

	potrebami a cieľmi – tzv. intervenčná logika) rozsah a oprávnené činnosti						
Oprávnení prijímatelia	MAS, ktorá je vybraná RO na implementáciu stratégie miestneho rozvoja, a má právnu formu občianske združenie – v zmysle zákona č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov v znení neskorších predpisov. v súlade s PRV (resp. s nariadením EÚ (č. 1305/2013)						
Intenzita pomoci ³⁷	Miera podpory z celkových oprávnených výdavkov: • 100 %. Celkové náklady na prevádzkové náklady a náklady na oživenie nesmú presiahnuť 20% celkových nákladov, ktoré vznikli v rámci implementácie stratégie miestneho rozvoja. Časť výdavkov súvisiacich s chodom MAS a animáciou bude hrazená formou paušálnej platby, ktorá bude stanovená na základe výpočtov a analýz primeranosti nákladov. v súlade so Stratégiou financovania Európskych štrukturálnych a investičných fondov pre programové obdobie 2014 – 2020						
Oprávnené výdavky ³⁸	1. financovanie prevádzkových nákladov MAS spojených s riadením uskutočňovania stratégií CLLD: a. personálne a administratívne náklady MAS (prevádzkové vrátane nákladov na prenájom kancelárskych priestorov, osobné náklady, poistenie); b. vzdelávanie zamestnancov a členov MAS (školenia, konferencie, semináre, workshopy a pod., okrem školení pre predkladateľov projektov), ktorí sa podieľajú na príprave a vykonávaní stratégie CLLD; c. náklady na publicitu a sieťovanie: účasť zamestnancov a členov MAS na stretnutiach s inými MAS, vrátane zasadaní národných a európskych sietí, ako aj poplatky za členstvo v regionálnych, národných alebo európskych sieťach MAS; d. finančné náklady (napr. bankové poplatky); e. náklady vynaložené na monitorovanie, hodnotenie a aktualizáciu stratégií CLLD (na úrovni MAS); 2. financovanie animačných nákladov MAS v súvislosti s oživovaním stratégie CLLD: a. propagácia a informovanie o dotknutej oblasti a výsledkoch stratégie CLLD; b. výmena informácií medzi miestnymi aktérmi - semináre, konferencie, workshopy pre členov MAS, ďalších aktérov ako aj, zamerané na ich rozširovanie vedomostí a zručností pri vykonávaní stratégie CLLD a s tým spojených prác; c. vzdelávanie potenciálnych prijímateľov zamerané na rozširovanie vedomostí a zručností pri príprave projektov. Náklady súvisiace s oživovaním stratégie (animácie) musia tvoriť min. 15 % a max 25 % z celkových výdavkov v rámci operácie Chod miestnej akčnej skupiny a animácia. v súlade s PRV (resp. s nariadením EÚ (č. 1305/2013) / IROP						
Výška príspevku (minimálna a maximálna)	Fixná zložka pre MAS tvorí sumu 2,8 mil.EUR Variabilná zložka MAS : a) MAS má viac ako 20 000 obyvateľov (v prípade miest s počtom obyvateľov nad 20 000 sa zarátava len 20 000 obyvateľov) b) MAS má rozlohu viac ako 310 km2 v súlade s PRV (resp. s nariadením EÚ (č. 1305/2013) / IROP						
Finančný plán	<table><tr><td></td><td>Spolu</td><td>EÚ</td><td>ŠR</td><td>VZ</td><td>iné</td></tr></table>		Spolu	EÚ	ŠR	VZ	iné
	Spolu	EÚ	ŠR	VZ	iné		

³⁷ Intenzita pomoci je percentuálny pomer medzi financovaním zo strany žiadateľa a príspevkom v fondov a rozpočtu.

³⁸ v prípade identického textu postačuje odvolávka na text PRV/IROP

	<table><tr><td>menej rozvinutý región</td><td>100000EUR</td><td>75000 EUR</td><td>25000 EUR</td><td>0</td><td>0</td></tr><tr><td>viac rozvinutý región</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>Spolu</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr></table>	menej rozvinutý región	100000EUR	75000 EUR	25000 EUR	0	0	viac rozvinutý región						Spolu					
menej rozvinutý región	100000EUR	75000 EUR	25000 EUR	0	0														
viac rozvinutý región																			
Spolu																			
Princípy pre stanovenie výberových a hodnotiacich kritérií / Hlavné zásady výberu operácií ³⁹	v súlade s PRV a prílohou č.3 Výberové kritéria a hodnotiace (bodovacie) kritéria pre výber projektov predkladanej stratégie CLLD																		
Merateľné ukazovatele projektu	<table><tr><td>Kód/ID</td><td>Názov/Ukazovateľ</td><td>Merná jednotka</td><td>Počiatková hodnota</td><td>Celková cieľová hodnota</td></tr><tr><td>19.2</td><td>Animácia stratégie CLLD</td><td>Počet aktivít</td><td>0</td><td>30</td></tr></table>	Kód/ID	Názov/Ukazovateľ	Merná jednotka	Počiatková hodnota	Celková cieľová hodnota	19.2	Animácia stratégie CLLD	Počet aktivít	0	30								
Kód/ID	Názov/Ukazovateľ	Merná jednotka	Počiatková hodnota	Celková cieľová hodnota															
19.2	Animácia stratégie CLLD	Počet aktivít	0	30															
Indikatívny harmonogram výziev	2016-2020																		

Názov opatrenia	5.1 Záväzné investície v rámci stratégií miestneho rozvoja vedeného komunitou				
Priradenie kódu opatrenia (platí v prípade opatrení z PRV, priradí sa kód opatrenia/podopatrenia v zmysle nariadenia (EÚ) č. 808/2014)					
Priradenie k špecifickému cieľu IROP	5.1.1 Zvýšenie zamestnanosti na miestnej úrovni podporou podnikania a inovácií				
Ciele a opis opatrenia	- financovanie prevádzkových nákladov MAS spojených s riadením uskutočňovania stratégií CLLD zdôvodnenie výberu, hlavné ciele opatrenia vo vzťahu k napĺňaniu cieľov stratégie CLLD (prepojenie s analýzami, identifikovanými potrebami a cieľmi – tzv. intervenčná logika) rozsah a oprávnené činnosti				
Oprávnení prijímatelia	Oprávnení prijímatelia: - miestne akčné skupiny pri relevantných aktivitách v špecifickom cieľi 5.1.1, v súlade s nariadením EÚ (č. 1305/2013) / IROP				
Intenzita pomoci ⁴⁰	Maximálna intenzita pomoci (%), t.j. podiel nenávratného finančného príspevku na celkových oprávnených výdavkoch projektu sa stanovuje podľa typu subjektu žiadateľa a skutočnosti, či sa na projekt vzťahuje schéma de minimis, v súlade so Stratégiou financovania európskych štrukturálnych a investičných fondov pre programové obdobie 2014 – 2020. <table border="1"> <tr> <td>Kategória regiónu</td><td>Menej rozvinutý región</td></tr> <tr> <td>Prijímateľ</td><td>MAS</td></tr> </table>	Kategória regiónu	Menej rozvinutý región	Prijímateľ	MAS
Kategória regiónu	Menej rozvinutý región				
Prijímateľ	MAS				

³⁹ v prípade identického textu postačuje odvolávka na text PRV/IROP

⁴⁰ Intenzita pomoci je percentuálny pomer medzi financovaním zo strany žiadateľa a príspevkom v fondov a rozpočtu.

	Celkové oprávnené výdavky																
	Zdroje EÚ	Národné verejné zdroje		Spolu													
	EFRR / ESF / KF	Štátny rozpočet	Prijímateľ														
	95,0 %	0,0 %	5,0 %	100,0 %													
	Prijímateľ	mimovládna/nezisková organizácia (napríklad: neziskové organizácie založené v zmysle zákona č. 213/1997 Z. z. o neziskových organizáciách poskytujúcich všeobecne prospešné služby v znení neskorších predpisov, cirkvi a náboženské spoločnosti registrované podľa zákona č. 308/1991 Zb. o slobode viery a postavení cirkví a náboženských spoločností v znení neskorších predpisov, združenia založené v zmysle zákona č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov v znení neskorších predpisov, nadácie v zmysle zákona č. 34/2002 Z. z. o nadáciách a o zmene Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov, neinvestičné fondy založené v súlade so zákonom č. 147/1997 Z. z. o neinvestičných fondoch a o doplnení zákona Národnej rady SR č. 207/1996 Z. z. v znení neskorších predpisov)															
	v súlade so Stratégiou financovania Európskych štrukturálnych a investičných fondov pre programové obdobie 2014 – 2020																
Oprávnené výdavky ⁴¹	- financovanie prevádzkových nákladov MAS spojených s riadením uskutočňovania stratégií CLLD: A.) personálne a administratívne náklady MAS (prevádzkové, osobné, poistenie), B.) vzdelávanie zamestnancov a členov MAS (školenia, konferencie, semináre, workshopy a pod., okrem školení pre predkladateľov projektov), ktorí sa podieľajú na príprave a vykonávaní stratégie CLLD. C.) náklady na publicitu a sieťovanie: účasť zamestnancov a členov MAS na stretnutiach s inými MAS, vrátane zasadaní národných a európskych sietí, ako aj poplatky za členstvo v regionálnych, národných alebo európskych sieťach MAS, D.) finančné náklady (napr. bankové poplatky), E.) náklady vynaložené na monitorovanie, hodnotenie a aktualizáciu stratégií CLLD (na úrovni MAS), v súlade s PRV (resp. s nariadením EÚ (č. 1305/2013) / IROP																
Výška príspevku (minimálna a maximálna)	Maximálna výška verejnej podpory (EFRR, štátny rozpočet) na prevádzkové náklady je 307 304 EUR, kde indikatívna max. výška NFP je 59 170 EUR na 1 rok. v súlade s PRV (resp. s nariadením EÚ (č. 1305/2013) / IROP																
Finančný plán	<table><tr><td></td><td>Spolu</td><td>EÚ</td><td>ŠR</td><td>VZ</td><td>iné</td></tr><tr><td>menej rozvinutý región</td><td>484211 EUR</td><td>460000EUR</td><td>0</td><td>24211 EUR</td><td>0</td></tr></table>						Spolu	EÚ	ŠR	VZ	iné	menej rozvinutý región	484211 EUR	460000EUR	0	24211 EUR	0
	Spolu	EÚ	ŠR	VZ	iné												
menej rozvinutý región	484211 EUR	460000EUR	0	24211 EUR	0												

⁴¹ v prípade identického textu postačuje odvolávka na text PRV/IROP

	<table><tr><td>viac rozvinutý región</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>Spolu</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr></table>	viac rozvinutý región						Spolu												
viac rozvinutý región																				
Spolu																				
Princípy pre stanovenie výberových a hodnotiacich kritérií / Hlavné zásady výberu operácií ⁴²	<i>v súlade s IROP a prílohou č.3 Výberové kritéria a hodnotiace (bodovacie) kritéria pre výber projektov predkladanej stratégie CLLD</i>																			
Merateľné ukazovatele projektu	<table><tr><td>Kód/ID</td><td>Názov/Ukazovateľ</td><td>Merná jednotka</td><td>Počiatočná hodnota</td><td>Celková cieľová hodnota</td></tr><tr><td>5.1.1</td><td>Podporená MAS</td><td>Počet</td><td>0</td><td>1</td></tr></table>	Kód/ID	Názov/Ukazovateľ	Merná jednotka	Počiatočná hodnota	Celková cieľová hodnota	5.1.1	Podporená MAS	Počet	0	1									
Kód/ID	Názov/Ukazovateľ	Merná jednotka	Počiatočná hodnota	Celková cieľová hodnota																
5.1.1	Podporená MAS	Počet	0	1																
Indikatívny harmonogram výziev	Marec 2016																			
Názov opatrenia	5.1 Záväzné investície v rámci stratégií miestneho rozvoja vedeného komunitou																			
Priradenie kódu opatrenia (platí v prípade opatrení z PRV, priradí sa kód opatrenia/podopatrenia v zmysle nariadenia (EÚ) č. 808/2014)																				
Priradenie k špecifickému cieľu IROP	5.1.1 Zvýšenie zamestnanosti na miestnej úrovni podporou podnikania a inovácií																			
Ciele a opis opatrenia	-zakladanie nových a podpora existujúcich mikro a malých podnikov, samostatne zárobkovo činných osôb, družstiev zdôvodnenie výberu, hlavné ciele opatrenia vo vzťahu k napĺňaniu cieľov stratégie CLLD (prepojenie s analýzami, identifikovanými potrebami a cieľmi – tzv. intervenčná logika) rozsah a oprávnené činnosti																			
Oprávnení prijímateľa	Oprávnení prijímateľa: - samostatne zárobkovo činné osoby, okrem tých, ktoré sú oprávnenými prijímateľmi z PRV v opatrení LEADER a oprávnenými prijímateľmi z OP RH - mikro a malé podniky s počtom do 49 zamestnancov, okrem tých, ktoré sú oprávnenými prijímateľmi z PRV v opatrení LEADER a oprávnenými prijímateľmi z OP RH <i>v súlade s PRV (resp. s nariadením EÚ (č. 1305/2013) / IROP</i>																			
Intenzita pomoci ⁴³	<table><tr><td>Prijímateľ</td><td colspan="3">súkromný sektor mimo schém štátnej pomoci</td></tr><tr><td colspan="4">Celkové oprávnené výdavky</td></tr><tr><td>Zdroje EÚ</td><td>Národné verejné zdroje</td><td>Súkromné zdroje</td><td rowspan="2">Spolu</td></tr><tr><td>EFRR / ESF / KF</td><td>Štátny rozpočet</td><td>Prijímateľ</td></tr><tr><td>90,0 %</td><td>0,0 %</td><td>10,0 %</td><td>100,0 %</td></tr></table> <i>v súlade so Stratégiou financovania Európskych štrukturálnych a investičných fondov pre programové obdobie 2014 – 2020</i>	Prijímateľ	súkromný sektor mimo schém štátnej pomoci			Celkové oprávnené výdavky				Zdroje EÚ	Národné verejné zdroje	Súkromné zdroje	Spolu	EFRR / ESF / KF	Štátny rozpočet	Prijímateľ	90,0 %	0,0 %	10,0 %	100,0 %
Prijímateľ	súkromný sektor mimo schém štátnej pomoci																			
Celkové oprávnené výdavky																				
Zdroje EÚ	Národné verejné zdroje	Súkromné zdroje	Spolu																	
EFRR / ESF / KF	Štátny rozpočet	Prijímateľ																		
90,0 %	0,0 %	10,0 %	100,0 %																	

⁴² v prípade identického textu postačuje odvolávka na text PRV/IROP

⁴³ Intenzita pomoci je percentuálny pomer medzi financovaním zo strany žiadateľa a príspevkom v fondov a rozpočtu.

Oprávnené výdavky ⁴⁴	- zakladanie nových a podpora existujúcich mikro a malých podnikov, samostatne zárobkovo činných osôb, družstiev, A.) obstaranie hmotného majetku pre účely tvorby pracovných miest, B.) nutné stavebnotechnické úpravy budov spojené s umiestnením obstaranej technológie a/alebo s poskytovaním nových služieb, C.) podpora marketingových aktivít, D.) podpora miestnych produkčno-spotrebiteľských reťazcov, sieťovanie na úrovni miestnej ekonomiky a výmena skúseností, <i>v súlade s PRV (resp. s nariadením EÚ (č. 1305/2013) / IROP</i>					
Výška príspevku (minimálna a maximálna)	Maximálna výška verejnej podpory (EFRR, štátny rozpočet) na jeden projekt v rámci špecifického cieľa 5.1.1 je 100 000 EUR z celkových oprávnených výdavkov na projekt. <i>v súlade s PRV (resp. s nariadením EÚ (č. 1305/2013) / IROP</i>					
Finančný plán		Spolu	EÚ	ŠR	VZ	iné
	menej rozvinutý región	330000 EUR	297000 EUR	0	33000 EUR	0
	viac rozvinutý región					
	Spolu					
Princípy pre stanovenie výberových a hodnotiacich kritérií / Hlavné zásady výberu operácií ⁴⁵	<i>v súlade s IROP a prílohou č.3 Výberové kritéria a hodnotiace (bodovacie) kritéria pre výber projektov predkladanej stratégie CLLD</i>					
Merateľné ukazovatele projektu	Kód/ID	Názov/Ukazovateľ	Merná jednotka	Počiatočná hodnota	Celková cieľová hodnota	
	5.1.1	Počet podporených podnikov	Podniky	0	8	
Indikatívny harmonogram výziev	2016-2020					

Názov opatrenia	5.1 Záväzné investície v rámci stratégií miestneho rozvoja vedeného komunitou
Priradenie kódu opatrenia (platí v prípade opatrení z PRV, priradí sa kód opatrenia/podopatrenia v zmysle nariadenia (EÚ) č. 808/2014)	
Priradenie k špecifickému cieľu IROP	5.1.2 Zlepšenie udržateľných vzťahov medzi vidieckymi rozvojovými centrami a ich zázemím vo verejných službách a vo verejných infraštruktúrach

⁴⁴ v prípade identického textu postačuje odvolávka na text PRV/IROP

⁴⁵ v prípade identického textu postačuje odvolávka na text PRV/IROP

Ciele a opis opatrenia	- rozvoj základnej infraštruktúry v oblastiach: o dopravné prepojenie a dostupnosť sídiel: - výstavba, modernizácia, rekonštrukcia zastávok, staníc, parkovísk, na linkách prepájajúcich obec s mestom, ▣ budovanie prvkov a podpora opatrení na zvyšovanie bezpečnosti dopravy v mestách, ▣ nákup vozidiel pre účely zabezpečenia spoločnej dopravy osôb vrátane vozidiel prispôbených osobám s obmedzenou možnosťou pohybu a orientácie, ▣ zriaďovanie, obnova a výstavba cyklistických trás zabezpečujúcich dopravu osôb do a zo zamestnania alebo k verejným službám (napr. trasy vedúce k vlakovým, autobusovým zastávkam a staniciam v obciach a mestách) vrátane investícií do doplnkovej cyklistickej infraštruktúry vrátane odpočívadiel, chránených parkovísk pre bicykle, nabíjacích staníc pre elektrobicykle a pod., o sociálne služby a komunitné služby: ▣ zriaďovanie nových alebo rekonštrukcia a modernizácia existujúcich zariadení pre poskytovanie komunitných sociálnych služieb vrátane materiálno-technického vybavenia, ▣ zvyšovanie kvality a kapacity komunitných sociálnych služieb, ▣ rozvoj terénnych a ambulantných sociálnych služieb, ▣ infraštruktúra komunitných centier, o infraštruktúra vzdelávania: ▣ vybudovanie, modernizácia odborných učební, laboratórií, jazykových učební ZŠ, , ▣ skvalitnenie a rozšírenie kapacít predškolských zariadení, o podpora lokálnych ekologických služieb, o výstavba a obnova mestských trhových priestorov za účelom podpory lokálnych producentov, - rekonštrukcia vodovodných sietí, objektov a zariadení verejného vodovodu v aglomeráciách do 2 000 EO, - rekonštrukcia stokovej siete, objektov a zariadení verejnej kanalizácie v aglomeráciách do 2 000 EO, - budovanie verejných vodovodov, okrem prípadov ich súbežnej výstavby s výstavbou verejnej kanalizácie v aglomeráciách do 2 000 EO podľa aktualizovaného Národného programu SR pre vykonávanie smernice Rady 91/271/EHS, <i>zdôvodnenie výberu, hlavné ciele opatrenia vo vzťahu k napĺňaniu cieľov stratégie CLLD (prepojenie s analýzami, identifikovanými potrebami a cieľmi – tzv. intervenčná logika)</i> <i>rozsah a oprávnené činnosti</i>		
Oprávnení prijímatelia	- mestá/samostatné mestské časti a obce - združenia miest a obcí - občianske združenia - neziskové organizácie - cirkevné organizácie <i>v súlade s (resp. s nariadením EÚ (č. 1305/2013) / IROP</i>		
Intenzita pomoci ⁴⁶	<table border="1"> <tr> <td data-bbox="665 1895 860 1962">Kategória regiónu</td><td data-bbox="860 1895 1394 1962">Menej rozvinutý región</td></tr> </table>	Kategória regiónu	Menej rozvinutý región
Kategória regiónu	Menej rozvinutý región		

⁴⁶ Intenzita pomoci je percentuálny pomer medzi financovaním zo strany žiadateľa a príspevkom v fondov a rozpočtu.

	Prijímateľ	Obec																										
	Celkové oprávnené výdavky																											
	Zdroje EÚ	Národné verejné zdroje		Spolu																								
	EFRR / ESF / KF	Štátny rozpočet	Prijímateľ																									
	95,0 %	0,0 %	5,0 %	100,0 %																								
Prijímateľ	mimovládna/nezisková organizácia (napríklad: neziskové organizácie založené v zmysle zákona č. 213/1997 Z. z. o neziskových organizáciách poskytujúcich všeobecne prospešné služby v znení neskorších predpisov, cirkvi a náboženské spoločnosti registrované podľa zákona č. 308/1991 Zb. o slobode viery a postavení cirkví a náboženských spoločností v znení neskorších predpisov, združenia založené v zmysle zákona č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov v znení neskorších predpisov, nadácie v zmysle zákona č. 34/2002 Z. z. o nadáciách a o zmene Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov, neinvestičné fondy založené v súlade so zákonom č. 147/1997 Z. z. o neinvestičných fondoch a o doplnení zákona Národnej rady SR č. 207/1996 Z. z. v znení neskorších predpisov)																											
v súlade so Stratégiou financovania Európskych štrukturálnych a investičných fondov pre programové obdobie 2014 – 2020																												
Oprávnené výdavky ⁴⁷	v súlade s PRV (resp. s nariadením EÚ (č. 13 05/2013) / IROP																											
Výška príspevku (minimálna a maximálna)	Maximálna výška verejnej podpory (EFRR, štátny rozpočet) na jeden projekt v rámci špecifického cieľa 5.1.2 je 100 000 EUR z celkových oprávnených výdavkov na projekt. v súlade s PRV (resp. s nariadením EÚ (č. 1305/2013) / IROP																											
Finančný plán	<table><tr><td></td><td>Spolu</td><td>EÚ</td><td>ŠR</td><td>VZ</td><td>iné</td></tr><tr><td>menej rozvinutý región</td><td>772157</td><td>733400</td><td></td><td>38600</td><td></td></tr><tr><td>viac rozvinutý región</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>Spolu</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr></table>					Spolu	EÚ	ŠR	VZ	iné	menej rozvinutý región	772157	733400		38600		viac rozvinutý región						Spolu					
	Spolu	EÚ	ŠR	VZ	iné																							
menej rozvinutý región	772157	733400		38600																								
viac rozvinutý región																												
Spolu																												
Princípy pre stanovenie výberových a hodnotiacich kritérií / Hlavné zásady výberu operácií ⁴⁸	v súlade s IROP a prílohou č.3 Výberové kritéria a hodnotiace (bodovacie) kritéria pre výber projektov predkladanej stratégie CLLD																											
Merateľné ukazovatele projektu	<table><tr><td>Kód/ID</td><td>Názov/Ukazovateľ</td><td>Merná jednotka</td><td>Počiatočná hodnota</td><td>Celková cieľová hodnota</td></tr><tr><td></td><td>Počet nových služieb a prvkov</td><td>počet</td><td>0</td><td>13</td></tr></table>				Kód/ID	Názov/Ukazovateľ	Merná jednotka	Počiatočná hodnota	Celková cieľová hodnota		Počet nových služieb a prvkov	počet	0	13														
Kód/ID	Názov/Ukazovateľ	Merná jednotka	Počiatočná hodnota	Celková cieľová hodnota																								
	Počet nových služieb a prvkov	počet	0	13																								

⁴⁷ v prípade identického textu postačuje odvolávka na text PRV/IROP

⁴⁸ v prípade identického textu postačuje odvolávka na text PRV/IROP

		verejnej infraštruktúry			
Indikatívny harmonogram výziev	2016-2020				

5.3 Monitorovanie a hodnotenie stratégie CLLD

5.3.1 Opis monitorovania a hodnotenia stratégie CLLD

Monitorovanie a hodnotenie je potrebné na posúdenie napĺňania špecifických cieľov a priorít stratégie CLLD. Hodnotenie stratégie CLLD pre územie MASSOTDUM sa uskutoční priebežne 1x ročne až do konca programovacieho obdobia t.j. do roku 2020 a nakoniec po ukončení implementácie stratégie CLLD - rok 2023. Predmetom hodnotenia je hodnotenie výsledkov na úrovni jednotlivých opatrení stratégie CLLD pre územie MAS. Záverečné hodnotenie bude zamerané na hodnotenie dopadov na úrovni opatrení. Samotný proces hodnotenia bude prebiehať nasledovne:

Kancelária MAS priebežne minimálne 1x ročne zrealizuje zber vstupných údajov v rámci stanovených monitorovacích ukazovateľov. Následne kancelária vypracuje monitorovacie správy na základe zozbieraných údajov a predloží ich Rade združenia MAS. Rada ako výkonný výbor predložené monitorovacie správy prerokuje, vydá ku nim stanovisko a predloží ich spolu s uvedeným odporúčaním Monitorovaciemu výboru MAS. Monitorovací výbor monitorovacie správy prerokuje a zhodnotí plnenie špecifických cieľov a priorít stratégie CLLD. Predložené monitorovacie správy buď schváli, a vtedy sa pokračuje v stanovenej línii implementácie programu, alebo v prípade odklonu smerovania stratégie CLLD navrhne opatrenia a tie predloží Valnej hromade MAS na prerokovanie a schválenie.

Podkladom na hodnotenie programovacieho obdobia a hodnotenia implementácie stratégie CLLD sú práve monitorovacie správy, ktoré slúžia na vykonanie záverečného hodnotenia programovacieho obdobia nezávislým hodnotiteľom. Ten na základe požiadavky Rady vypracuje súhrnnú záverečnú hodnotiacu správu programovacieho obdobia a predloží ju Rade na prerokovanie a Monitorovaciemu výboru na schválenie. Súhrnná záverečná hodnotiacia správa programovacieho obdobia v sebe zahŕňa zhodnotenie efektivity vynaložených finančných prostriedkov, účinnosti vybraných opatrení a činností, a viac či menej vplyv pozitívnych/negatívnych dopadov na trvalú udržateľnosť územia. Súhrnná záverečná hodnotiacia správa programovacieho obdobia nezávislého hodnotiteľa taktiež

môže slúžiť ako „odborný podklad“ pri zostavení novej stratégie, resp. jej aktualizácie s cieľom čo najlepšie reflektovať na situáciu v území pri zohľadnení uskutočnených zmien a dopadov.

Postup sebahodnotenia jednotlivých orgánov MAS

Sebahodnotenie orgánov MAS v sebe zahŕňa dve oblasti a to:

- priebeh implementácie stratégie CLLD
- činnosť MAS a fungovanie vlastného inštitucionálneho zázemia

Základom sebahodnotenia implementácie stratégie CLLD je číselné vyhodnocovanie vyššie uvedených oblastí monitorovania (výstup) a indikátorov hodnotenia (výsledok a dopad) min. 1x ročne za súčasného sledovania celkového vývoja územia v kontexte. Ukazovatele dopadu sa vyhodnocujú na konci programového obdobia (2020) a implementácie stratégie CLLD (2023).

Okrem hodnotenia implementácie stratégie CLLD MASSOTDUM bude pravidelne vyhodnocovať aj svoje inštitucionálne zabezpečenie, a to:

- funkčnosť existujúcej organizačnej štruktúry MAS,
- funkčnosť manažmentu MAS,
- flexibilitu, oprávnenosť a účinnosť rozhodovacích postupov v súvislosti so stratégiou CLLD a vyhodnocovaním projektov,
- schopnosť zabezpečiť implementáciu stratégie CLLD a projektov,
- schopnosť MAS zabezpečiť monitoring a hodnotenie projektov.

Sebahodnotenie bude realizované na základe pravidelných priebežných hodnotení činnosti vo všetkých vybraných oblastiach a percentuálneho vyjadrenia aktuálneho stavu plnenia plánov činnosti, harmonogramov i cieľov stanovených MAS prostredníctvom stratégie CLLD. Na základe výsledkov plnenia ukazovateľov a plánov činnosti budú navrhované plány činnosti na ďalší rok vrátane návrhov zmien v prípade odchýlok, resp. nepredvídateľných udalostí, resp. okolností, ktoré by mohli ovplyvniť implementáciu stratégie v ďalšom období.

5.3.2 Monitorovacie ukazovatele

Tabuľka č. 5: Povinné ukazovatele na úrovni programu – PRV SR 2014-2020

Názov cieľového ukazovateľa	Cieľová hodnota v roku 2023
Čistý počet obyvateľov, ktorý má prospech zo zlepšenia služieb	12 968
Počet obyvateľov podporenej MAS	12 968
Pracovné miesta vytvorené v podporovaných projektoch (LEADER/PRV) (oblasť zamerania 6B)	8

Tabuľka č. 6: Celkové verejné výdavky – PRV SR 2014-2020

Názov ukazovateľa výstupu	Cieľová hodnota v roku 2023
Celkové verejné výdavky (v EUR) – podpora na vykonávanie operácií v rámci stratégie CLLD (len časť z PRV)	1 209 600
Celkové verejné výdavky (v EUR) – podpora pri prevádzkových nákladoch a oživení - (len časť z PRV)	302 400

Tabuľka č. 7: Povinné ukazovatele na úrovni IROP 2014-2020

Názov ukazovateľa výstupu	Merná jednotka	Cieľová hodnota v roku 2023
Počet podporených podnikov	podnik	8
Zamestnanosť v podporených podnikoch	FTE	8
Počet podnikov, ktoré dostávajú podporu s cieľom predstaviť výrobky, ktoré sú pre firmu nové	podnik	2
Počet podnikov, ktoré dostávajú podporu s cieľom predstaviť výrobky, ktoré sú pre trh nové	podnik	2
Počet nových služieb a prvkov verejnej infraštruktúry	počet	10

6 Finančný rámec

6.1 Financovanie stratégie CLLD:

Tabuľka č. 8: Celkové zdroje pre MAS z PRV a IROP

	SPOLU EUR
Celkové zdroje z PRV (EPFRV) a IROP (EFRR) (maximálny limit podľa vzorca pre MAS v súlade s kapitolou 6.4 Systému riadenia CLLD), z toho:	2 800 000,00
Operácie v rámci implementácie stratégie CLLD	2 240 000,00
Chod MAS a animácie	560 000,00

Tabuľka č. 9: Celkové zdroje pre MAS z PRV a IROP rozdelené podľa fondov

	Fond	Typ regiónu	Spolu v EUR
Celkové zdroje z PRV (EPFRV) a IROP (EFRR) (maximálny limit podľa vzorca pre MAS v súlade s kapitolou 6.4 Systému riadenia CLLD), z toho:		menej rozvinutý	1 428 000,00
		viac rozvinutý	1 372 000,00
Operácie v rámci implementácie stratégie CLLD		menej rozvinutý	1 209 600,00
		viac rozvinutý	1 030 400,00
Chod MAS		menej rozvinutý	0,00
		viac rozvinutý	460 000,00
Animácie		menej rozvinutý	100 000,00
		viac rozvinutý	0,00

Pozn.: Financovanie chodu MAS vrátane animácií musí byť v súlade s kapitolou 6.2 Systému riadenia CLLD.

Tabuľka č. 10: Rozdelenie zdrojov na jednotlivé typy výdavkov v rámci príslušných programov

	región	PRV				IROP				SPOLU			
		EPF RV	ŠR	VZ	spolu	EFRR	ŠR	VZ	spolu	fondy	ŠR	VZ	spolu
operácie v rámci stratégie CLLD	menej rozvíjatý	907200	302400	28636	1238236	1030400	-	71600	1102000	1937600	302400	100236	2340236
	viac rozvíjatý	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
chod MAS	menej rozvíjatý			-		460000	-	24211	484211	46000	0	24211	484211
	viac rozvíjatý												
animácie	menej rozvíjatý	75000	25000	-	10000	-	-	-	-	75000	25000	-	10000
	viac rozvíjatý	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
SPO LU	menej rozvíjatý												
	viac rozvíjatý												
	spolu	982200	327400	28636	1338236	1490400	-	95811	1586211	2472600	374400	124447	2924447

6.2 Finančný plán pre opatrenia

V tabuľke sa uvedie prehľad podľa opatrení stratégie CLLD, v členení podľa fondu (EPFRR/PRV, EFRR/IROP), kategórii regiónu a podľa zdrojov financovania v nadväznosti na vyvážený pomer medzi fondmi vyplývajúci z indikatívnej výšky finančnej alokácie na stratégiu CLLD, ktorá je:

	PRV:IROP
pre stratégie mimo BSK (menej rozvinutý región):	54 : 46
pre stratégie v rámci BSK (viac rozvinutý región):	

6.3 Finančný plán pre opatrenia

Tabuľka č. 11: Sumárna tabuľka finančného plánu

Opatrenie stratégie CLLD	Fond	Región	Spolu	EÚ	ŠR	VZ	iné
1 Prenos znalostí a informačn é akcie	EPFRV	menej rozvinutý región	40 000	30 000	10 000	-	-
		viac rozvinutý región	-	-	-	-	-
6 Rozvoj poľnohospo dárskych podnikov a podnikateľ skej činnosti	EPFRV	menej rozvinutý región	323636	221250	73750	28636	-
		viac rozvinutý región	-	-	-	-	-
7 Základné služby a obnova dedín vo vidieckych oblastiach	EPFRV	menej rozvinutý región	714600	535950	178650	-	-
		viac rozvinutý región	-	-	-	-	-
8 Investície do rozvoja lesných oblastí a zlepšenia životaschop ností lesov	EPFRV	menej rozvinutý región	160000	120000	40000	-	-
		viac rozvinutý región	-	-	-	-	-
19 Podpora na miestny rozvoj v rámci iniciatívy LEADER	EPFRV	menej rozvinutý región	-	-	-	-	-
		viac rozvinu tý región	-	-	-	-	-
19 Podpora na miestny rozvoj	EFRR	menej rozvinutý región	100000	75000	25000	-	-

v rámci iniciatívy LEADER		viac rozvinutý región	-	-	-	-	-
5 Miestny rozvoj vedený komunitou	EFRR	menej rozvinutý región	1586211	1490400	-	95811	-
		viac rozvinutý región	-	-	-	-	-

Tabuľka č. 12: Celkový pomer medzi fondmi na stratégiu

	PRV (EPFRV) : IROP (EFRR)
Stratégia CLLD mimo BSK (viac rozvinutý región):	54:46 1 209 600 : 1 030 400
Stratégia CLLD v rámci BSK (viac rozvinutý región):	

Tabuľka č. 13: Zameranie stratégie podľa sektorov

Názov opatrenia stratégie CLLD	Rozpočet na opatrenie	Oprávnený prijímateľ – verejný sektor (označiť „X“)	Oprávnený prijímateľ – neverejný sektor (označiť „X“)
1 Prenos znalostí a informačné akcie	40 000	-	x
6 Rozvoj poľnohospodárskych podnikov a podnikateľskej činnosti	295000	-	X
7 Základné služby a obnova dedín vo vidieckych oblastiach	714600	X	-
8 Investície do rozvoja lesných oblastí a zlepšenia životaschopností lesov	160000	-	X
5.1.1 Zvýšenie zamestnanosti na miestnej úrovni podporou podnikania a inovácií	297 000	-	X
5.1.2 Zlepšenie udržateľných vzťahov medzi vidieckymi rozvojovými centrami a ich zázemím vo verejných službách a verejných infraštruktúrach	383000/verejný sektor/ +350400/neverejný sektor/	X	x
Celkový rozpočet podľa sektorov	----- ----	1 097 600	1 142 400

Percentuálny pomer zamerania stratégie	----- ----	49,00 %	51,00 %
---	---------------	---------	---------

7 Zhodnotenie prínosov stratégie CLLD, jej synergie a doplnkovosť

Stratégia CLLD územia MASSOTDUM bola vypracovaná v súlade so strategickými dokumentami EÚ, Slovenskej republiky ako aj VÚ, v súlade so zásadami strategického plánovania a programovania, so zapojením širokej verejnosti, využitím silných stránok regiónu, eliminácií slabých stránok a s cieľom využiť všetky dostupné príležitosti a potenciál územia MAS SOTDUM.

7.1 Prínosy k zlepšovaniu ekonomického rozvoja územia

Stratégia CLLD MASSOTDUM prispieva k zlepšovaniu ekonomického prostredia a rozvoja podnikateľských aktivít v území pôsobnosti MAS. Miestni obyvatelia definovali v procese prípravy stratégie CLLD strategickú prioritu a to : posilniť konkurencieschopnosť regiónu a zatriktívniť územie pre turistov a vytvoriť tak dostatok pracovných príležitostí, ktorá bola v rámci SWOT analýzy definovaná ako príležitosť pre ekonomický rozvoj územia. V súlade so stanoveným **špecifickým cieľom 2:** Podpora podnikania a zamestnanosti pri trvalo udržateľnom rozvoji v oblasti poľnohospodárstva, služieb a remesiel boli vybrané podnikateľské opatrenia na realizáciu jednotlivých projektov v rámci stratégie CLLD.

Opatrenia z Programu rozvoja vidieka SR 2014 – 2020 vybrané na implementáciu v rámci stratégie CLLD reflektujú silné stránky územia pod Panskou Javorinou. V rámci regiónu sú poľnohospodárske podniky a samostatne hospodáriaci roľníci, ktorí môžu využiť podporu z podopatrenia 6.3 Ďalším opatrením je podpora mladých farmárov (č. 6.1). V rámci tohto opatrenia môžu získať podporu začínajúci mladý farmári, ktorí majú záujem o realizáciu aktivít na vidieku v oblasti špeciálnej rastlinnej alebo živočíšnej výroby. Podopatrienie 6.4 rieši podporu malých a stredných podnikov vo vidieckej oblasti na diverzifikáciu svojich výrobných činností.

Opatrenia z IROP – špecifický cieľ 5.1.1 riešia podporu tvorby pracovných miest vo vidieckej oblasti a investície do DHM – nákup technológií, strojov a rekonštrukcie budov za účelom inovatívneho podnikania vo vidieku.

Všetky vybrané opatrenia do stratégie CLLD pre súkromný sektor sa zameriavajú na riešenie otázky zamestnanosti. V rámci bodovacích kritérií sú uprednostňované projekty,

ktoré vytvoria väčší počet pracovných miest, pričom základnou podmienkou je zachovanie pôvodnej zamestnanosti v podniku.

MAS sa zaviazala vytvoriť v rámci stratégie CLLD do 8 nových pracovných miest. Tento cieľ bol stanovený v zmysle metodiky SMART – špecifické, merateľné, dosiahnuteľné, realistické a časovo ohraničené.

Územie partnerstva je výnimočným územím s vysokým potenciálom rozvoja vidieckeho cestovného ruchu a agroturistiky. V regióne je potrebné, aby sa naštartovali služby a turizmus. V minulosti vybudované zariadenia čerpajú zo silných stránok roregiónu – príroda, atraktivita, hory, priehrady, Topoľčiansky hrad a Duchonka - tieto predurčujú región na rozvoj špecifickej turistiky – ako kempovanie rybolov, náučné chodníky ako aj cyklotrasy.

7.2 Prínosy k napĺňaniu cieľov PRV

Všetky aktivity a projekty realizované prostredníctvom stratégie CLLD budú v súlade s podmienkami ochrany životného prostredia. Vybrané opatrenia pomáhajú riešiť problematiku zmierňovania zmeny klímy a adaptácie na ňu – najmä opatrenia v rámci poľnohospodárskeho sektora, prípadne iných podnikateľských aktivít na vidieku. Verejná správa bude realizovať projekty, ktoré pomôžu znížiť energetickú náročnosť verejných budov spolu s využitím obnoviteľných zdrojov energie. Inovácie sú základným pilierom iniciatívy LEADER, pričom všetky aktivity by mali mať inovatívny a novátorský charakter. Je podstatné stále inovovať pracovné postupy a činnosti vo vidieckej ekonomike z dôvodu neustáleho zvyšovania produktivity práce v národnom hospodárstve. Znižovaním hodnoty vstupov a maximalizáciou hodnoty výstupov sa dosiahne maximálne možný hospodársky efekt. Najdôležitejším strategickým cieľom stratégie CLLD je posilnenie konkurencieschopnosti pôdohospodárskeho sektora a rozvoj podnikania a služieb. Tieto sektory sú v rámci územia mikroregiónu definované v SWOT analýze ako silné stránky a príležitosti rozvoja do budúcnosti. Konkurencieschopné poľnohospodárstvo a prinesie pridanú hodnotu k ekonomickému rozvoju mikroregiónu, nové podnikateľské príležitosti, krajino- tvorbu nové pracovné možnosti a zvýšenie príjmov miestneho obyvateľstva, nové služby naplnia potrebu rozvoja služieb a špecifických služieb v turizme.

7.3 Prínosy k napĺňaniu cieľov IROP

Stratégia IROP spočíva v kombinácii a synergickom prepojení vhodne zvolených intervencií regionálneho a miestneho charakteru ako prostriedku posilnenia kvality života a regionálnej konkurencieschopnosti, s dopadom na vyvážený územný rozvoj.

Prioritná os 5 Miestny rozvoj vedený komunitou prispieva k tematickému cieľu č. 9 Podpora sociálneho začlenenia, boj proti chudobe a akejkoľvek diskriminácii. Projektové podpory v rámci uvedeného nástroja v IROP komplementárne prispievajú k tematickým cieľom IROP: Vybrané opatrenia z časti IROP prispievajú k plneniu aktivít špecifických cieľov IROP a to konkrétne:

- 5.1.1 Zvýšenie zamestnanosti na miestnej úrovni podporou podnikania a inovácií
- 5.1.2 Zlepšenie udržateľných vzťahov medzi vidieckymi rozvojovými centrami a ich zázemím vo verejných službách a vo verejných infraštruktúrach

Podnikateľské aktivity sú hlavne zamerané na tvorbu pracovných miest a podporu inovatívneho podnikania v členských obciach MAS . Podpora predstavuje intervenciu do inovatívnej výroby ako aj k inovatívnym službám. Podpora verejného sektora smeruje hlavne k podpore komunitných a sociálnych služieb, ako aj k podpore vzdelávania v rámci základných škôl.

Synergické pôsobenie jednotlivých aktivít podpory v rámci PRV a IROP prispievajú multiplikačne k zvýšeniu kvality života na vidieku v území MAS a taktiež k zvýšeniu príjmov miestneho obyvateľstva. Týmto spôsobom sa stane mikroregión zaujímavým miestom pre život, kde nájdu miestni ľudia dostatok pracovných príležitostí a možností trávenia voľného času. Budovanie komunitných vzťahov medzi obyvateľmi v rámci pôsobnosti MAS je pridanou hodnotou činnosti združenia od roku 2006.

7.4 Prínosy k začleňovaniu zraniteľných skupín obyvateľstva

Zraniteľné skupiny obyvateľstva ako sú marginalizované rómske komunity, dlhodobo nezamestnaní, telesne či zdravotne postihnutí, seniori či deti nájdu množstvo aktivít v rámci stratégie CLLD.

Dlhodobo nezamestnané osoby budú zapojené do implementácie stratégie CLLD prostredníctvom podnikateľských aktivít, prípadne projektov verejného sektora, kde v rámci jednotlivých aktivít môžu nájsť svoje uplatnenie – napr. práca v obecných službách, práca na farme, práca v komunitných centrách a sociálnych podnikoch a pod.

Telesne a zdravotne postihnutí budú čerpať výhody prostredníctvom projektov implementovaných verejným sektorom v rámci špecifického cieľa 5.1.2 z IROP a to je

budovanie komunitných a sociálnych centier. V tejto aktivite sa nájdu aj seniori. Všetky aktivity v rámci zlepšenia vzdelávacieho procesu prostredníctvom IROP, či budovanie verejnej infraštruktúry z PRV (napr. detské či multifunkčné ihriská) budú prospešné pre ohrozenú skupinu detí.

7.5 Prínosy k životnému prostrediu

Ako už bolo vyššie spomenuté Program rozvoja vidieka SR 2014 – 2020 má definované prierezové ciele ochrany životného prostredia a predchádzanie zmenám klímy a prispôsobenie sa týmto zmenám. Všetky aktivity a projekty v rámci stratégie CLLD musia byť šetrné k životnému prostrediu. Uvedený cieľ sa dosiahne spoluprácou s okresnými úradmi a ich odbormi ochrany životného prostredia, ktoré budú posudzovať každú investičnú akciu. Ochrana životného prostredia a zastavenie vplyvov, ktoré pôsobia na zmenu klímy sú prioritami stratégie Európa 2020, z dôvodu zachovania kvalitného životného prostredia aj pre budúce generácie. Podnikateľské projekty podporujúce poľnohospodárstvo, potravinárstvo, podnikanie na vidieku v oblasti výroby a služieb budú prispievať k ochrane životného prostredia využitím moderných postupov a najnovších technológií. Inovácie sú základným princípom metódy LEADER a aktivít CLLD. Vybrané opatrenia pomáhajú riešiť problematiku zmierňovania zmeny klímy a adaptácie na ňu – najmä opatrenia v rámci poľnohospodárskeho sektora, prípadne iných podnikateľských aktivít na vidieku. Verejná správa bude realizovať projekty, ktoré pomôžu znížiť energetickú náročnosť verejných budov spolu s využitím obnoviteľných zdrojov energie.

7.6 Synergie a doplnkovosť stratégie CLLD

Synergia je v rámci všeobecnej definície chápaná ako súčinnosť alebo spolupôsobenie síl, faktorov či prvkov následkom čoho je účinok, ktorý je vyšší než by bol súčet účinkov jednotlivých síl pôsobiacich osobitne (tzv. synergický efekt).

7.6.1 Popis iných stratégií, ktoré sa na danom území realizujú, resp. plánujú realizovať

V území sa plánuje realizovať PHSR Nitrianskeho samosprávneho kraja, PHSR jednotlivých obcí a taktiež projekty cezhraničnej spolupráce.

7.6.2 Synergie a komplementarity

Pri plánovaní stratégie CLLD MAS SOTDUM sa postupovalo v súlade so strategickými dokumentmi SR a to konkrétne:

- Program rozvoja vidieka SR 2014 – 2020
- Integrovaný regionálny operačný program SR 2014 – 2020

Jednotlivé programové dokumenty majú aj svoje vykonávacie materiály – Systém riadenia, metodické pokyny a pod., ktoré boli pri písaní stratégie veľmi často využívané a citované. Stratégia CLLD MASSOTDUM nie je v rozpore so žiadnym dokumentom nadriadeného charakteru ako napr. Partnerská dohoda, Dunajská stratégia, RISS3, PHSR samosprávneho kraja, Stratégia rozvoja cestovného ruchu do roku 2020 a pod.

Odkazy na základné a podporné dokumenty:

Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1301/2013 zo 17. decembra 2013 o Európskom fonde regionálneho rozvoja a o osobitných ustanoveniach týkajúcich sa cieľa Investovanie do rastu a zamestnanosti, a ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1080/2006
<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX%3A32013R1301>

Nariadenie Európskeho parlamentu a rady (EÚ) č. 1303/2013, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde, Európskom poľnohospodárskom fonde pre rozvoj vidieka a Európskom námornom a rybárskom fonde a ktorým sa stanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde a Európskom námornom a rybárskom fonde, a ktorým sa zrušuje nariadenie Rady (ES) č. 1083/2006
<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX%3A32013R1303>

Nariadenie Európskeho parlamentu a rady (EÚ) č. 1305/2013 o podpore rozvoja vidieka prostredníctvom Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka (EPFRV) a o zrušení nariadenia Rady (ES) č. 1698/2005
<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX%3A32013R1305>

Program rozvoja vidieka SR 2014 – 2020
<http://www.mpsr.sk/sk/index.php?navID=935&navID2=935&sID=43&id=8644>

Integrovaný regionálny operačný program 2014-2020:
<http://www.mpsr.sk/index.php?navID=1036&navID2=1036&sID=67&id=9006>

Operačný program Ľudské zdroje
<http://www.employment.gov.sk/sk/esf/programove-obdobie-2014-2020/operacny-program-ludske-zdroje/>

